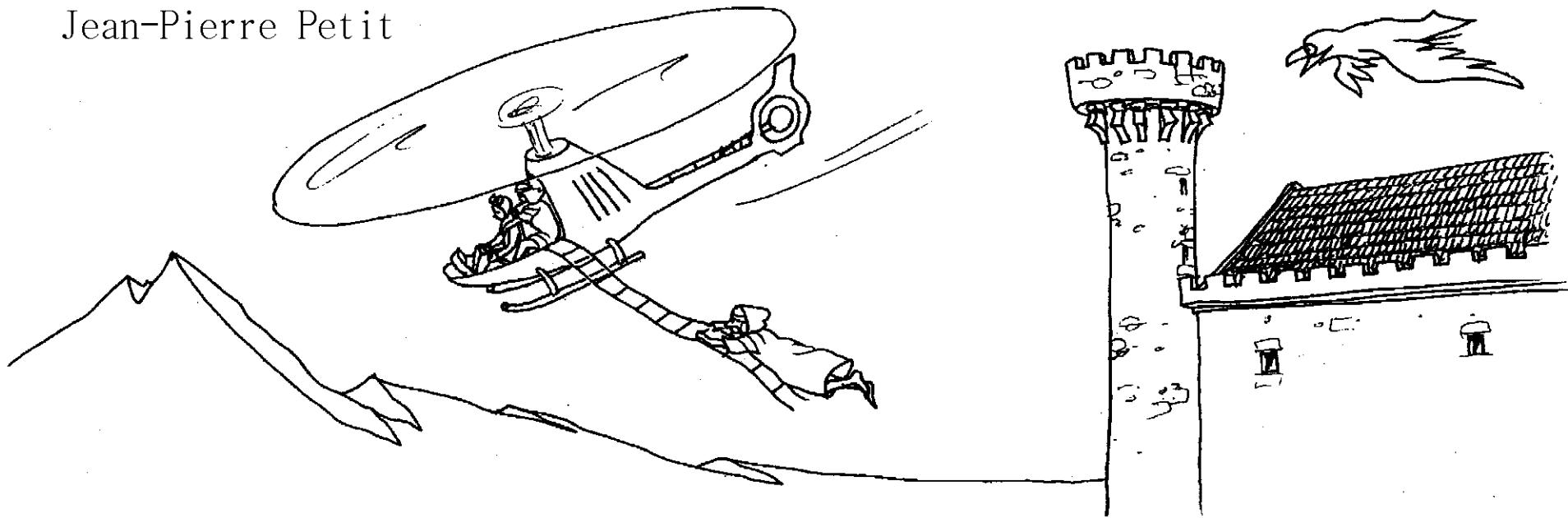

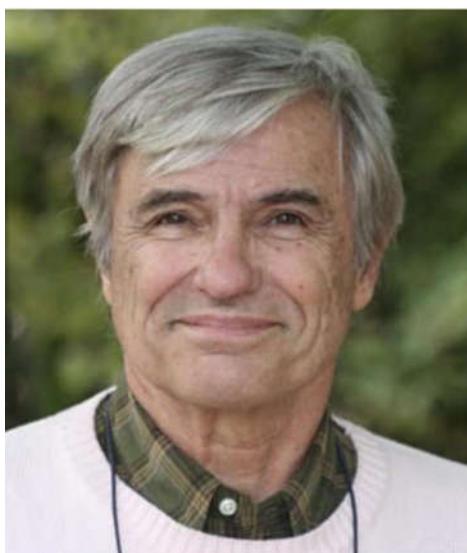
DIKEY TUTKU

Jean-Pierre Petit

Sınır Tanımayan Bilgi

2005 yılında kurulan ve iki Fransız bilim adamı tarafından yönetilen kar amacı gütmeyen dernek.
Amaç: Ücretsiz indirilebilir PDF'ler aracılığıyla
çizilen bandı kullanarak bilimsel bilgiyi yaymak.
2020 yılında: 40 dilde 565 çeviri yapılmıştır.
500.000'den fazla indirme ile.

Jean-Pierre Petit

Gilles d'Agostini

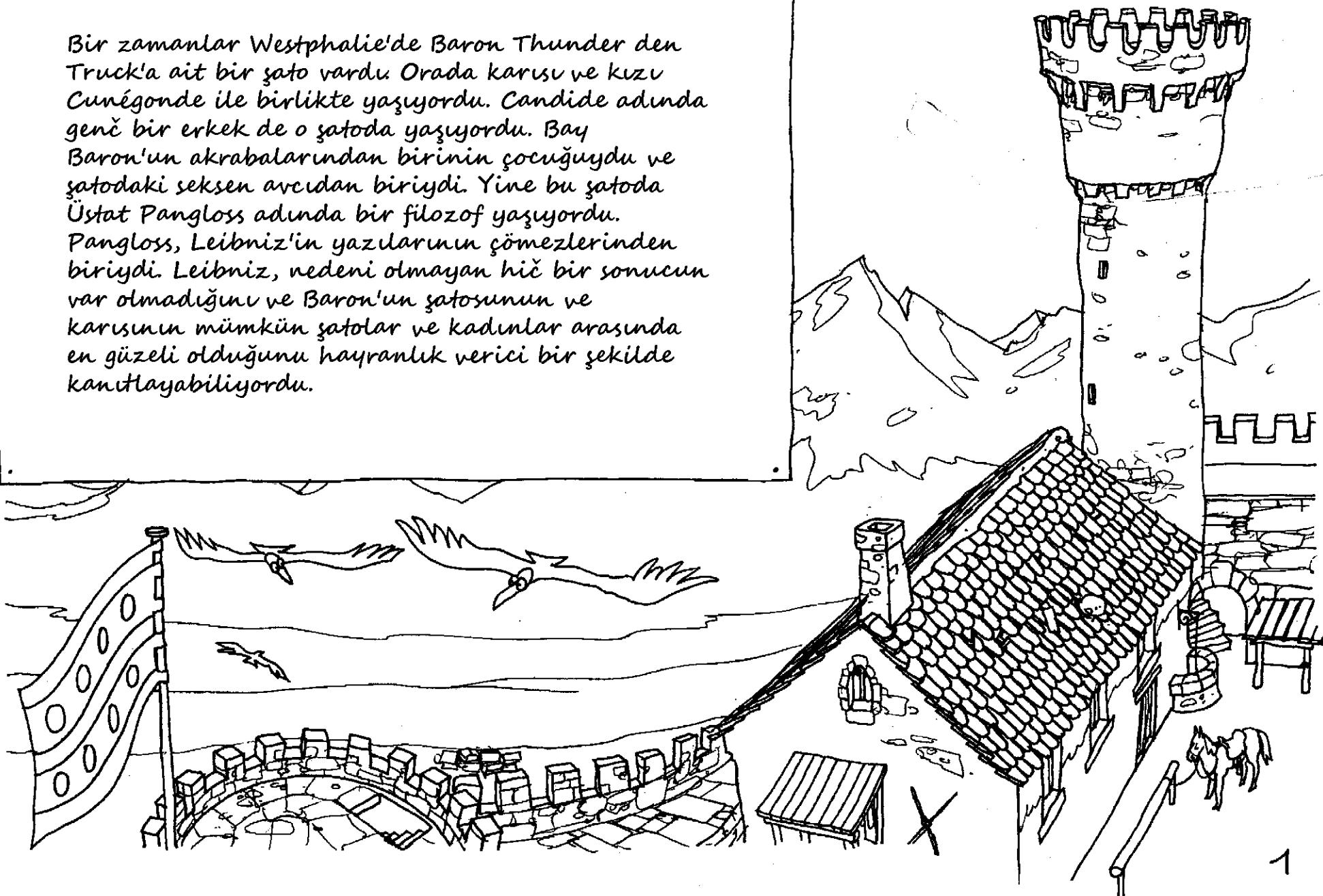
Dernek tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır.
Para tamamen çevirmenlere bağışlandı.

Bağış yapmak için ana
sayfadaki PayPal düğmesini
kullanın:

<http://www.savoir-sans-frontieres.com>

Bir zamanlar Westphalie'de Baron Thunder den Truck'a ait bir şato vardı. Orada karısı ve kızı Cunégonde ile birlikte yaşıyordu. Candide adında genç bir erkek de o şatoda yaşıyordu. Bay Baron'un akrabalarından birinin çocuğuyu ve şatodaki seksen arıcıdan biriydi. Yine bu şatoda Üstat Pangloss adında bir filozof yaşıyordu. Pangloss, Leibniz'in yazılarının çömezlerinden biriydi. Leibniz, nedeni olmayan hiç bir sonucun var olmadığını ve Baron'un şatosunun ve karısının mümkün şatolar ve kadınlar arasında en güzel olduğunu hayranlık verici bir şekilde kanıtlayabiliyordu.

Birgün, on yedi yaşındaki genç Cunégonde, şatoya yakın bir ormanda profesör Pangloss'un madam baronun oda hizmetçisine deneysel fiziksel dersleri verdiği fark etti.

Bilimlere karşı büyük bir yatkınlığı olan genç kız bu deneylere tanıklık etti (*)

Üstadın yeterr zemin ilkesini, nedenleri ve sonuçları açıkça anladı ve büyük bir heyecan içinde ve düşüncelere dalarak aynı eğitimi alma isteğiyle evine döndü.

Şatoya geri dönüş yolunda Candide ile karşılaştı ve suratı kızardı; Candide de kızardı Tereddütlü bir sesle ona merhaba dedi Ve Candide de ne dediğini bilmeden onunla konuştu.

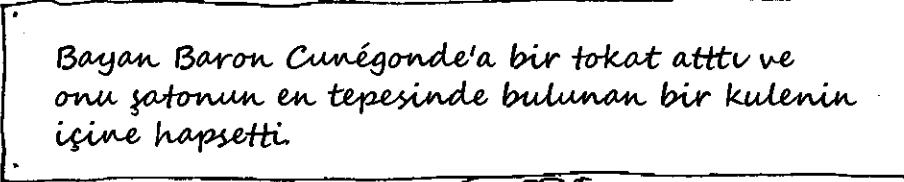
Cunégonde mendilini düşürdü. Candide yerden almak için eğildi. Cunégonde da aynısını yaptı. Elleri birbirine değdi, dizleri titredi

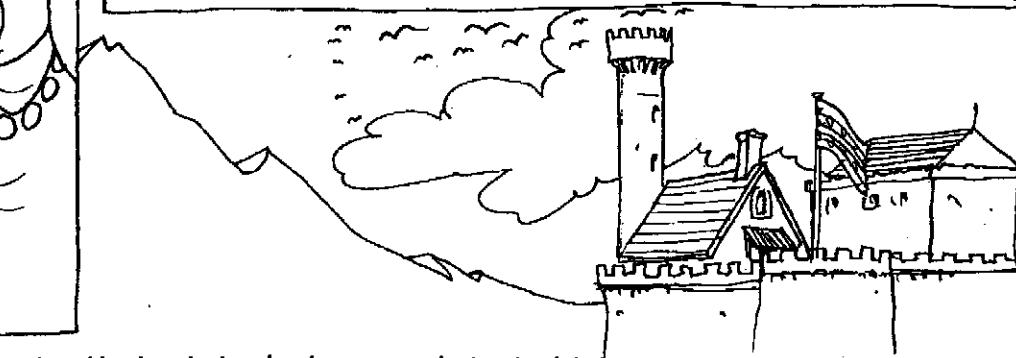
dudakları birbirine değdi, elleri ne yapacağını bilemedi. Oradan geçmekte olan Baron bu sahneyi, sonuçlarını ve nedenlerini gördü.

Bay Baron Candide'in kığını tekme atıp onu şatodan kovdu (*)

Bayan Baron Cunégonde'a bir tokat attı ve onu şatonun en tepesinde bulunan bir kulenin içine hapsetti.

Ve mümkün şatoların en güzelinin içinde her şey üzünlü bir hal aldı.

(*) Voltaire'in (1694-1778) Candide adlı eserinden ayrıntılarla alınmıştır.

Demek aşığımız müstakbel
kayın pederi tarafından
kovuldu

Ah, Üstat Pangloss,
bak işte insanların
en mutsuzu
oluverdim aniden.
Baron kızını tutup
burç kaleşine
kapattı. Annesi,
çarşafları birbirine
bağlayıp da
kaçmasın diye ona
tek bir yatak takımı
beraktı.

Nereye olursa olsun kaçmaya hazırız fakat
onu bu zalm hapsehaneden kurtarmak için
kuş olup uçmaktan başka şaremi yok

Belki senin için bir şeyler
yapabilirim

Uçabilen bir
makinem var
: bir uçak

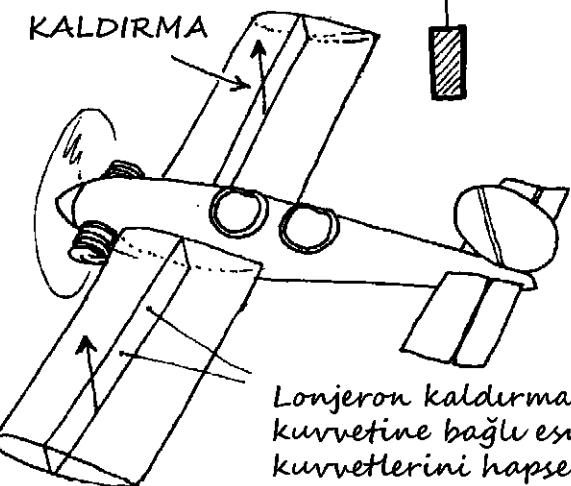
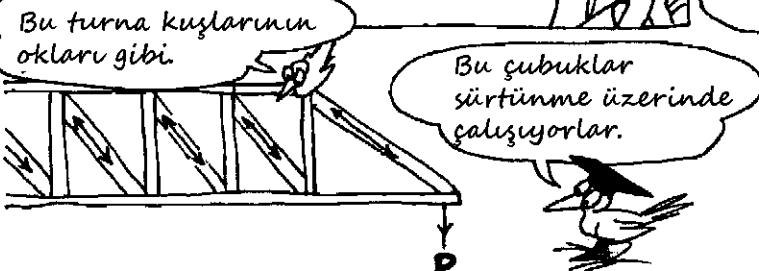
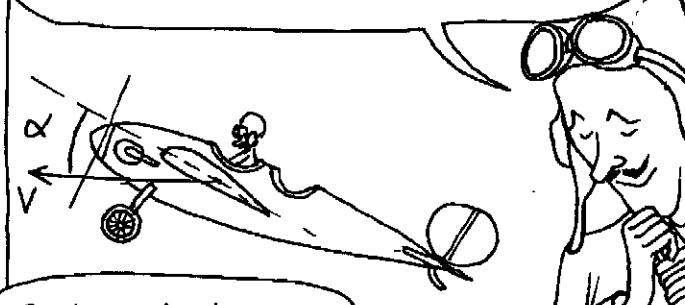
150 metre civarıca

Oraya konması imkansız.
Cunégonde'un hapsedildiği
kulenin bulunduğu teras
şok daha dar.

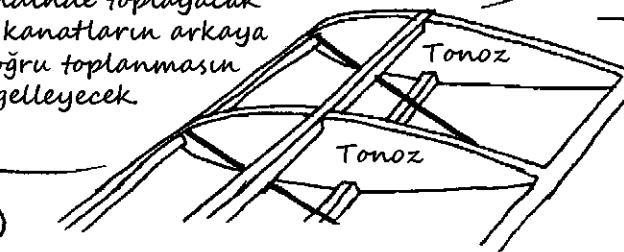
(*) Uçaklar hakkında daha fazla bilgi için, bakınız:
Apprisouffle, www.savoir-sans-frontieres.com

Oraya konması imkansız.
Cunégonde'un hapsedildiği
kulenin bulunduğu teras çok
daha dar.

O halde havada kalmanızı sağlayan bu kanat.

Evet
Göreli rüzgar
Kanadın ucu
Güçlendirici kablolardır.
Bunlar kuvvetli sürütmeleri
kendinde toplayacak
ve kanatların arkaya
doğru toplanmasının
engelleyecektir.

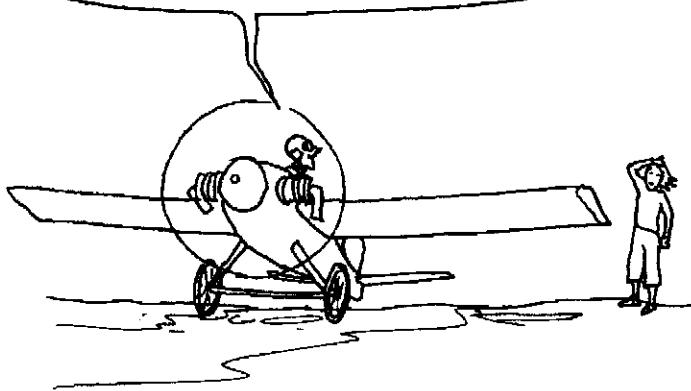
Kemer iç yüzü.
Basıncın paylaştırılması

KRAK!

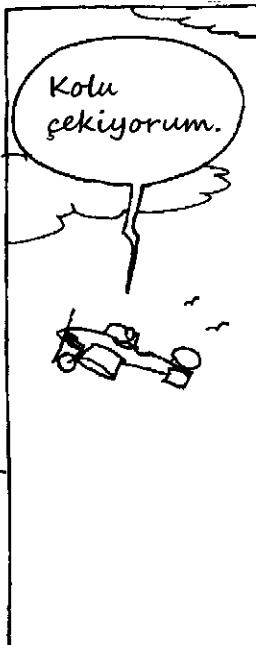
Baylar, bu değerli
güçlendiriciler olmadan
kanatlar kurulur.

Bilgece bir önlem

Pekala, aletin burnunu kaldırarak hızı bakanum nasıl düşürebileceğiz

Kolu çekiyorum.

KRAAAK !

Aniden öne doğru giderek kanatlar kırılır Aniden öne doğru giderek kanatlar kırılırlar

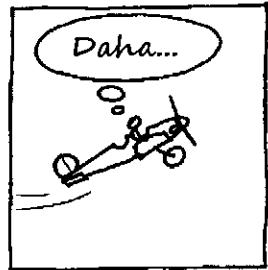
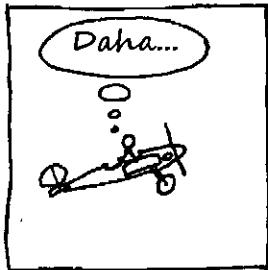

Pekala, oldu ikinci bir dizi güçlendirici kanatların öne doğru atlanması engelleyecektir.

Alet şimdi doğru bir şekilde güçlendirildi. Gittikçe burnunu kaldıracağım.

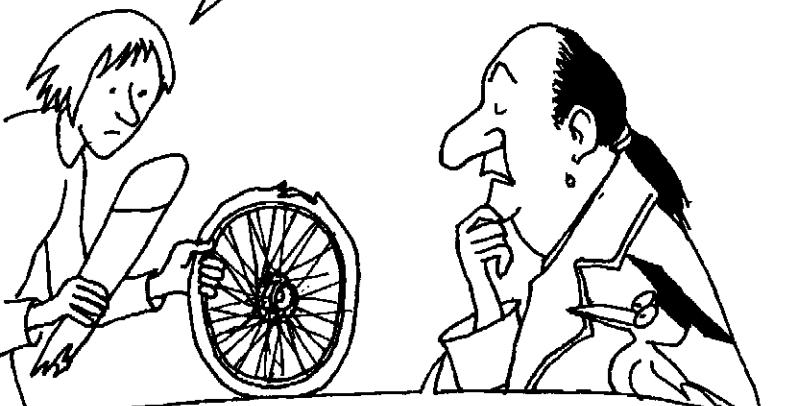

Ya burnu kalkacak ya da neden olmadığını anlayacağız.

ÇENGELDEN KURTULMA

Cunégonde'u bu aletle kurtarabileceğimi sanmıyorum.
Be makinenin gerçekten bir geleceği olup olmadığı konusunda ciddi şüphelerim var.

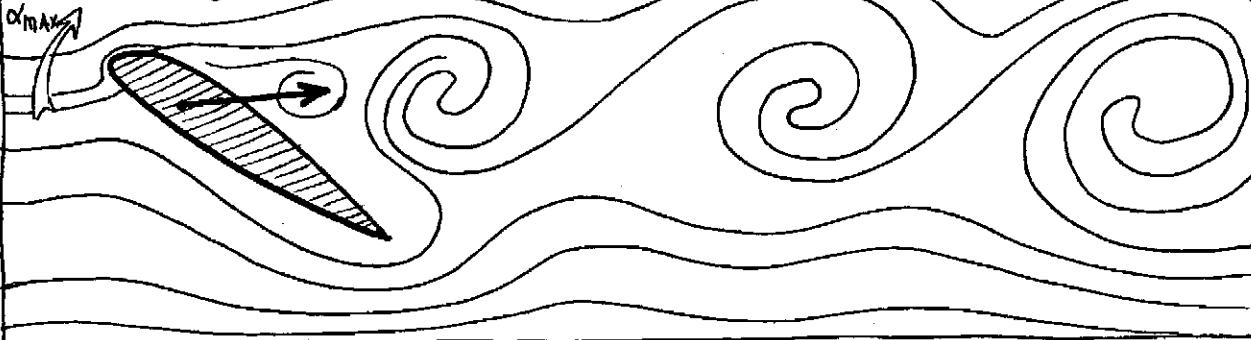
Nedeni olmayan bir sonuç asla olmadığına göre kaldırma kurvetinin bu anı yok oluşunun arkasındaki yeter zemin ilkesinin bulunabilmesi lazımdır.

Kaldırma P ΔF Aerodinamik Kuvvet

Sürtünme

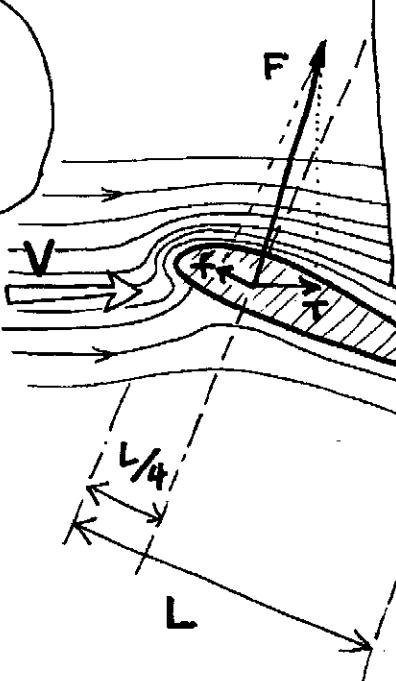
Belli bir hızdan sonra akışkan ağzalar profilden kurtuluyorlar. Aşağı akışta alternatif girdaplar rejimi oluşuyor ve fazlasıyla türbülans yaratıyor. Sürtünme artarken kaldırma kuvveti azalıyor, hatta bitiyor.

Kurvetti bir hızdansa karşılık gelen akış şemasına baktığım zaman birseyler dikkatimi çekiyor.

F

F aerodinamik kuvvetinin sonucu yansıtıldığı zaman (profil uzunluğunun dörtte birine uygulanıyor bu kuvvet) kanat profilinin ön kısmına doğru hareket eden bir bileşen ortaya çıkıyor.

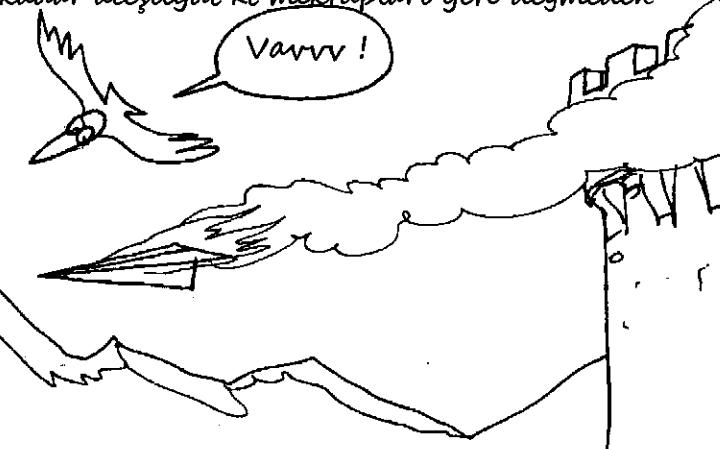

Ve bu cesur bayan uçağının kanatlarının öniünde bir katlanma olmasına neden oluyor.

Bu zaman boyunca Cunégonde Candide'e mektup
üzerine mektup yazıyordu

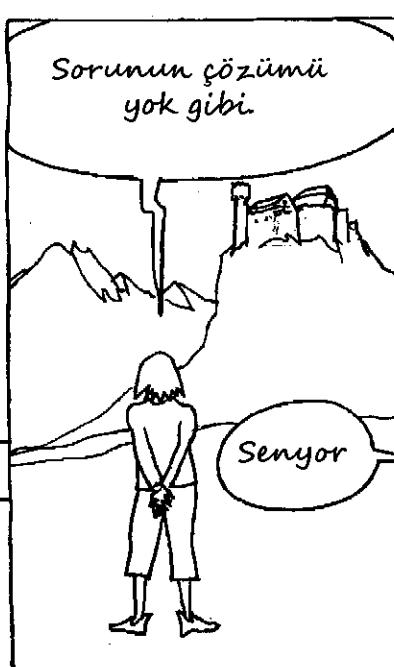
Fakat sözcükleri o kadar atesliydi ki mektupları yere değmeden
yok oluyordu.

Bir balon mu ? Bu işe
yaramaz. Kuleyi tutturma
şansım olacağını
sanmıyorum.

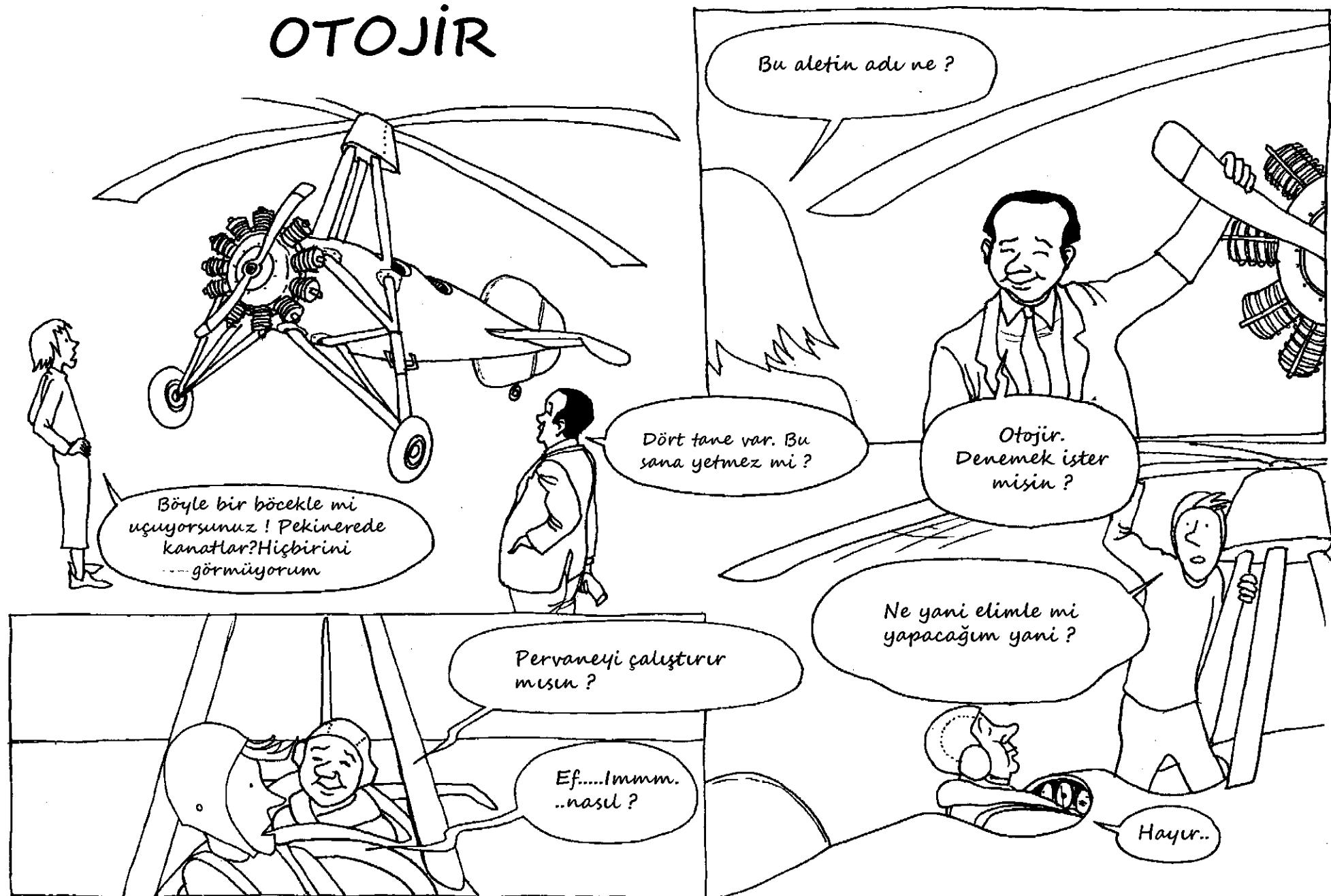
Sorunun çözümü
yok gibi.

Benim adım Juan de la Cierva.
Sanırım ben size yardımcı
olabilirim.

OTOJİR

Söz veriyorum
Bu pervane tek başına
döndüryor, şimdi, neden ?

Ve şimdi, uçuyoruz
Nasıl bir mucize bu ?

Şatoda, çabuk,
lütfen

Otorotasyon

Sergili Cunégonde,
şurada olmalı, aşağıda

Otojür çok kısa alanlara da
konabilir. Ama bu teras
gerçekten çok küçük

Bu terasın üzerine de
konabilir misiniz ?

Ah üstad Pangloss, Şato'nun
üzerinden uçtum ve
Cunégonde'un hapis tutulduğu
kulenin üzerinden geçtim. Ve
bay Cierva'nın fantastik uçan
makinesi sayesinde oldu bu

Ah ne
yazık! Kendisiyle
birlikte tüm
surlarını götürüyor.
Peki pervaneyi
döndüren mistik
kuvvet nedir?

Açıklama yine de basit:
Bir pervane zaten dönmek için
vardır. O halde dönmeye yatkın
bir özelliği vardır ve döner. Sebebi
olmayan sonuç yoktur.

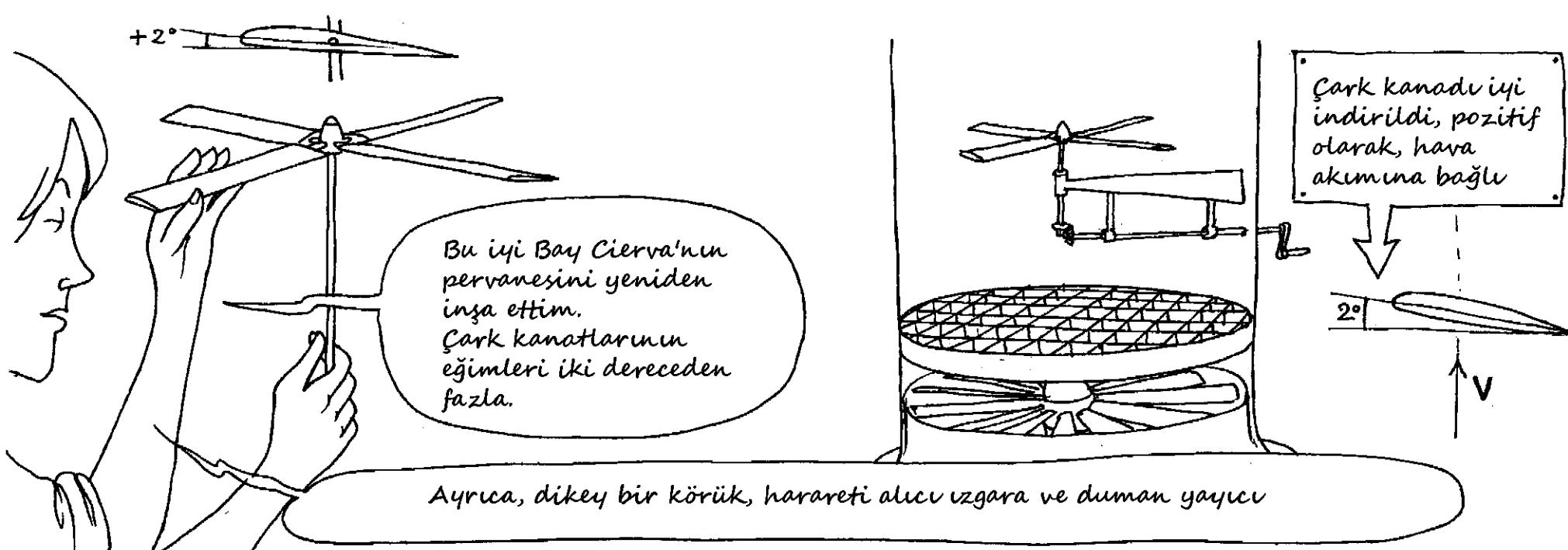
Şu yukarıda tekrar
havalana mı,

Akel yürütmeye karşı
çıkmak imkansız üstad.
Ama daha fazlasını
bilmek isterdim...

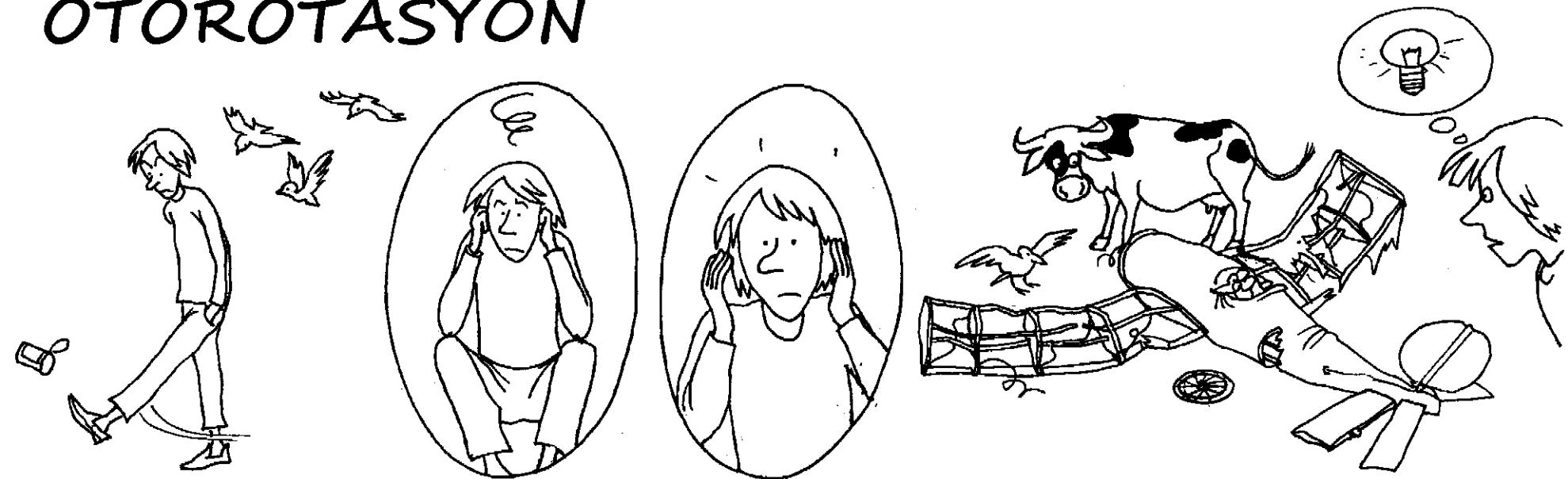
Candide ne yapıyor?

Sancı um körük takımı
yeniden inşa edecek Bay
Cierva bununla bu şarzıcı
fenomenin yeterli nedenini
keşfetmişti.

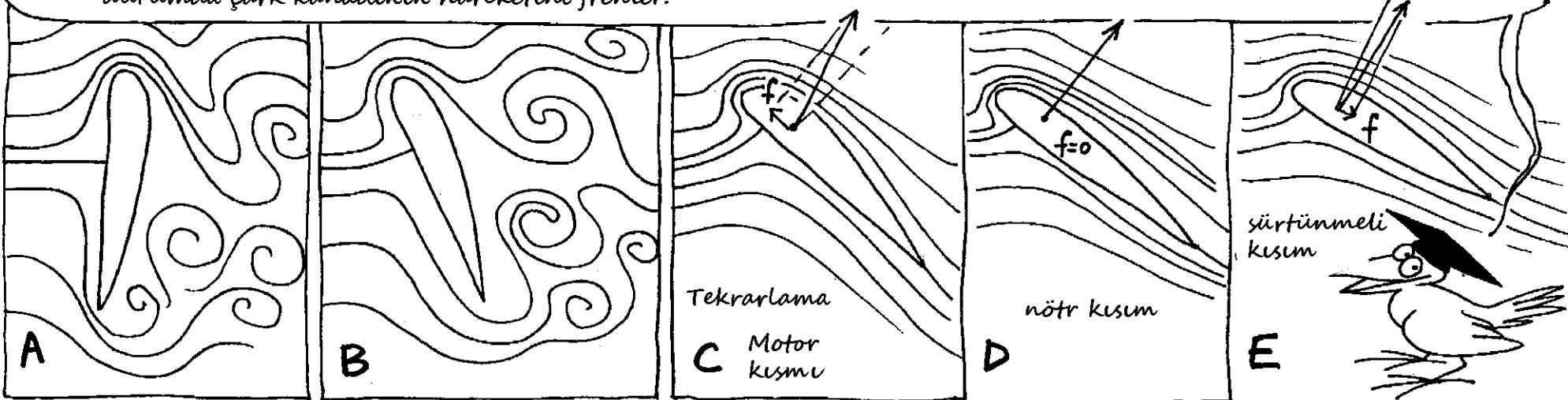

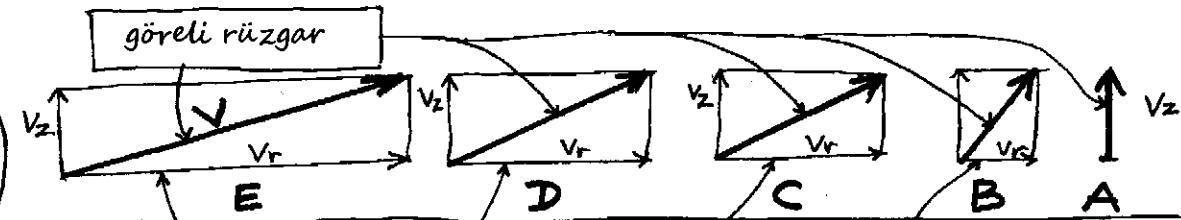
OTOROTASYON

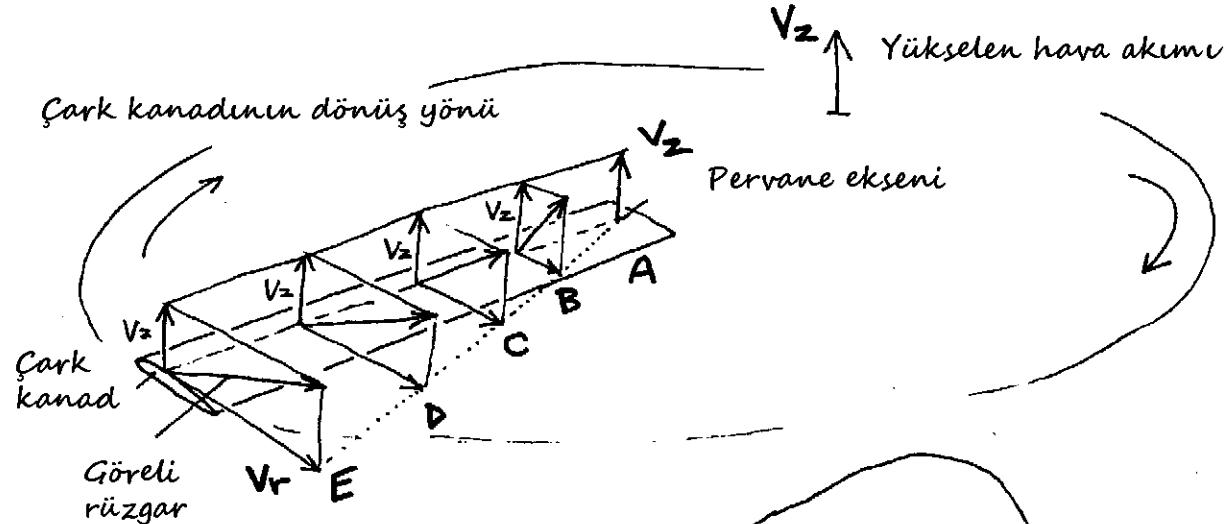
Çark kanadının insidansı göreli rüzgarın yönüne nazaran azaltıldığında, akım tekrar ortaya çıkar (reimpingement) (C figürü). Aerodinamik kuvvet (F bileşeni) çark kanadını çalışma eğilimindedir. D noktasında bu kuvvet kendini iptal eder ve sonra E noktasına döner. F bileşeni bu durumda çark kanadının hareketini frenler.

iyi anlıyorum sevgili Candide. Peki ama adın göreli rüzgar dediğin bu yön değişimini nereden geliyor.

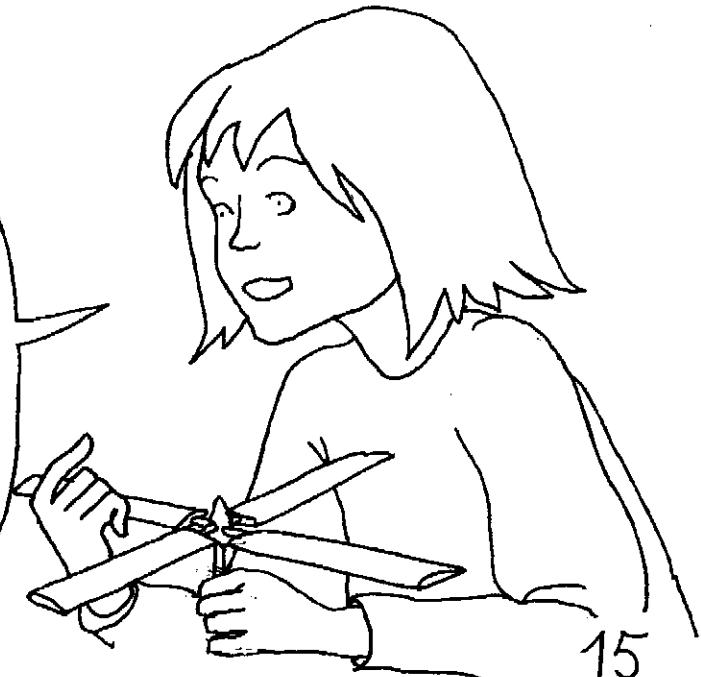
∇_r Çark kanadının dönmesine bağlı V göreli hızının yatay bileşeni.

Pervane yükselen bir hava akımına gömülmüştür ve bu da V_z hızına karşılık gelir. Bu ise V_r çark kanadının fönme hareketi ile induklenen hız ile kombine olur ve bu da eksen uzaklığı ile orantılıdır.

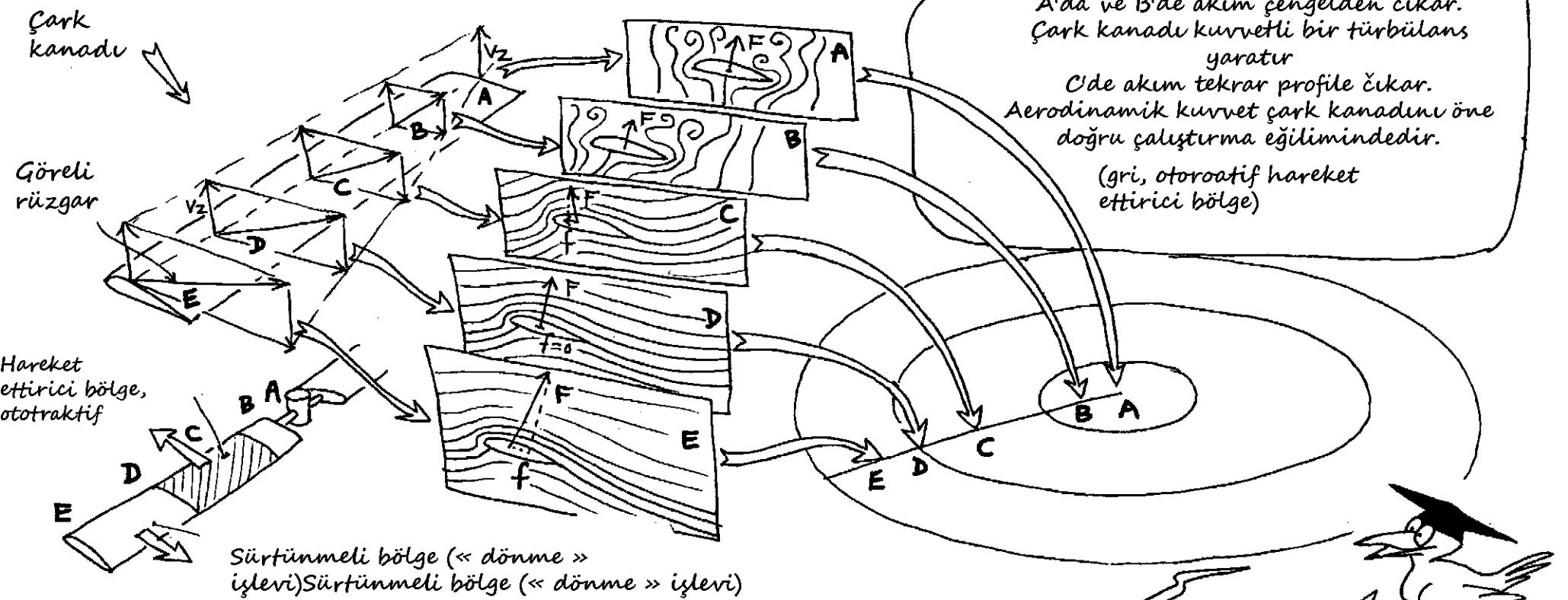
Netice göreli hızı verir ve eksenden uzaklaşındıkça çark kanadına doğru yaklaşır.

Aynı zamanda bu hızın modülü eksenden ferreye doğru artar.

Bu göreli rüzgarın çark kanadına saldırma biçimine göre çok farklı akımlar elde edilir.

Bunları görselleştirmek için duman yayan ince bir tüp yaptım.
Bu tüp, dönme halindeki çark kanadı ile birlikte çalışıyor.

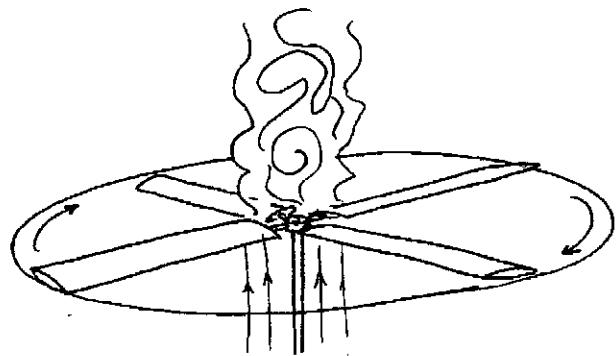
E'de aerodinamik kuvvet, her zaman yukarıya doğrudur, çark kanadının hareketini durdurma eğilimindedir.
D figürü limit durumu temsil eder ($F=0$). Bu otorotasyon rejiminde çark kanadının noktalı kısmı hareket ettiriciyken çark kanadının ucu « sürtünme yapar ». Ve kendini sabitleyen bir rejim ortaya çıkar.

A'da ve B'de akım çengelden çıkar.
Çark kanadı kuvvetli bir türbülans yaratır

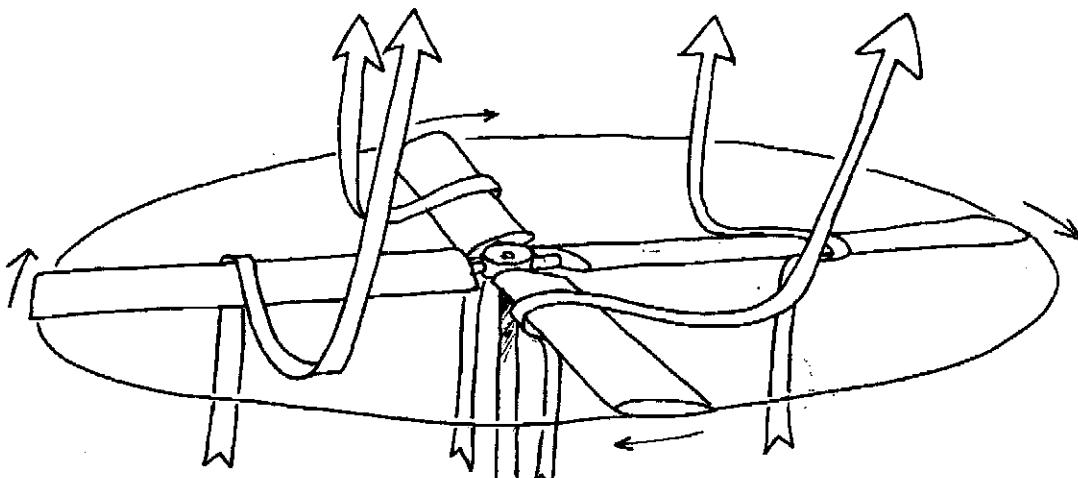
C'de akım tekrar profile çıkar.
Aerodinamik kuvvet çark kanadını öne doğru çalıştırma eğilimindedir.

(gri, otorotatif hareket ettirici bölge)

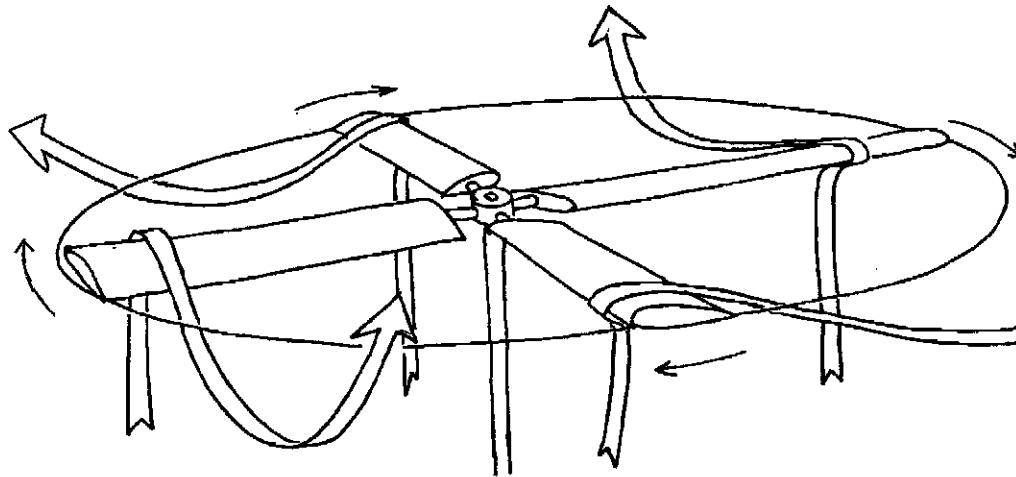
Tüm bunlar Juan de la Cierva tarafından körük takımında denendi.

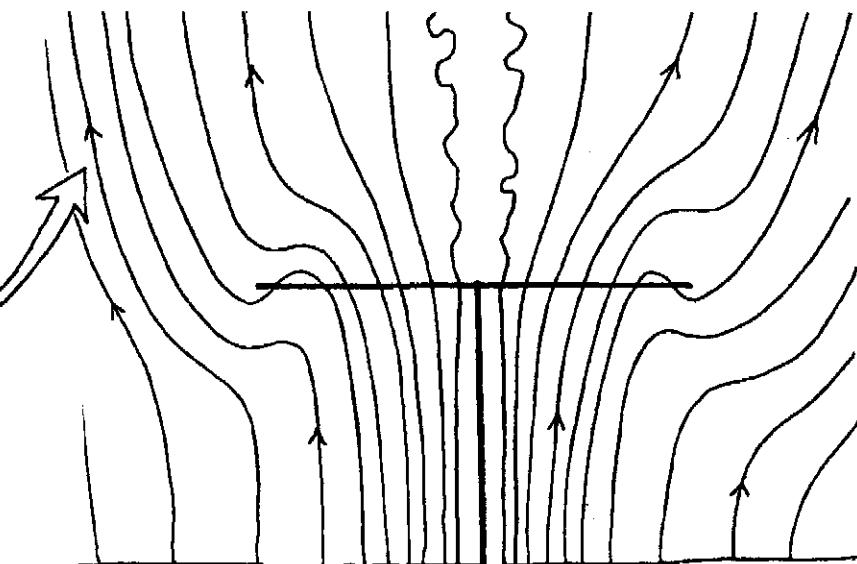
Merkezi kısmın üzerinde
(<< öengelden çıkışlı akım >>) türbülans yaratan bir hızlanma
vardır.

Burada, akım çark kanadının yeniden üzerindedir.

Cevre kesimde, havanın kütlesiyle iletişim kuran itilim, aşağıya doğru yönlenir (indüklenmiş hız) ve bu havanın pervane tarafından taranan diskinin düşme çıkışası için yeterlidir.

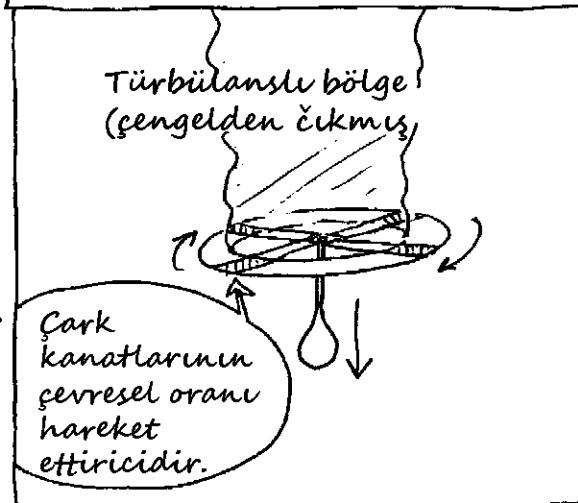

Bu ise genel akıma yukarıdaki tuhaf biçimini verir.

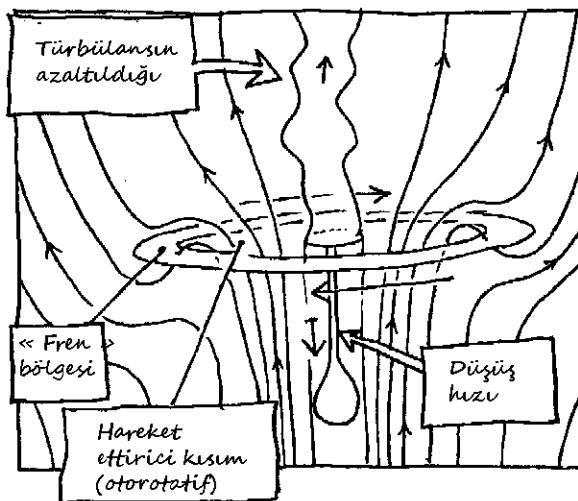
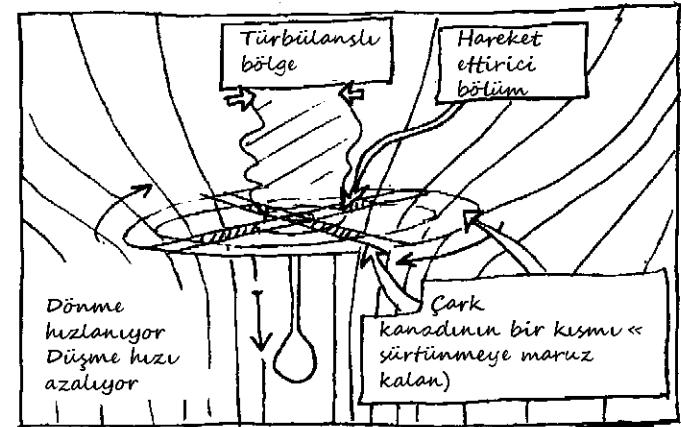
Bak ustat Pangloss, ona minimal bir itilim kurneti verdikten sonra bu kutuyu pencereden aşağıya bırakıyorum.

Pervanenin çevre kısmının yeterince dönmesini ve akımın « tekrarlamasını » sağlamak için. Bu durumda hareket ettipici olur ve dönde hızlanır.

Turbülanslı (sürtünen) akım oranı dönde ne kadar hızlanırsa o kadar azalır. Bu durumda çark kanadının ucunda « sürtünme » payı ortaya çıkar.

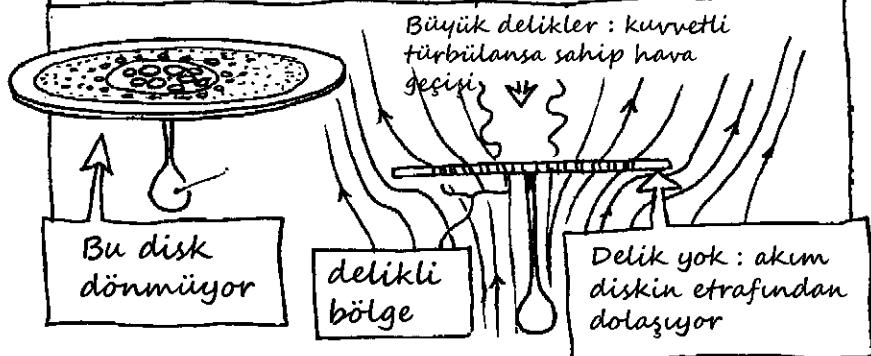

Dönde hızı iki çift deneye geldiği zaman stabilize olur. Otorotasyon rejimi bu durumda tamamen yerlezir ve iniş hızı

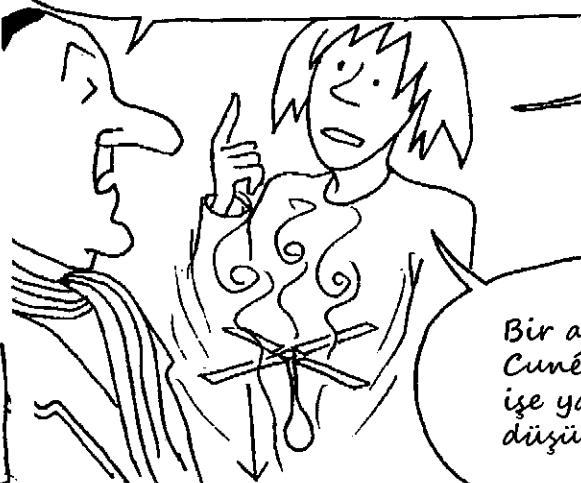

Dönmeyen bir diskin gevzetseydik eğer benzer bir akım elde edilebilirdi, burada perforasyonlar vardır ve yarı çapı merkezden çevreye doğru azalır ve bu da farklı delik bölgelerinin yaratılmasına neden olur.

Yönetim.

Peki başlangıçta yeterli bir dönme etkisi vermeseydin ne olacaktı?

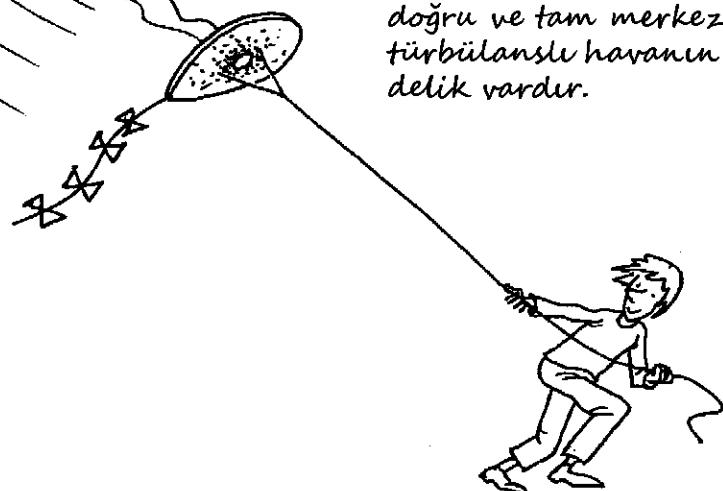
Çark kanallarının ucundaki hızın profil üzerinde tekrar etmesi için yeterli olmaması sebep olabilir. Dolayısıyla hareket ettirici kuvvet yok. Dolayısıyla otorotasyon yerleşmiyor. Kutu bir taş gibi yere düşüyor.

Bir anlığına bu aletin bayan Cumégonde'un kaçısını sağlamada işe yarayabileceğini düşünmüştüm.

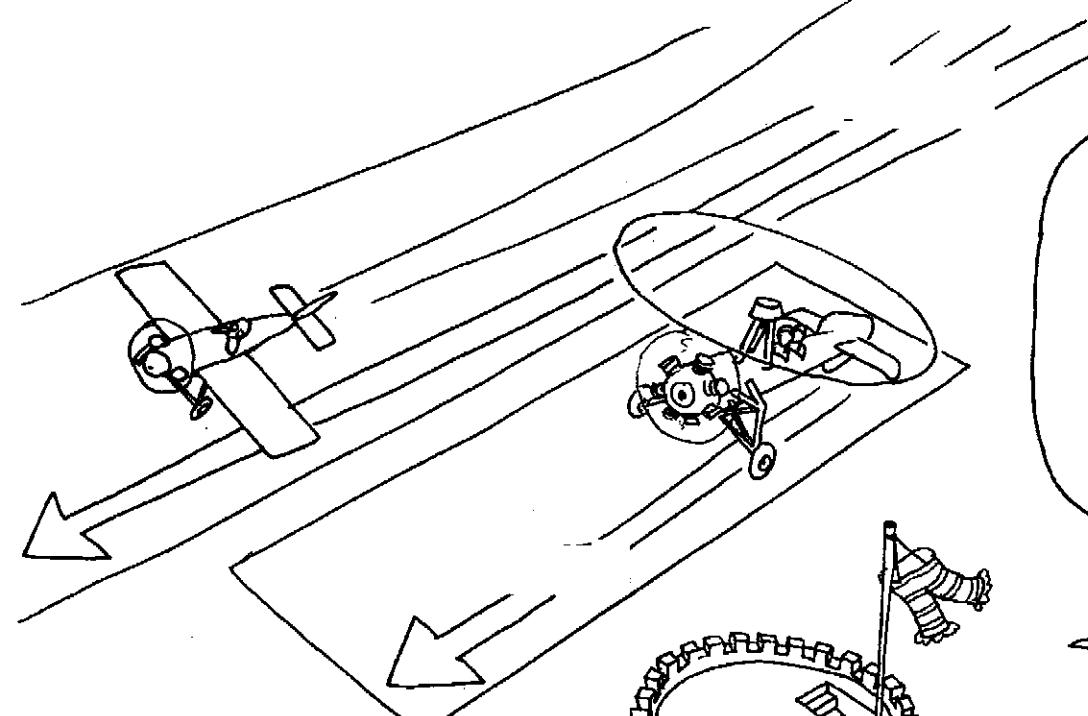

O yine de dönüyor (*)

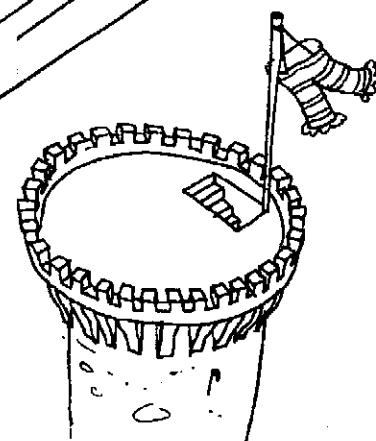
Pervanenin kendi kendine dönme gizemi aydınlatıldığına göre geriye tüm bunlara bir oblisite eklemek kalıyor.
Pervane gittikçe daha az delikli bir disk gibi davranışır, merkezden çevreye doğru.

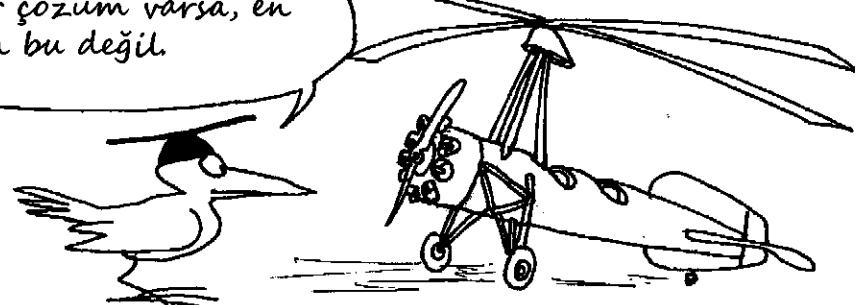
Sonuç olarak otojirin bir tür uçurtmaya bir bağı vardır, bu uçurtmaların da tuvalinde azalan delikler varsa merkezden uçlara doğru ve tam merkezinde türbülanslı havanın geçtiği bir delik vardır.

Özetleyelim : uçak bir yere inebilmek için 150 metreye ihtiyaç duyuyor.
Otojür için 15 metre yeterli.
Ama kule terası o kadar dar ki gerçekten oraya inebilmek için dikey bir iniş gereklidir.
Nasıl bir uçan makine böyle bir şeyi yapabilir ki ?

Eğer bir çözüm varsa, en azından bu değil.

Çabuk gelin, kulede
bir şeyle oluyor

Sanırım Cunégonde her şeyi
mahvetmek üzere

Dikkat et,
benim yolumda
ilerliyorsun !

Ne ! Yine ne oldu ?

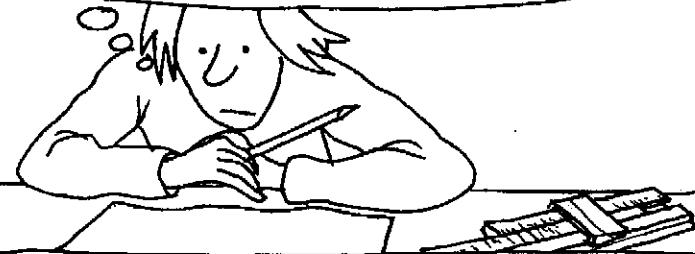
Ama bu kadar uzun şeyle neden taşıyorsun ki ?

Arkadaşlar siz
modadan
anlamıyorsunuz ?

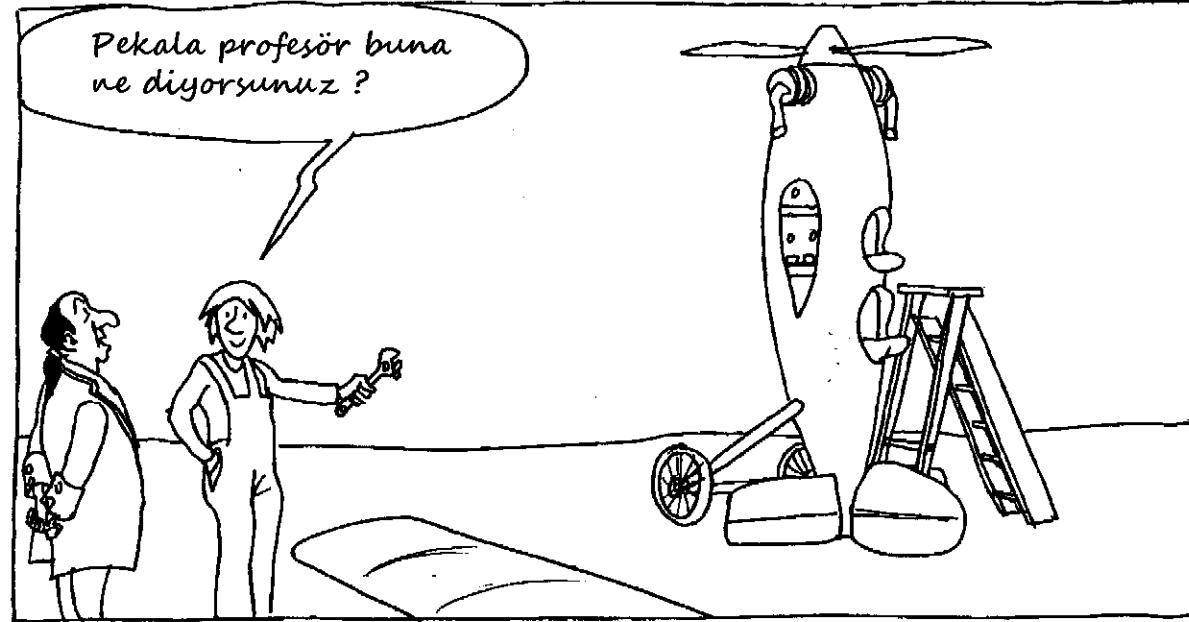
Candide'le
evlenmek
istiyorum.

Sonuç olarak, bu uçak pilotu kendi aletinin burnunu dikmek istediği zaman haksız değildi. En iyisi traktif spiralini yeniden besleme ünitesine çevirmek ve sonuç olarak kanatlar biraz daha kaldırılabilir.

Pekala profesör buna ne diyorsunuz ?

Merdiveni kaldırabilirsiniz
Gaz temele kökleyeceğim.

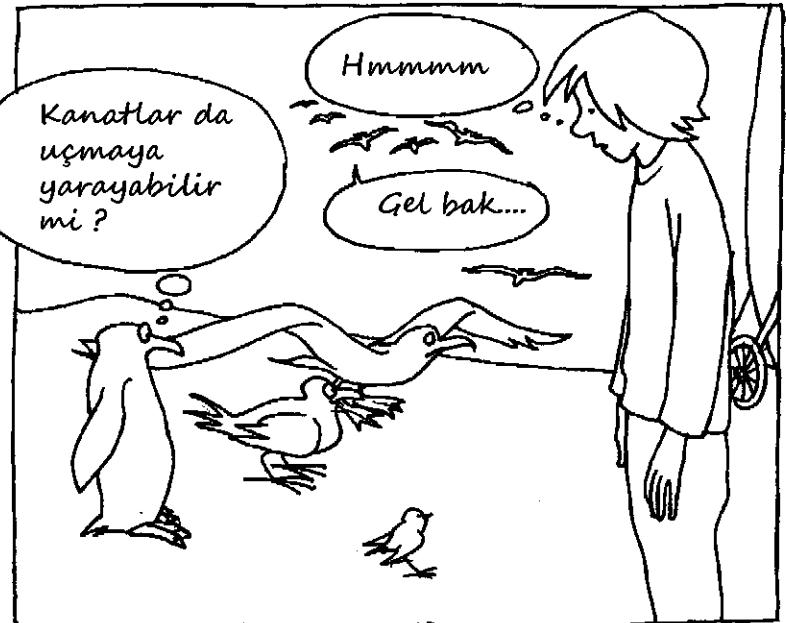

WROAAR

Hič !?

Bir tarafınıza kırmayın,
merdiveni getiriyorum

Aynı şekilde çark
kanatlarının sayısını
artıtabilirim (*)

ÇİFT

Bu sefer iyi olmalı...

Düzelтиorum : bu motor
kuvveti ve bu pervane ile
makine havalandabilir.

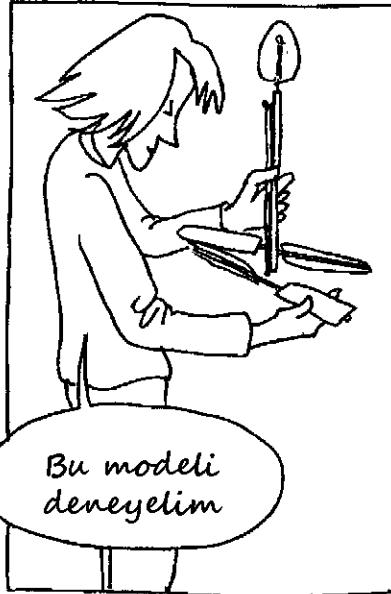
!?!?

Oh la la !

Pangloss havalandım, havalandım.
Makinem aniden pervanenin tersi yönde dönmeye
başladı.

Ne acılı bir deneyim üstü!
Zavallı kafamın içindeki beynimin
ters yüz olduğunu sandım.

(*) fakat tüm bunlar 2,3,4,5,6,7,8.... çark kanadı değerinde

İşte kendi kendini sabitleyebilen bir helikopter, ters yönlü dönen pervaneleri var ve yanına dönen bir uçak

bristol yaprağı
sonradan eklenen « gevse »

Piyano teli, 5/10°

Bilyeler
Dilimler

Kare balsa bageti 6x6

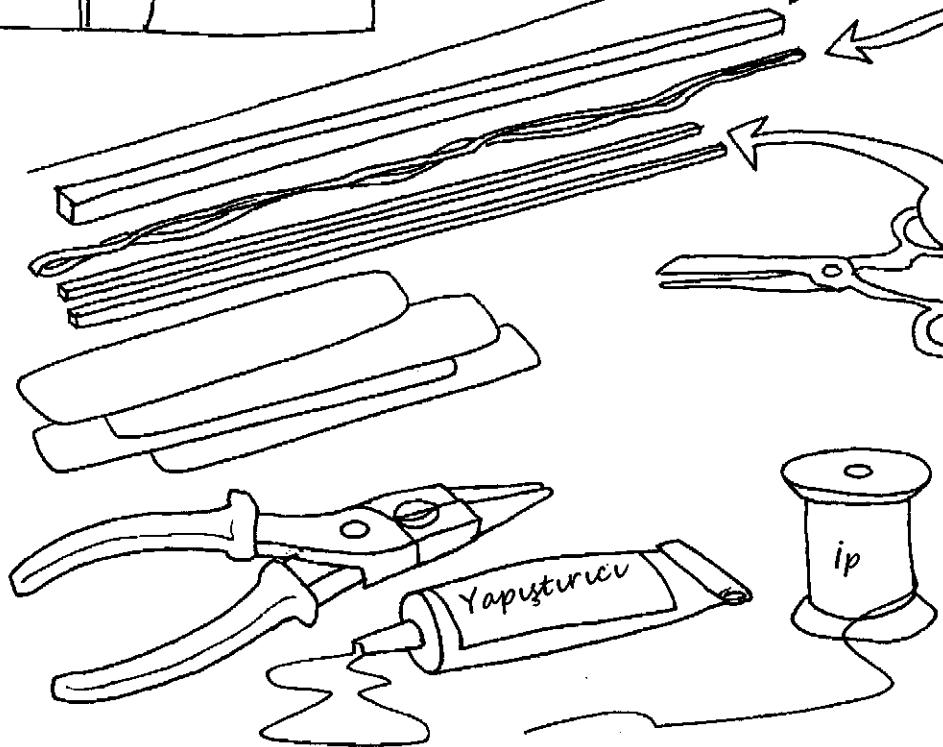
Elastik

Kare kesimle iki balsa baget

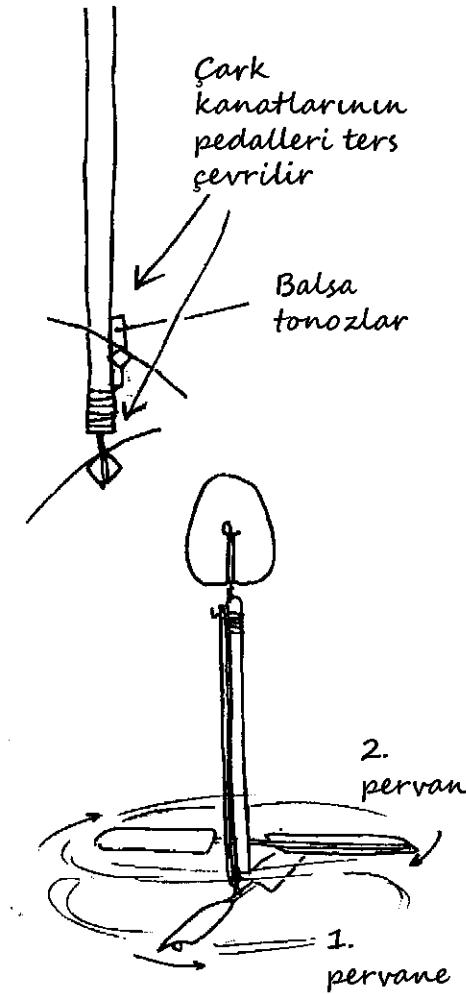
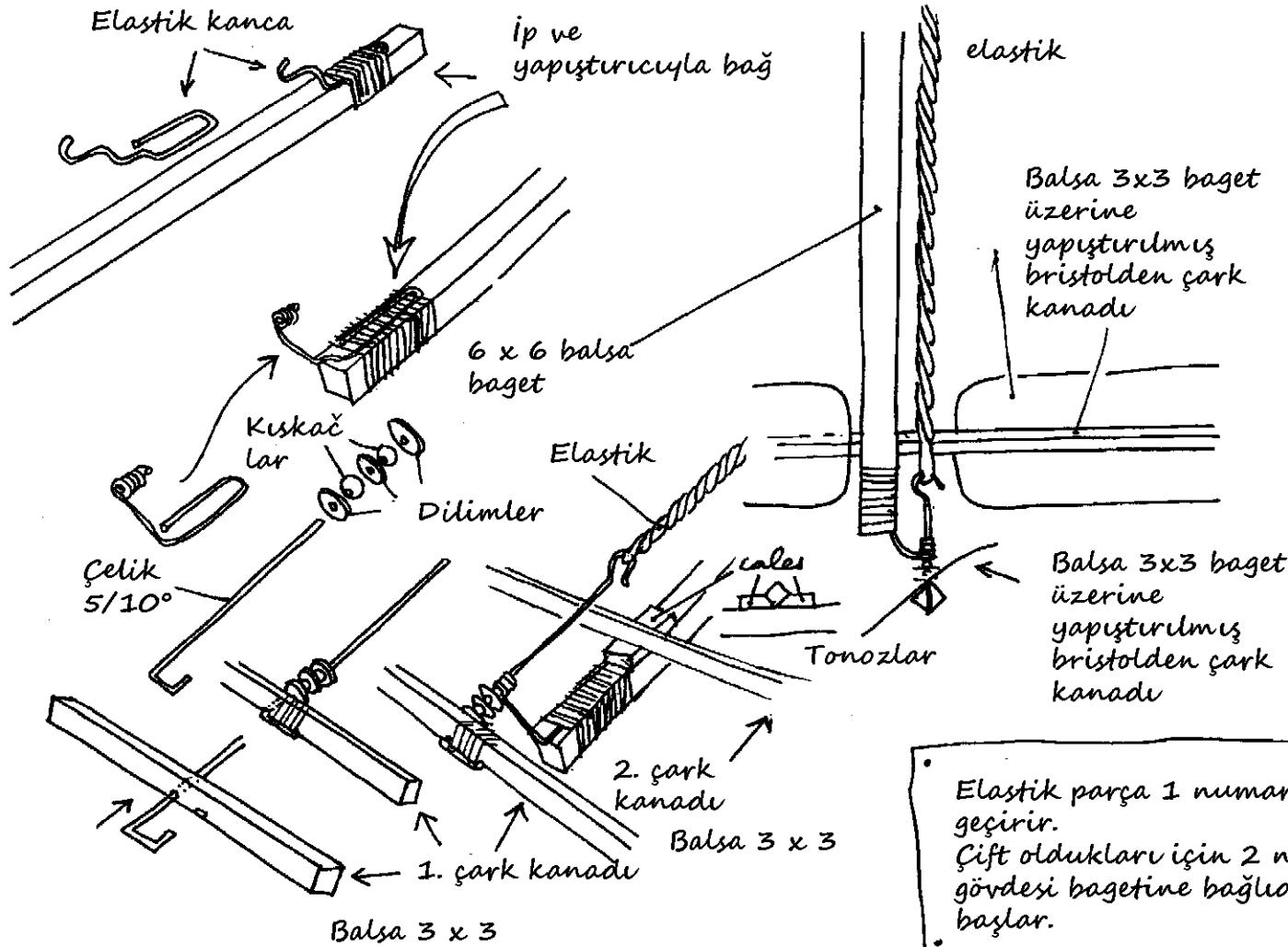
Dilimler

Delinmiş boncuklar

Bristol dört gark kanadı

Hassas kesim iki kırkaçtan yararlanarak ve bu unsurların üretilmesini sağlayarak piyano telini büker.

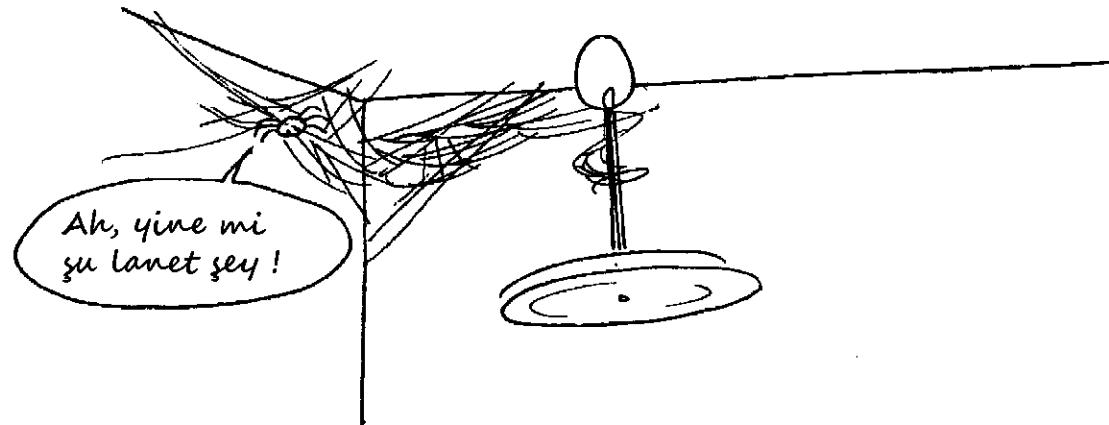
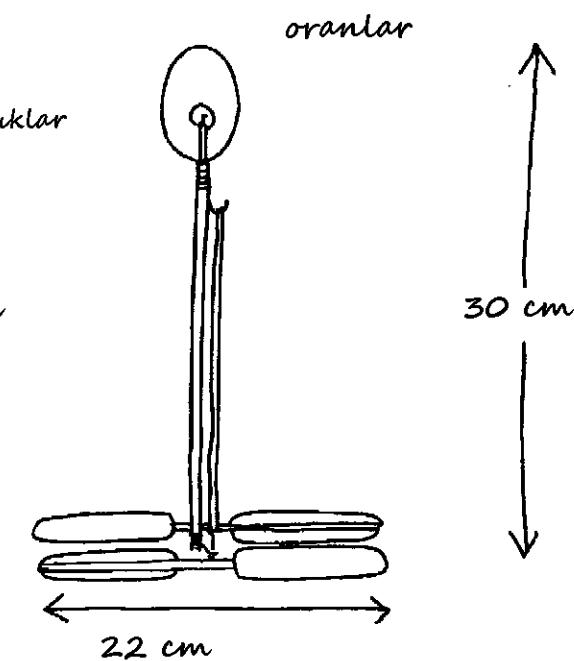
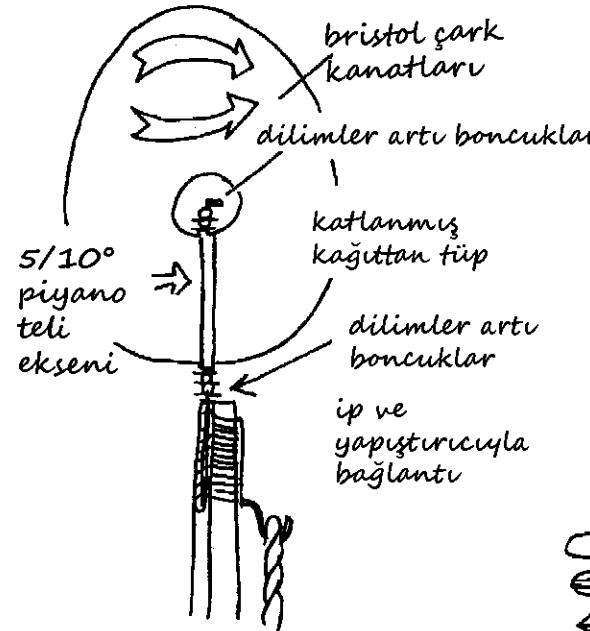
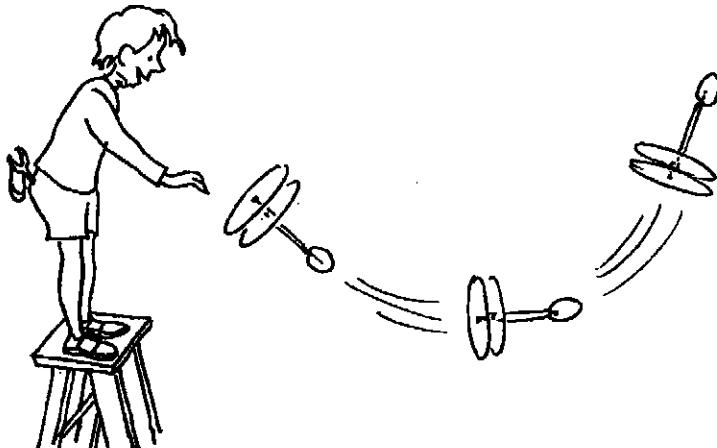

Elastik parça 1 numaralı alt pervaneyi harekete geçirir.
Çift oldukları için 2 numaralı pervane, uçak gövdesi bagetine bağlıdır, ters yöne dönmeye başlar.

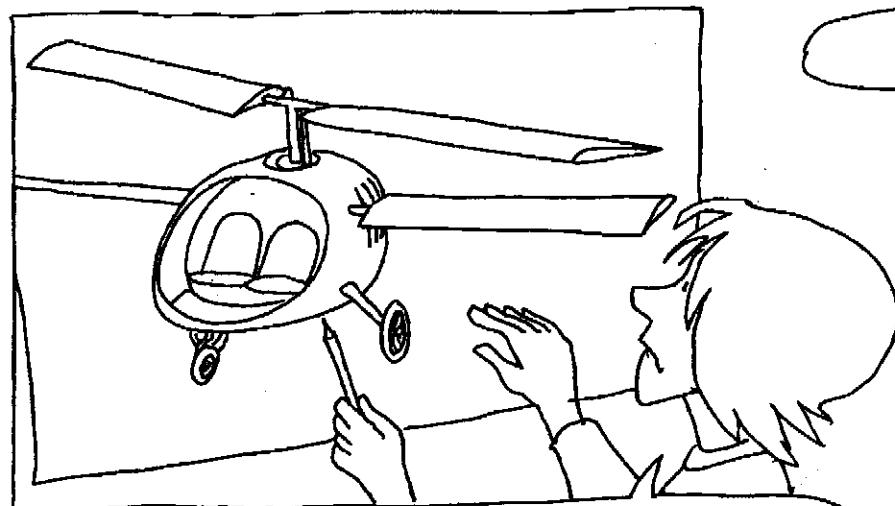
Üst çark kanadının montajı
makinenin kendi kendine
sabitlenmesini sağlar.

Büyük bir igne
üzerine ruban bir
kağıt sarılır ve biraz
yapıştırıcı eklenerek
zayıf yarı çaplı bir
tüp üretilir.

Helikopter ne zaman eğim kazansa
kenara doğru gidiyor
Üst kesimdeki çark kanadındaki
zorlama ise onu tekrar düzenliyor.
Kendi üstüne katlanınca kendi üstüne
salınarak yukarı çıkar (*)

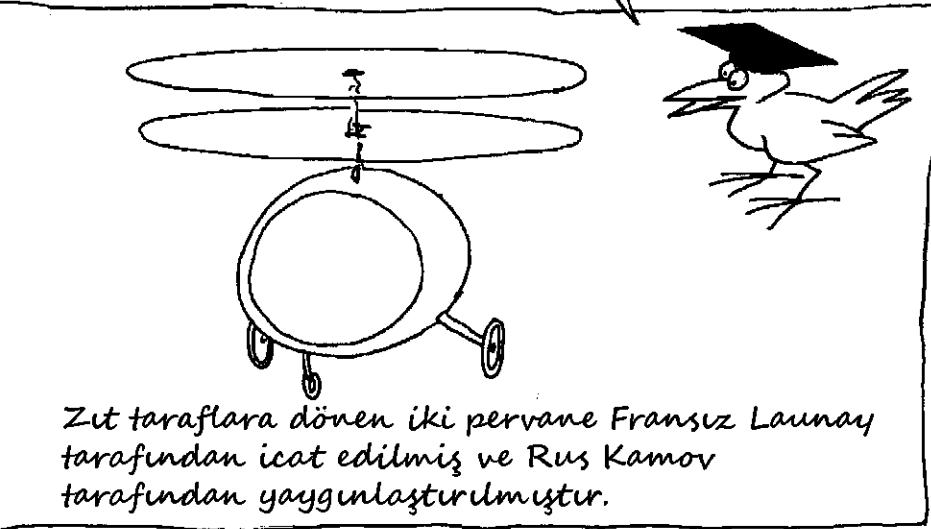

(*) Çocukken, bu aleti tavandaki örümcek ağlarını almak için kullanıyorum.
Fransa'nın Deux Sèvres bölgesinde Thiers şatosunda oldukça işime yarıyordu.

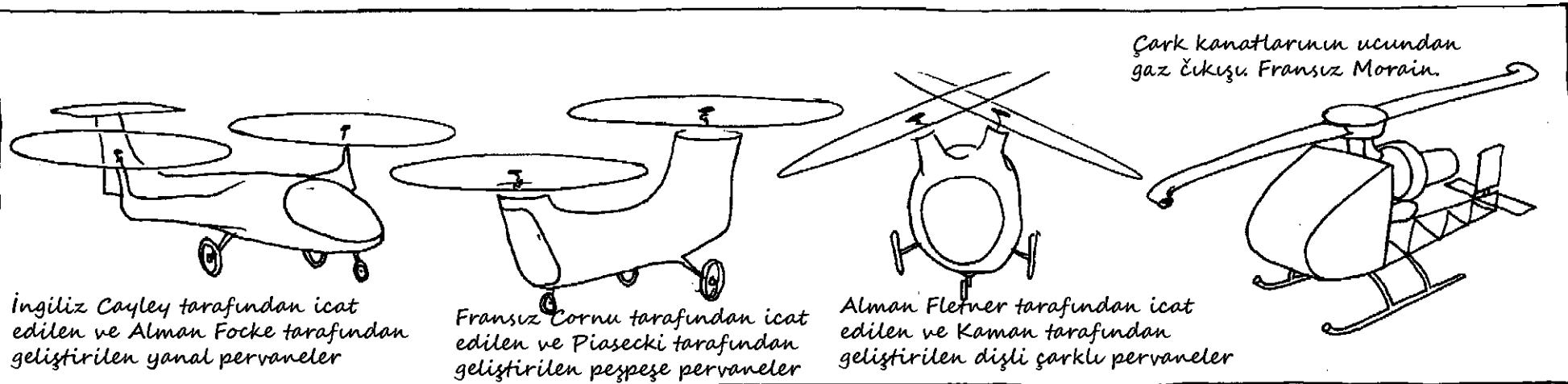

Hayır, bu aptalca.
Dönen bir kabin üzerine oturmayacağız.

Candide başka bir çözüm buldu.

Zit taraflara dönen iki pervane Fransız Launay tarafından icat edilmiş ve Rus Kamov tarafından yaygınlaştırılmıştır.

İngiliz Cayley tarafından icat edilen ve Alman Focke tarafından geliştirilen yanal pervaneler

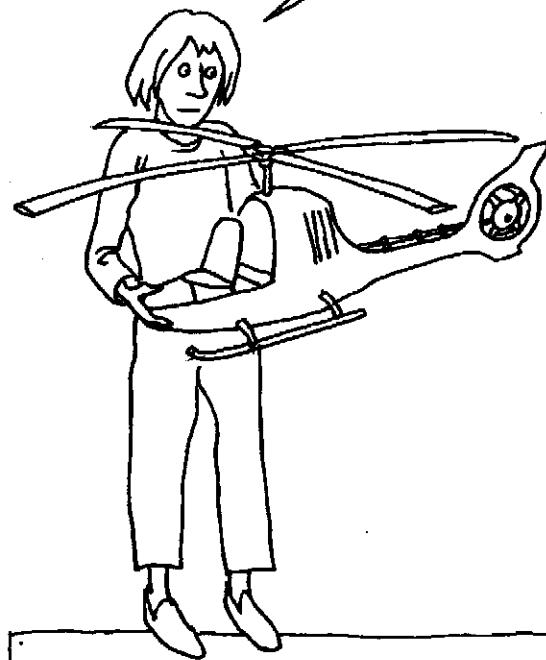
Fransız Cornu tarafından icat edilen ve Piasecki tarafından geliştirilen pepsəye pervaneler

Alman Flettner tarafından icat edilen ve Kaman tarafından geliştirilen dişli çarklı pervaneler

Çark kanatlarının ucundan gaz çıkışlı Fransız Morain.

Yves le Bec muhteşem çizimlerin eşlik ettiği « 1486'dan 2005'e helikopterin tarihi, Jean Ducret Yayınları S. A. CH-1022 Chavannes Renens yakınları, ISBN 2-8399-0100-5 » adlı eserinde bu konuya açıklar.

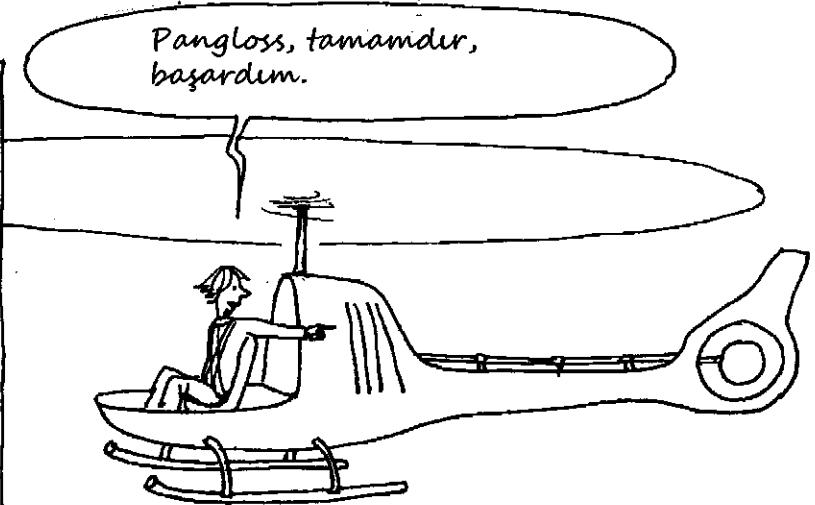
Kuyruk kısmının ucuna ters bir pervane koyacağım. Bunu da mekanik olarak temel pervaneye bağlayınca çalışması gerekiirdi. Motor rejimini artıracagım zaman kuyruk pervanesi bunu takip edecek ve çiftin tefafisi otomatik olarak sağlanacak.

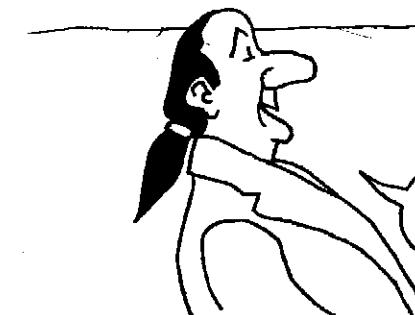
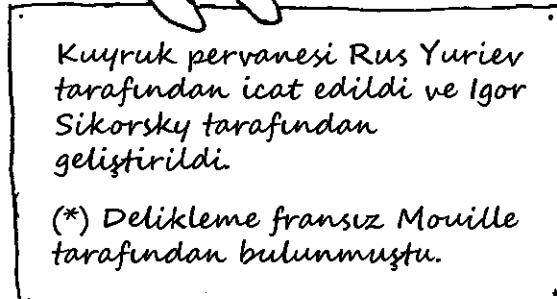
Bir kalafatlamaya çoklu bir spiral ekleyerek verimi artırırlar ve gürültü azaltırlar.

Hemen buraya gel, aksi takdirde yutulacaksın ve sosis dilimlerine ayıracaksın.

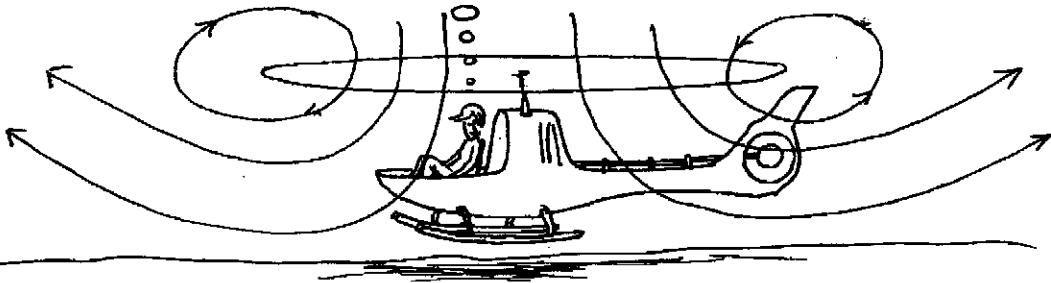
Pangloss, tamaminder,
başardem.

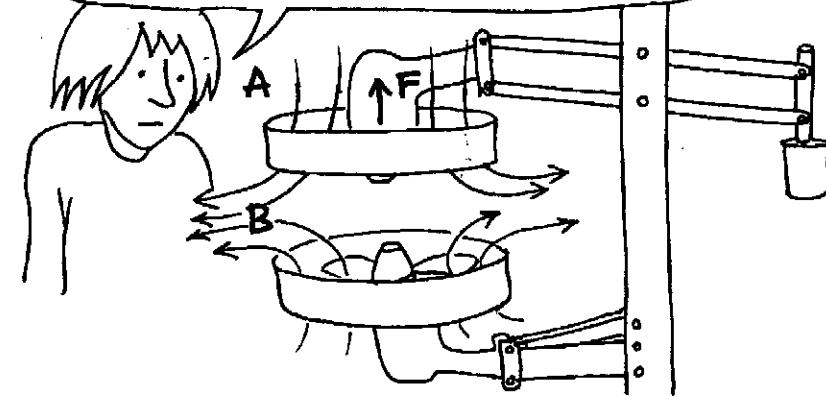
Tüm bunlar gösteriyor ki mümkün
uçan aletlerin içinde bu, senin için en
iyisi.

YER ETKİSİ

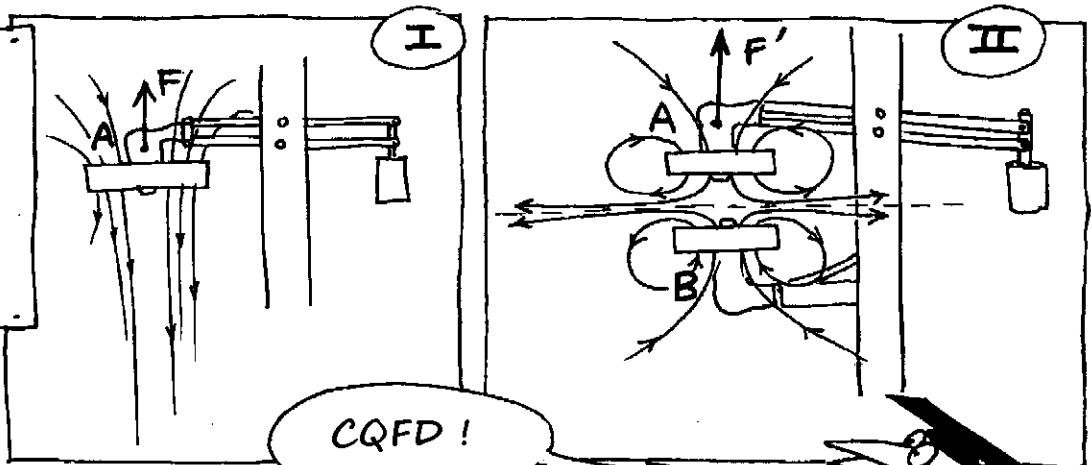
Merak uyandırıcı! Yere yakınken çok daha az bir güç harcayarak sabit kalabiliyorum (*)

Bu makinenin kocaman bir ventilatörden farkı yok. Bunlardan ikisini karşı karşıya getirerek çalıştıracağım.

Eşit rejimde, A ventilatörüne etki eden yukarı çıkarıcı kuvvet, B ventilatörü karşısında çalıştığı zaman eğer tek çalışan ventilatör A ise öteki yöne doğru itilim olur.

2 numaralı akım A ventilatörünü zeminin karşısında çalıştırılınca aynı kalır.

(*) yer etkisi pervane yere çapının yarısı kadar ya da daha az yaken olduğunda önemli bir etkiye sahip olur.

« TUR ATMAK »

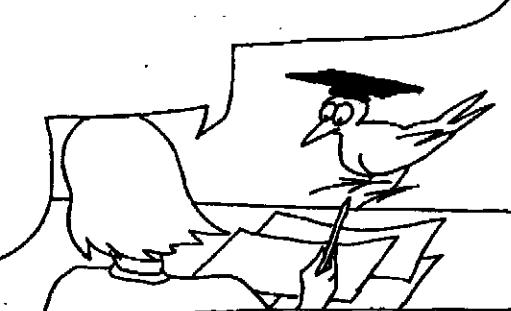
Pervanemin sabit bir ademi var.
Ama hangi değeri seçmeli ?
Çark kanadının insidansı ne
kadar yüksek olursa, çark
kanadının dönmesini frenleyen
sürtünme o kadar ciddi olur.

Eğer motorum herhangi bir nedenle bir güç kaybı yaşarsa
sürtünme dönmesini yavaşlatacaktır (*).

Eğer hızı tekabül eden göreli rüzgar
azalrsa, tüm profildeki profilden
çıkma bitecektir.

Ve eğer bu olursa, hoşçakal dostum !
Gazı kökleyerek hemen ademin
azaltılması gereklidir, böylece ne
pahasına olursa olsun pervane
rejiminin geri kazanılması ve tur
atmaya devam edilmesi gereklidir.

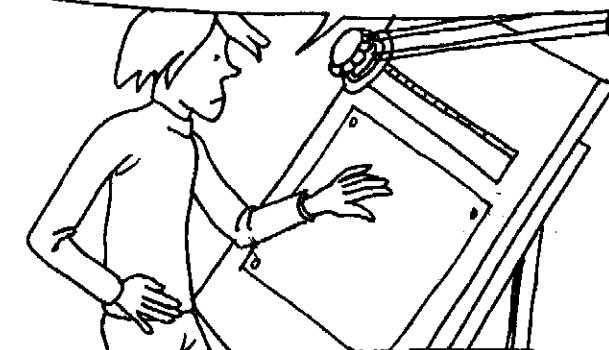
Ne dedi ?

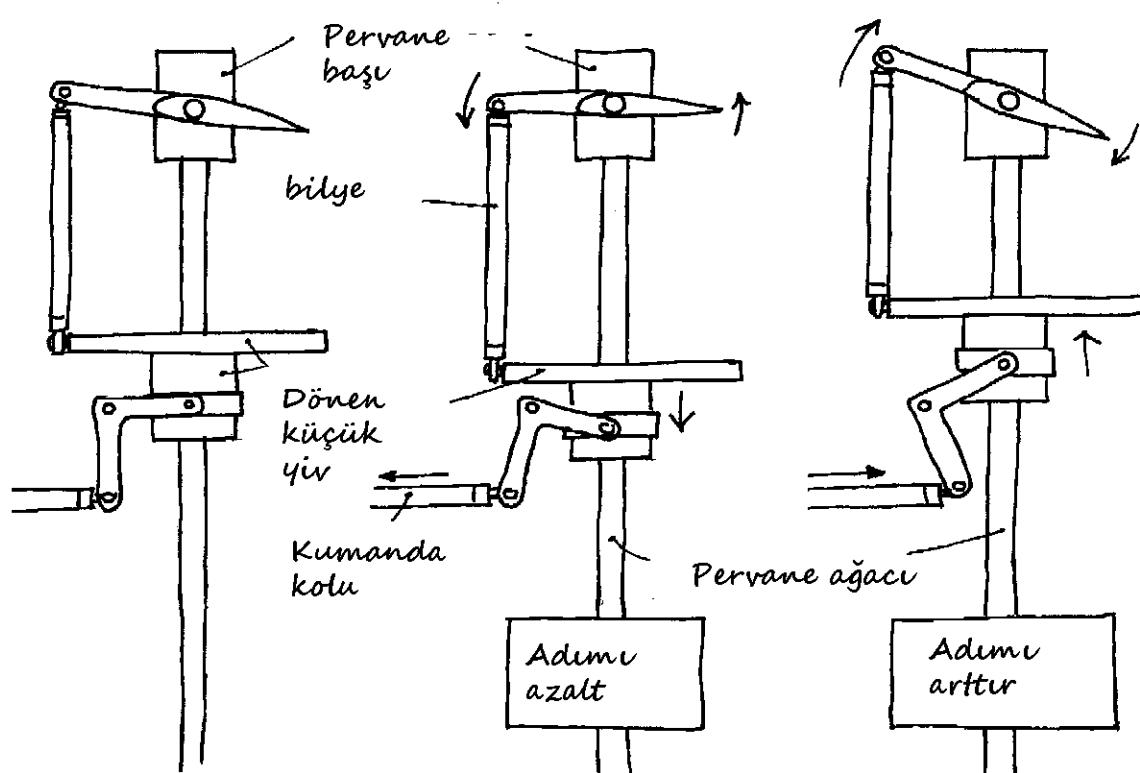
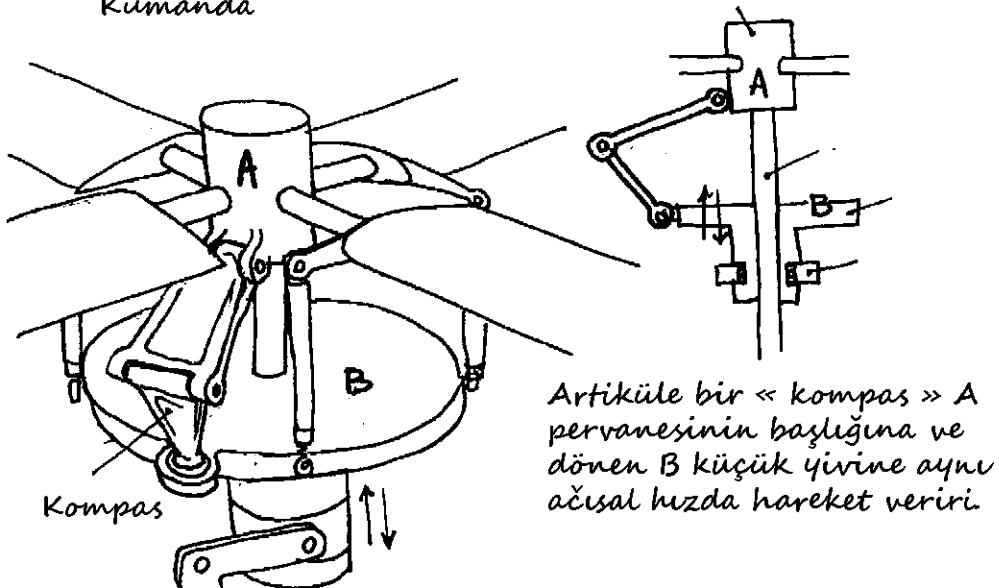
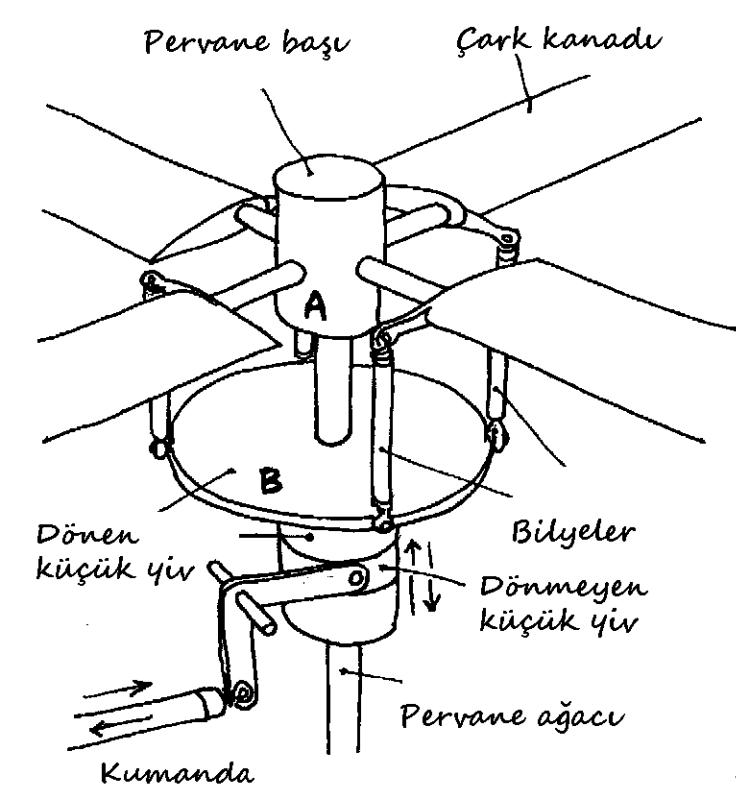
Bu seni ilgilendirmez
Bildiğim kadarıyla böyle
bir aletin yok

Öh... Sanırım
yok

Ademi modifiye edebilmem gereklidir
yani uçarken çark kanat açılarını
kontrolümde tutmalıyım.

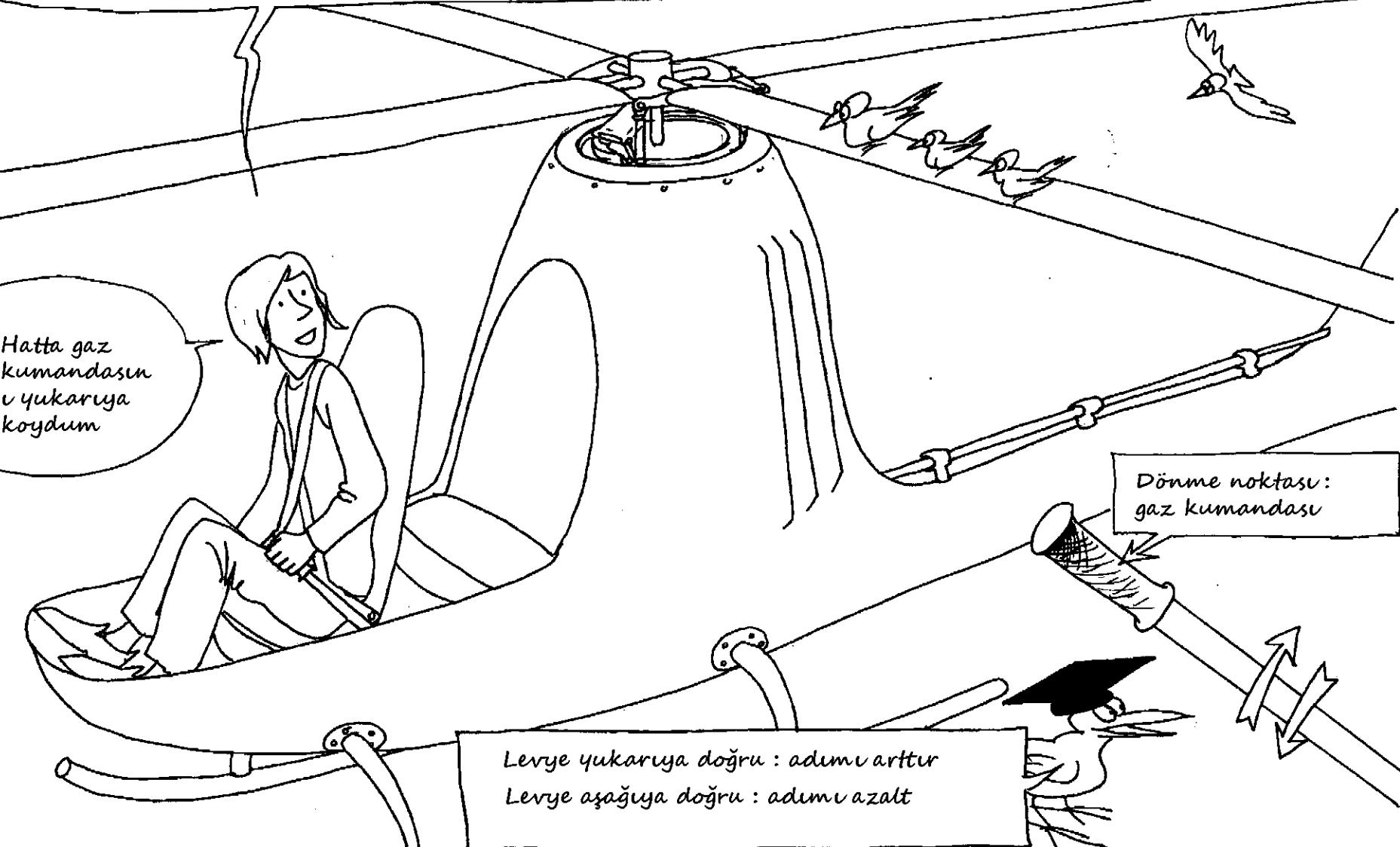
(*) Motoru aniden çalışmaya bırakılan bir pervane bir saniye içinde tehlikeli bir şekilde durur.

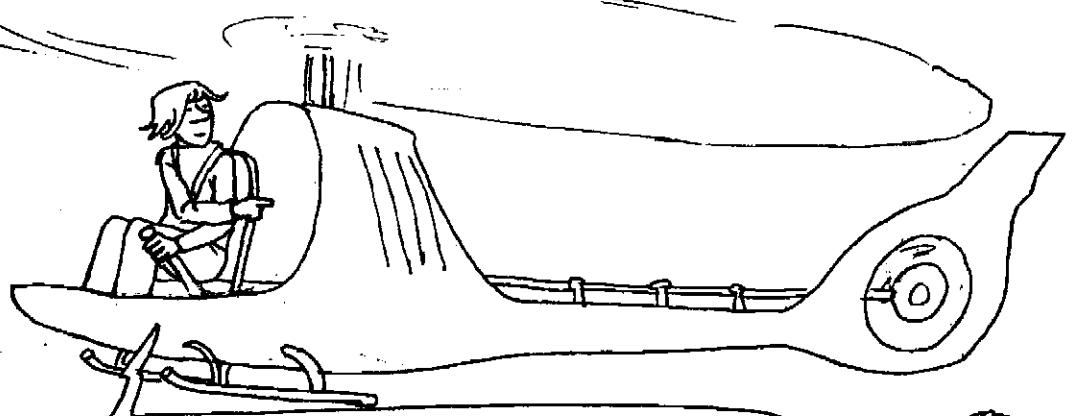

Bu tip bir sistemle pervanenin çark kanarlarının adımı kolektif olarak değiştirebilir. Bunun için dönmeyen B küçük yirine hareket verilir. Bu ise dönen A küçük yirine bilyelerle bağlanmıştır. Bunların hepsini sağlayan ise arkada sürekli devreden bilyelerdir.

YÖNETİM

Üçgen şeklinde bir kumanda yaptım. Bu sayede bir levye sayesinde kokpitten istedigim gibi genel adimi degistirebilirim.

Pekala, aynı sistemi kuyruk pervanesine de uyguladım, tersçift olarak, bu sayede genel adımı modifiye ederken beklenmedik kazalardan korunabileceğim. Ve ayak kesimine bir kumanda daha ekledim, bununla da bir yer etrafında donebileceğim.

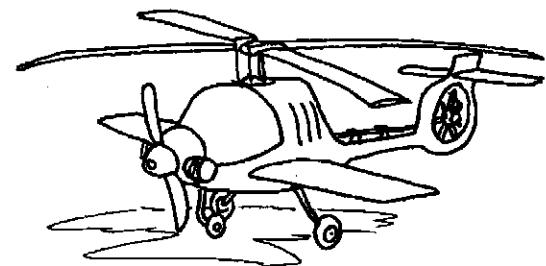
Ne, hiçbir şey anlamıyorum

Pekala. Öyle bir uçan alet tasarladım ki seni, Cunégonde'u ve beni taşıyabilir. Yükselebilirim, alçalabilirim ve istediğim gibi etrafında donebilirim. Geriye kalan tek soru : nasıl ilerlenecek ?

Bir helis eklemeye ne dersin, kumandalarıyla birlikte ?

Tüm bunlar bana çok karmaşık geliyor.

Bu uçan topaç, İngiliz Georges Cayley tarafından 1796'da icat edildi.

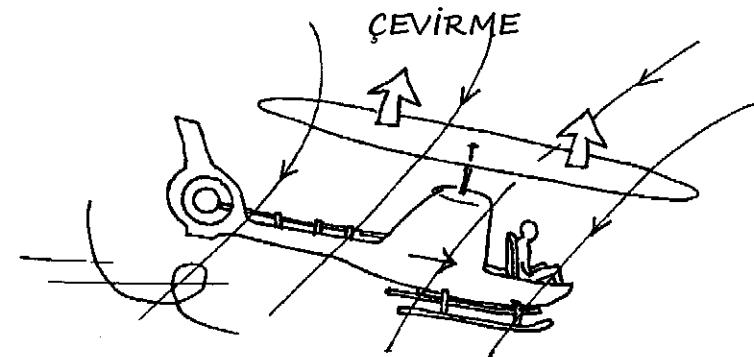
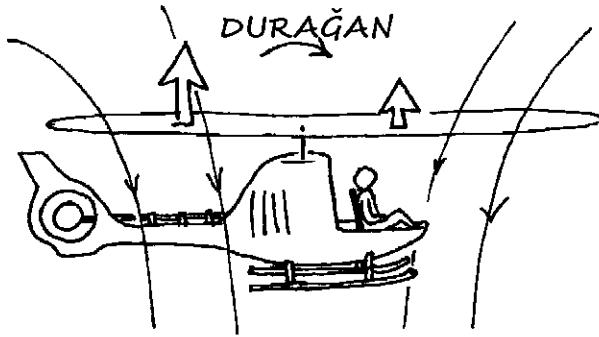

Bir de kabin içinde belki hareket edebilirsiniz.

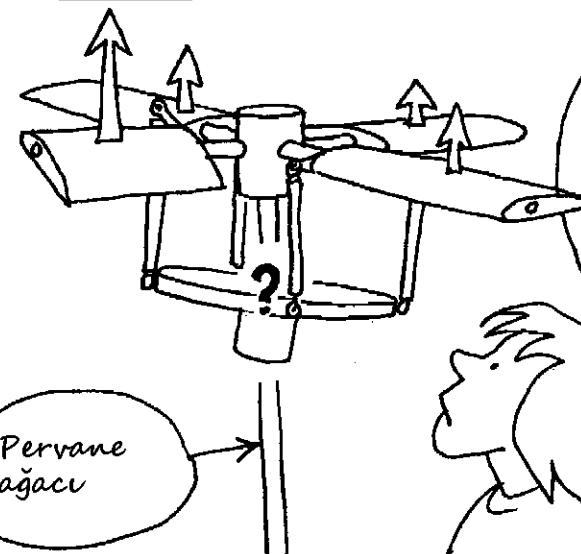
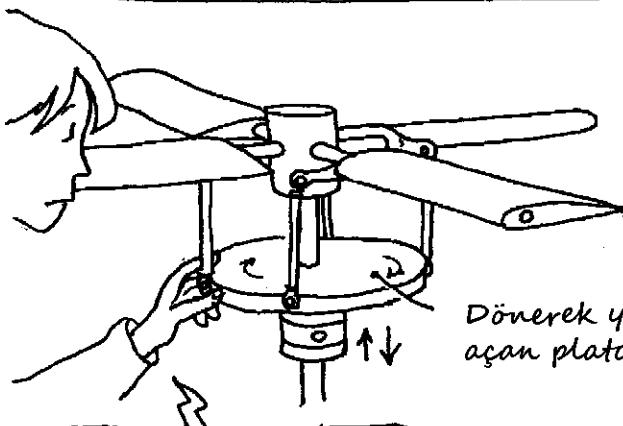
Bu ağırlık merkezinin yerini değiştirebilir.

Ve Cunégonde bindiğinde nasık bir denge oluşacak, bunu düşünün mü ?

Başka bir çözüm düşünüyorum.

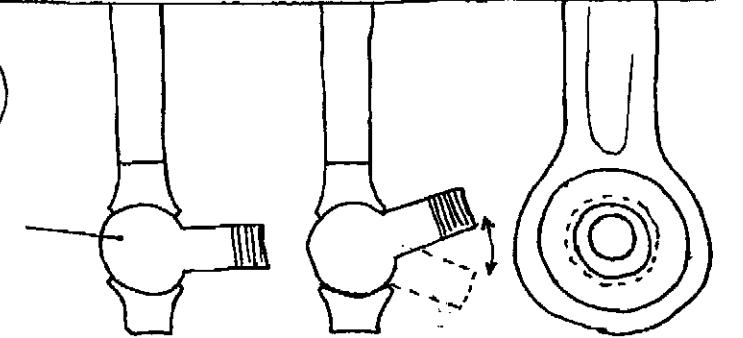
Eğer pervanemin çark kanatlarının kaldırma kuvvetini artırsaydım, bunlar arkaya doğru giderlerdi ve bu da öne doğru gittiklerinde adımın döngüsel bir değişimiyle azalabilirdi. Makinemde bir ağırlık kayması yaratabilir ve böylece bir yer değiştirme hareketi sağlayabilirim.

Çark kanatlarının dönen bir plato tarafından sağlanıyor, bu da pervane ağacına yir açıyor.

Eğer bir yolunu bulup da bu platonun eğim kazanmasını sağlaysaydım, hem de dönerken, çark kanatlarının adımda döngüsel bir değişim (*) yaratabilirdim.

(*) Ototorasyon kavramını bulan İspanyol Pescara tarafından icat edildi.

Unsurlardan biri küre şeklinde bir kapakla bitiyor ve bu da sert bir zemin tarafından desteklenerek belli bir aşınmayı engelleyebiliyor.

Bir helikopter pilotunun hayatı son derece karmaşık bir mekanika bağlıdır. Görüldüğü gibi bu mekanığın içinde bilyeler, çark kanatları ve yüzlerce vida var. Bunların büyük bir titizlikle üretilmeleri ve daha sonra da periyodik olarak değiştirilmeleri gereklidir.

Bir helikopterin üretilmesi bir uçağın üretilmesinden ve muhafaza edilmesinden daha pahalıdır. Yetmişli yıllarda beri yeni malzemeler ortaya çıkmaya başladır: kompozitler, elastomerler ve diğerleri ağırlığın ve üretim maliyetlerinin azalmasını sağlarken diğer yandan da daha güvenli makineler üretilmeye başladır. Ama tüm bunlar elinizdeki eserin kapsamının ve esas ilgisinin dışındadır.

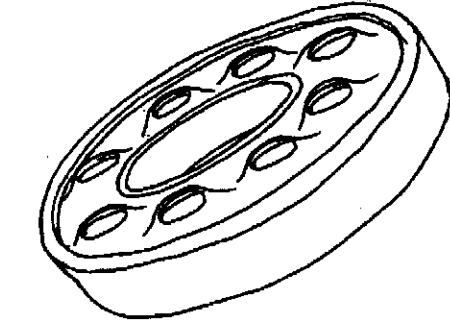
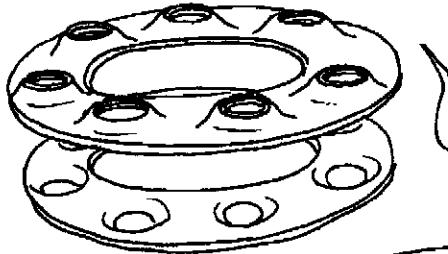
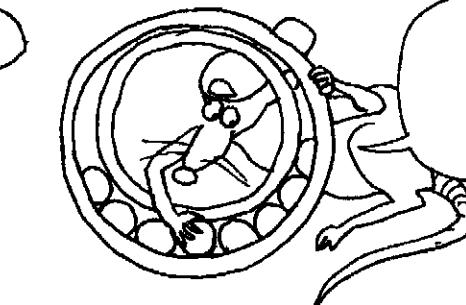

Önemli bir unsur bilyaların dönüsü

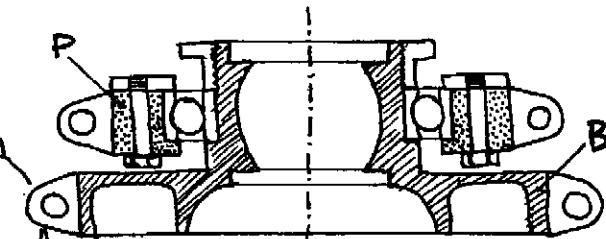
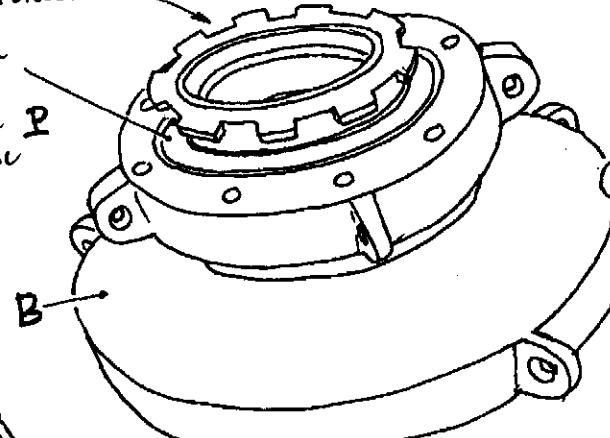
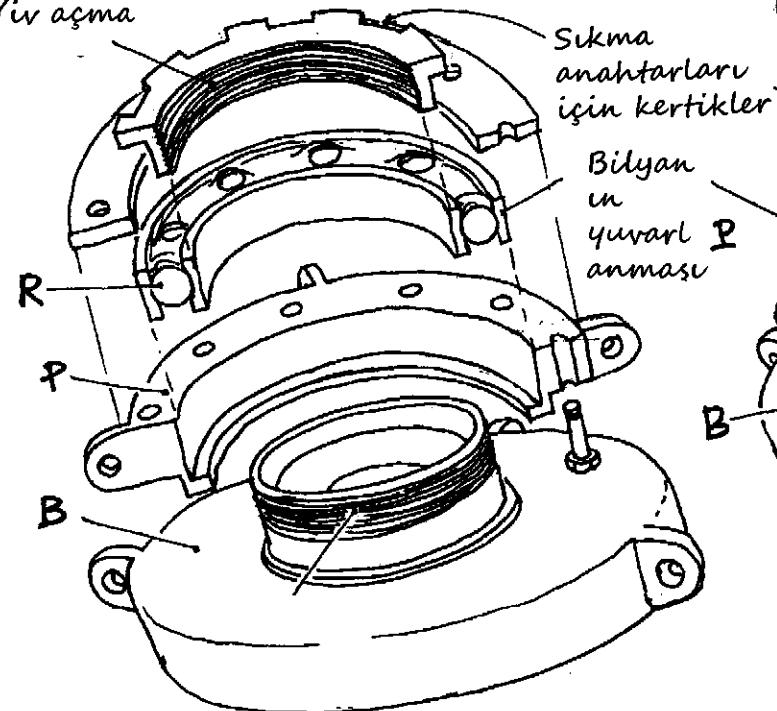

Peki ama bu çakılmış
bilyaları nasıl döndüreceğiz

Halkalar söküldüğünde belli
sayıda bilya takılabilir

Yir açma

İki plato daki bu
hareketin biri olan
P dönerken diğer B
dönmez ve bu iki
plato birbirlerine
nazaran bir
hareket
başlatabilirler.

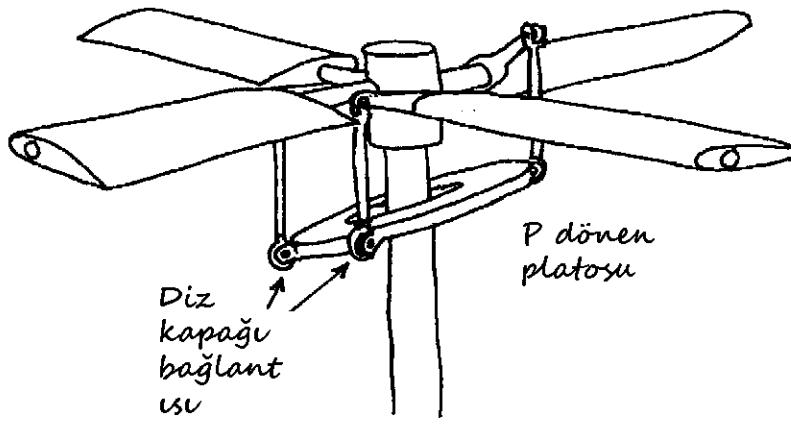
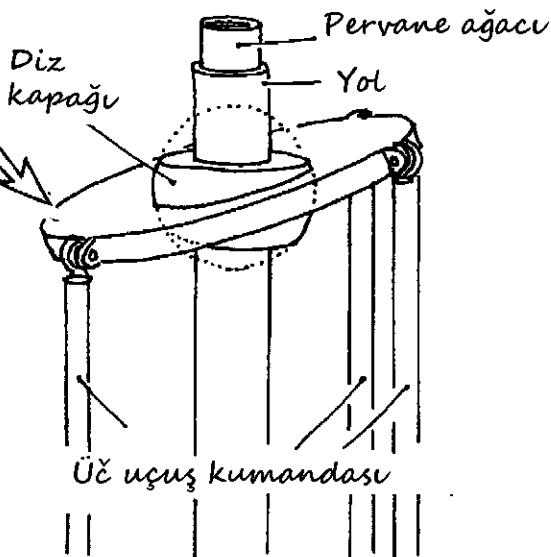
Size acı çektiirmek istemem yaşı
bayım ama uçağınız mekanik plan
bir kenara bırakılırsa şaka gibi.

Bu kapağın üzerinde bir B platosu
bulunacaktır ve bunun oryantasyonu
uçus kumandaları tarafından
sabitlenecektir.

Pervane ağacının
içinde döneceği
şekilde bir kapak
yiv üzerinde
hareket edecektir.

Ters bir şeyi düz döndürmek için çözüm bir diz
kapağıdır.

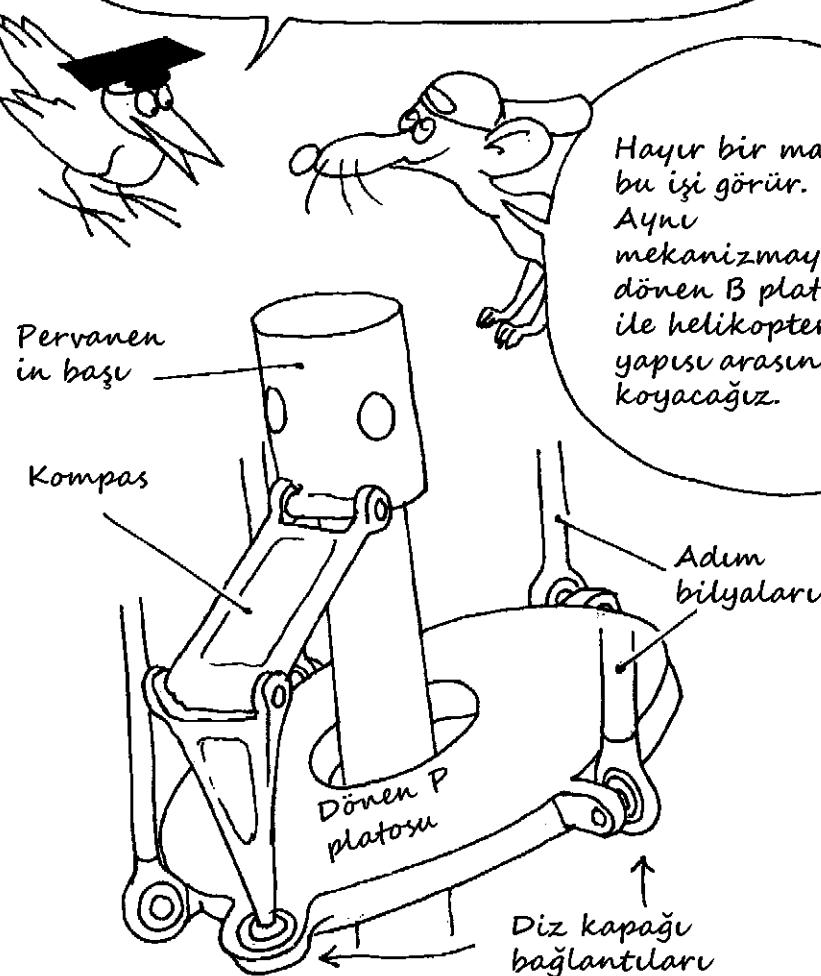

Dönmeyen B platosu dönen
bir P platosu ile
yuvarlanan bir bilya
aracılığıyla dayanışacaktır.
(bir önceki sayfaya bakın).
Bu dönen plato pedaldeki
bilyeler aracılığıyla
sayfaların eğimini
kumanda edecek

Döngüzel plato çalışmalarını sona erdirmeden önce geriye bazı problemler kalıyor.

İlk olarak dönen P platosu ile pervanenin başı nasıl ilişkiye sokulacak. Bu son derece hassas işi küçük bilyalara mı bırakacağız?

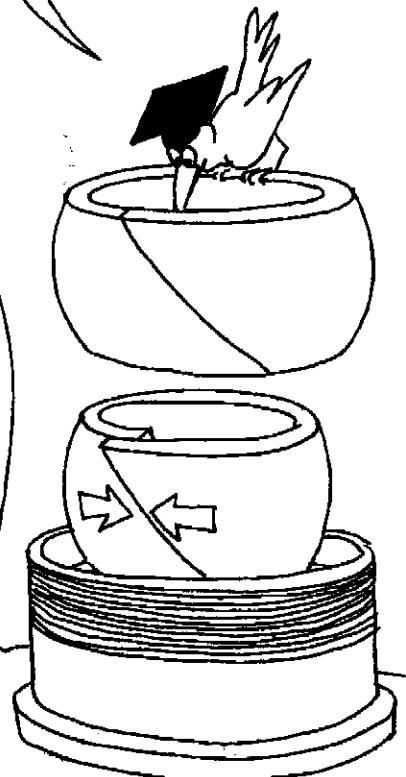
İkinci soru:
B platosunda bulunan diz kapağı yerine nasıl yerleştirmeyi düşünüyorsun?

Hayır bir makas bu işi görür.
Aynı mekanizmayla
dönen B platosu
ile helikopter
yapısına arasına da
koyacağız.

Dizkapığı teflon bir
halka ve iç menzili
silindirik ve diz
menzili küresel.
Gösterildiği gibi şeklini
değiştirecek güçlük
çekmeden bunu
kaydırabiliriz. Bu
sayede her şey yoluna
koyalabilir, bunun
arasında de
pervane ekseni
dönmektedir.

SENTEZ sonraki sayfada →

DÖNGÜSEL PLATO

Bilye bağlanması

Gereğ kap

Üçlü kumandanın bağlanması

Pervane ağacı

Yol

Pervane ağacı

Compas II'nin sabitlenmesi

Yir açma

Compas II

sıkma halkası

civatalama

Dönen plato

Dönmeyen plato

Kompas I

Adım bilyelerinin bağlanması

Üçlü kumandanın bağlanması

Kompas II'nin bağlanması

Teflon halka, montajı kolaylaştırması için

Küresel menzille birlikte (diz kapağı)

Bir sıkma aletinin uygulanması için

Küresel menzil

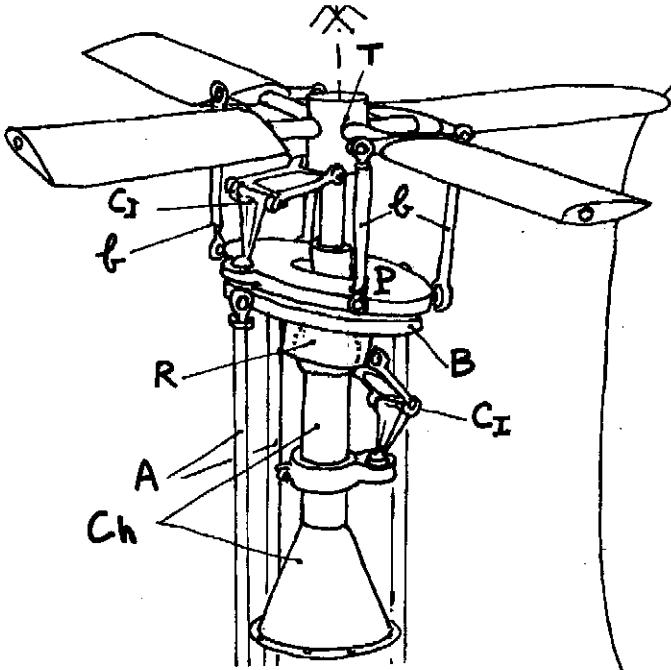
Sıkma halkasının üzerine gelen yir açımı

Kompas I'in bağlanması

Yol

Helikopter makinisi, dağlar tepeleri veya hortum ormanlarının bulunduğu ve geniş arazilere rastlanmayan yerlere uçarak iniş yapabilmek için son derece önemli bir mekanik hazinedir.

Daha okunaklı bir şematik tasvire tekrar dönelim.
Üçlü A kumandası üç koldan oluşur ve dönmeyen bir B platosunu
her yönde yükseltir, alçaltır bu ise R kapağı tarafından
yönlendirilir ve bu da Ch yolu üzerinde serbestçe gezinir ve
helikopter yapısına tarafından desteklenir.

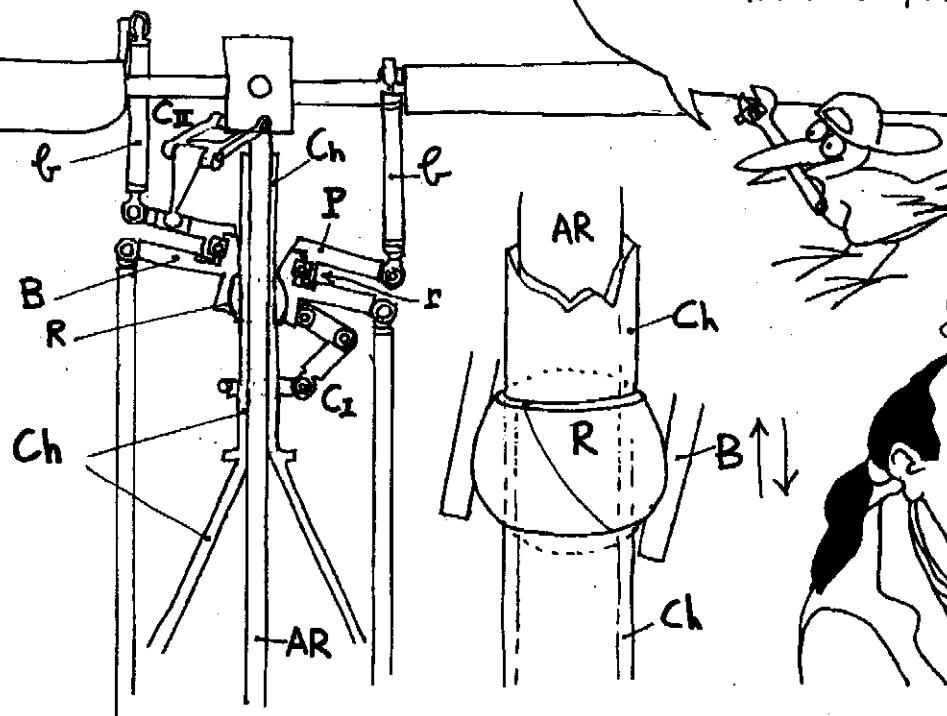
Ch yoluna sabitlenen ilk C_I kompası helikopter yapısına (Ch yolu)
bağlı olarak B platosunun dönüş hareketine karşı durur.

P döngüsel platosu bilyeli bir r tekerleği üzerinden dönmeyen B
platosuna bağlıdır.

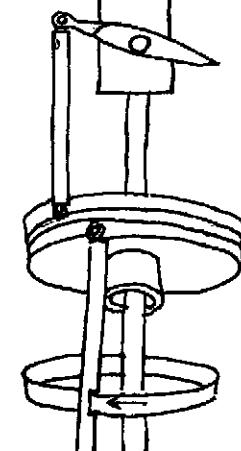
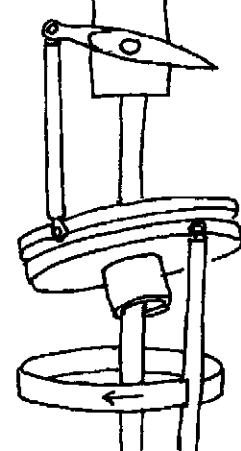
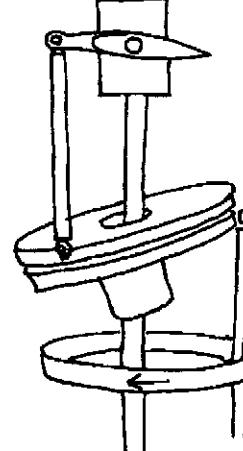
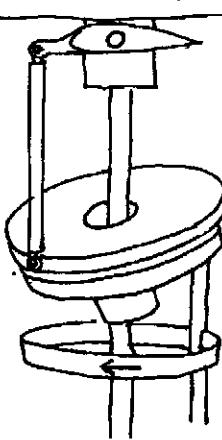
B platosunun davranışları A üçlü kumandası aracılığıyla pilot
tarafından sabitlenir.

P platosu b bilyeleri aracılığıyla kanat çarklarının bu düzenini
aksettirir.

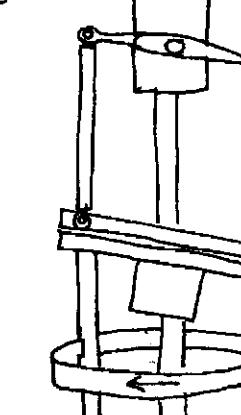
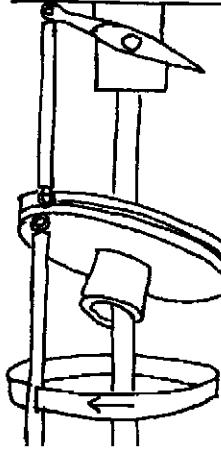
C_{II} ikinci kompası ise T pervane başı ile P döngüsel platosunu
dayanıma içine sokar. Bu nedenle b pedalinin bilyeleri aniden
tamamen parçalanabilirdi.

Minimal insi.

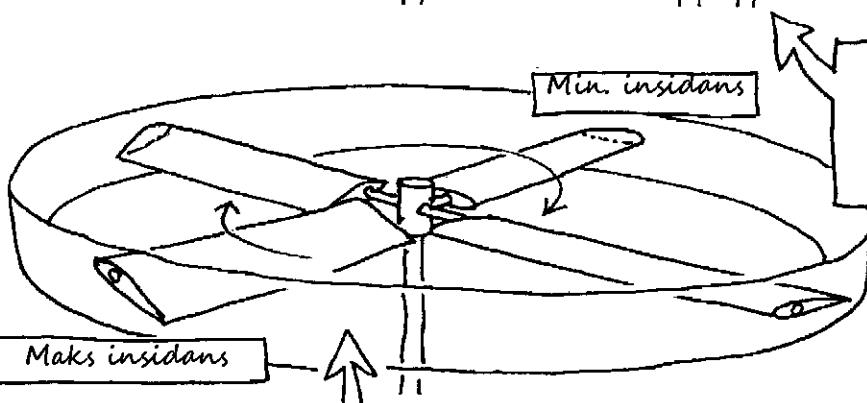

Maks. insidans

Vb...
Aşağıda kumanda üclemesinin çalışması açıkça görülmüyor.

Min. insidans

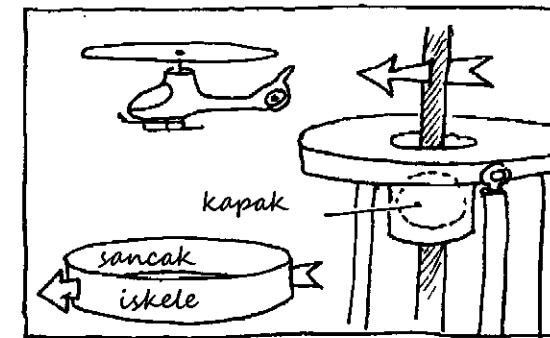

Maks insidans

Burada çark kanatları rotasyon planında dört farklı konum işgal ediyor.

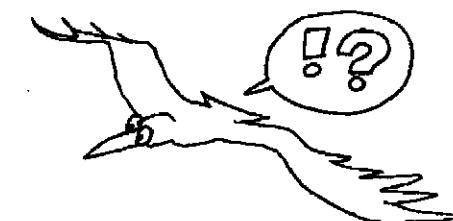
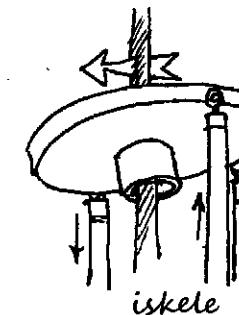
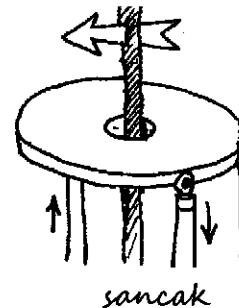
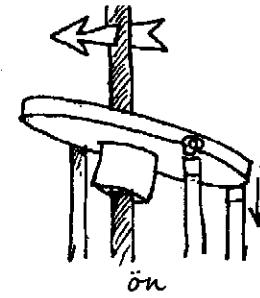
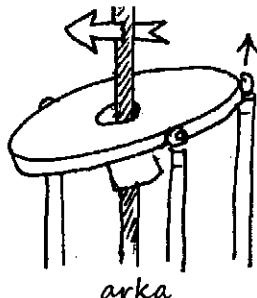
Yukarıda, hareketinin içinde bir çark kanadı eşlik ediyor. Insidansı minimal bir değer ile maksimal bir değer arasında çeşitlilik gösteriyor.

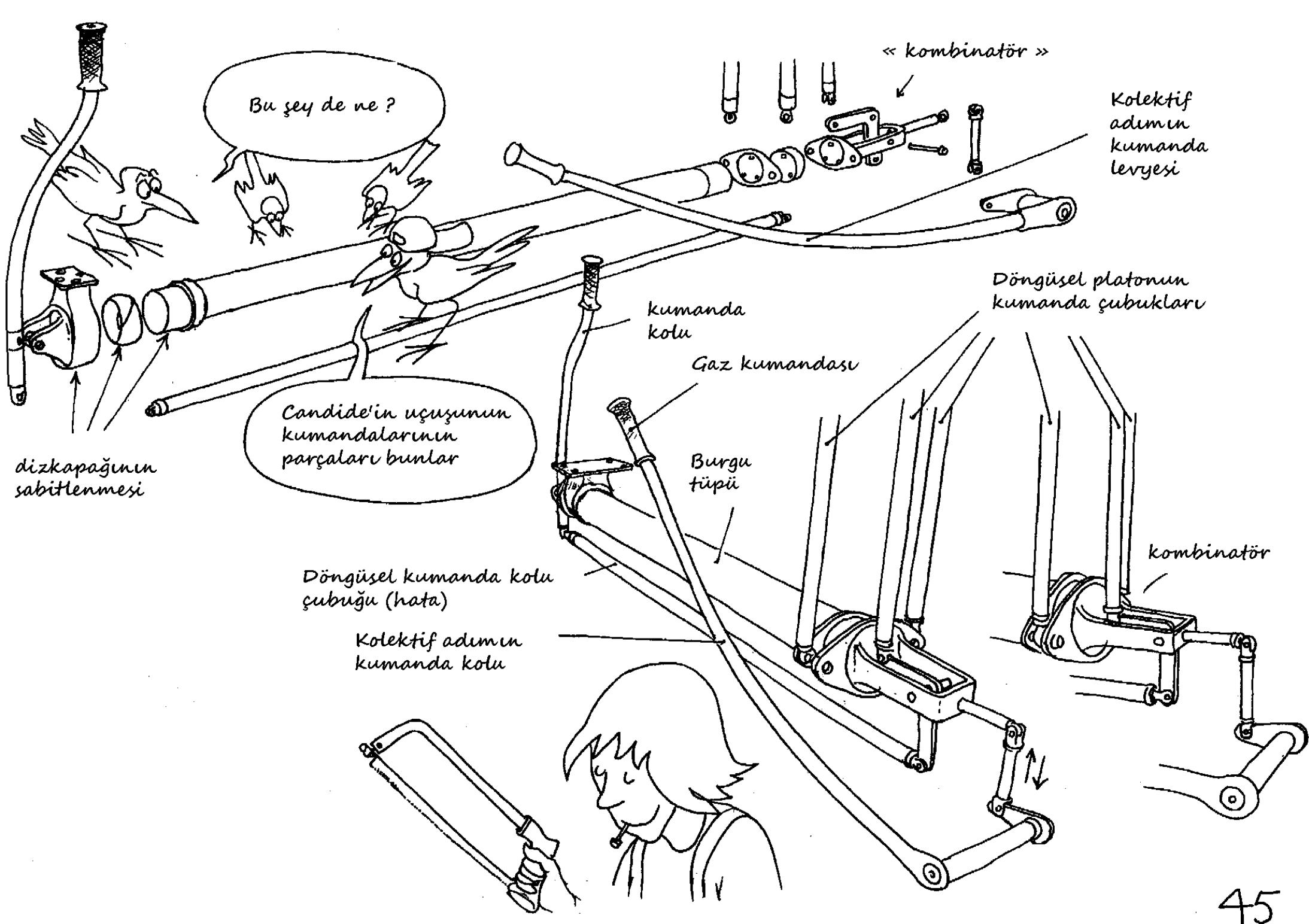
Ok aletin önüne doğru işaret ediyor

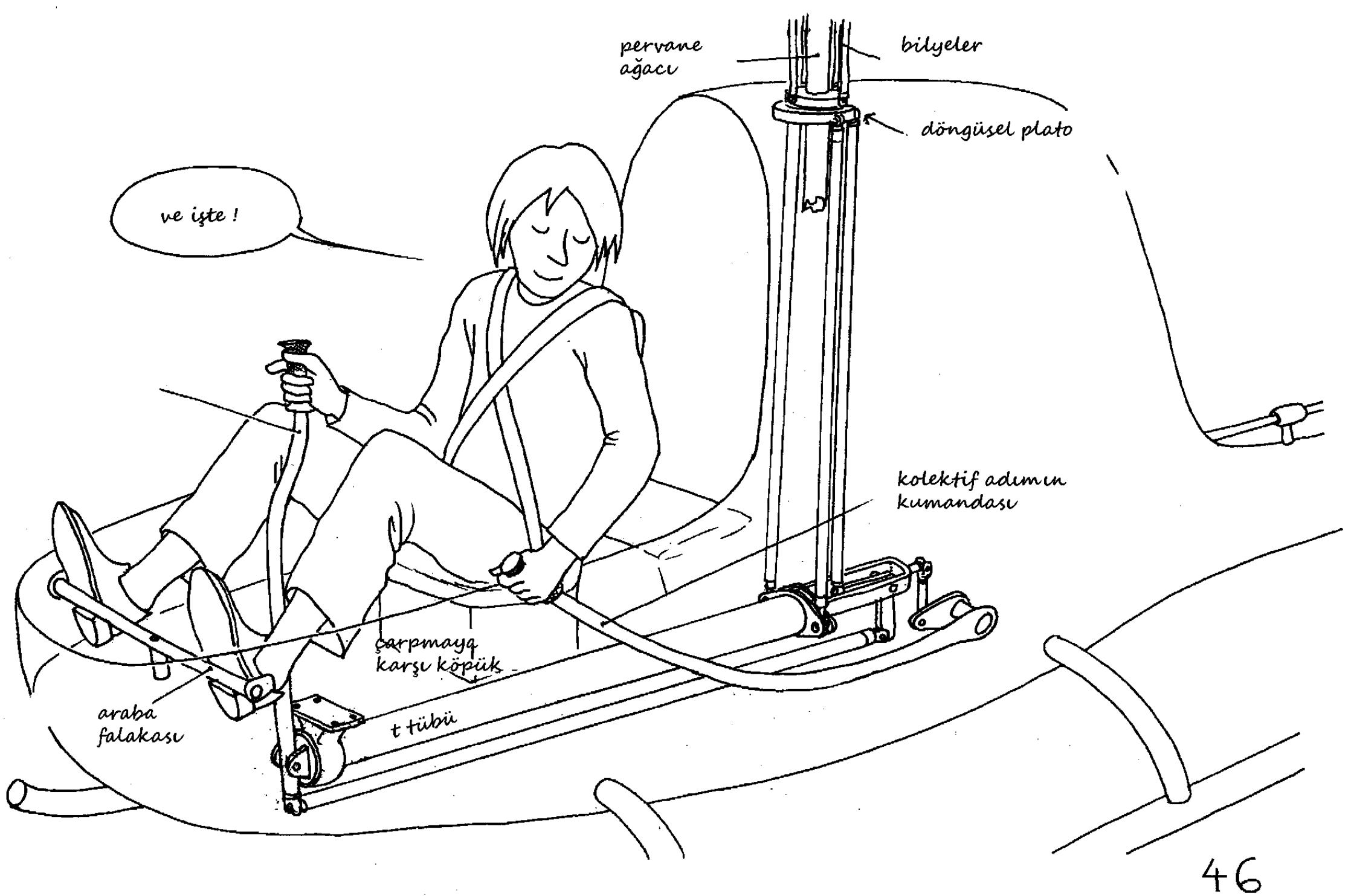

Dönmeyen platonun davranışlarını kontrol etmek için üç çubuk yeterli.

Çanak kanadının insidansını artırrarak helikopteri kullanmak

Bu sefer her şey hazır Pangloss
Artık bayan Cunégonde'u
kurtarabilirim.

ileri!

PATAKLONK
PATAKLONK
PAT

Üstat bu korkunç.
O kadar titreşim var ki
makinemin binlerce parçaya
ayrılabilcecini sandum.

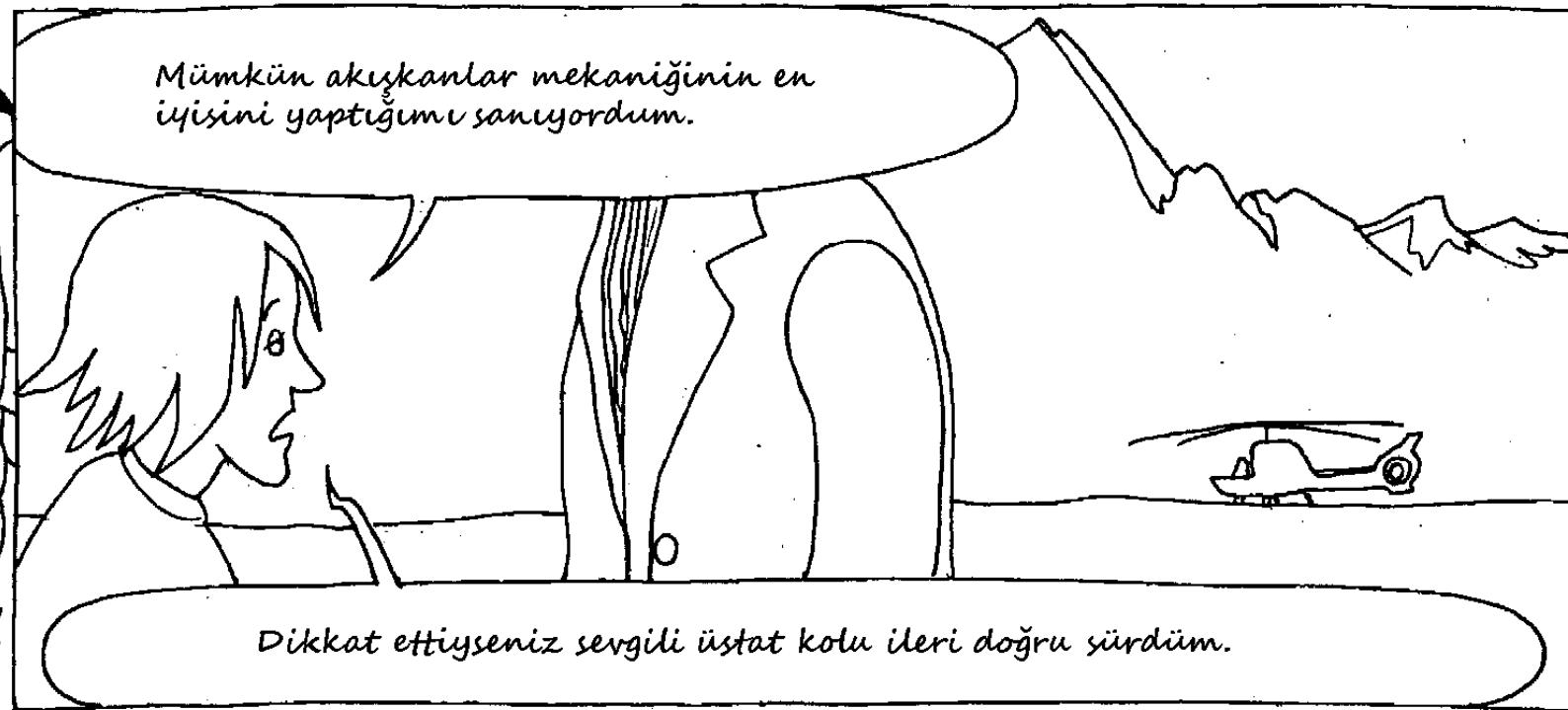

Ama en kötüsü
bu değil...

Mümkin akışkanlar mekanığının en
iyisini yaptığımı sanıyorum.

Ne peki
sergili
Candide

Dikkat ettiyseniz sergili üstat kolu ileri doğru sürdüm.

Makine yengeç gibi sağa doğru gitti

Sonra hemen kolu sola doğru çektim

Sonra bir at gibi şaha kalktı

Ve sonra geriye doğru gitmeye başladı

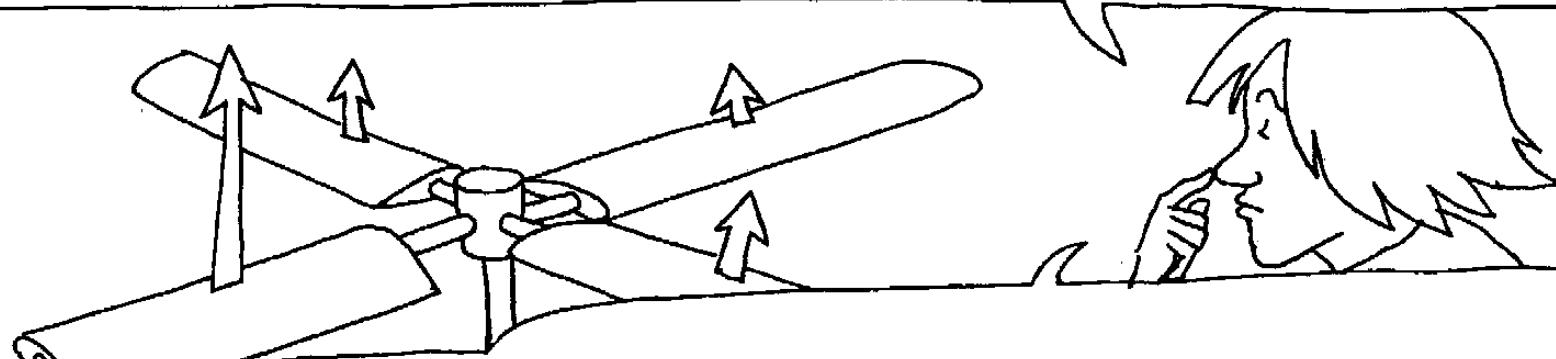
Yer değiştirmeye birlikte o kadar şiddetli titreşimler ortaya çıktı ki pervanenin kırılacağını ve son saatimin artık geldiğini düşündüm.

Ve işte en sinir bozucu olan bu kesim. Fakat buraya kadar nasıl çözümler bulunabileceğini düşünemedin mi ?

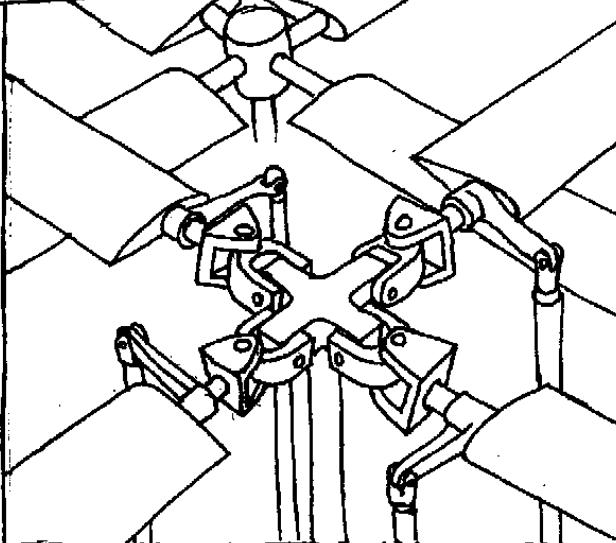
Döngüsel çesitlemeyi çalışmamla birlikte makinenin uyumlu tepkiler vermeye başladığını hemen fark ettim. Sanki gizli bir el gelip pervaneyi tutmuştu.

Ama oraya daha yakından bakınca, bu fenomenin yeterli nedenini anlayabildiğimi sanıyorum.

Dikay olarak birbirinin karşısında bulunan iki çark kanadının birinin adımı arttırmış, diğerinininki de azaltmıştık ve bu nedenle de aerodinamik kuvvetler yoğunluk ve doğrultu olarak farklılık göstermişti. Bu da herşeyi mahveden titreşimleri açıklıyor.

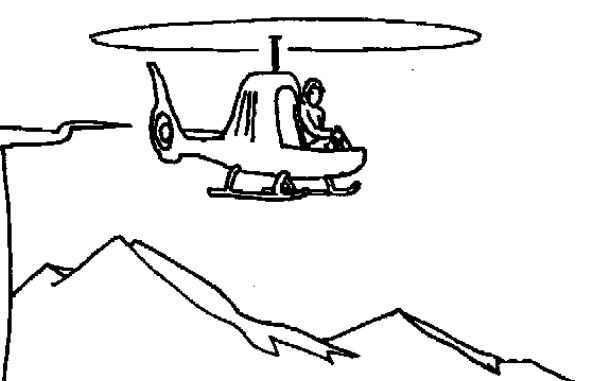
İsrar etmeye devam etseydim
pervanemin parçalanabileceğini
hemen hissettim.

Çark kanatları, neden bunların heö
yukarıya hem aşağıya hem de öne ve
arkaya gitmelerini sağlayan bir şey
tasarlamayalım. Bu sayede onların
birlikte uyum için hareket edebilmeleri
için merkezkaç kuvvetinden
yararlanılmış olmaz mı?

İşe yarıyor, Pangloss, işe yarıyor.
Makine sürekli hırıltılı sesler
çıkarıyor ama katlanılmayacak
seviyede değil

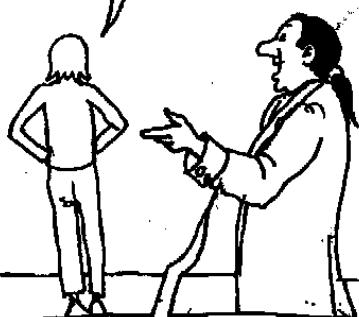
Tersine kola verdiği cevap her
defasında anlaşılmaz kalıyor.
Kol öne : sağa doğru gidiyor
Kol sağa : burnu kalkıyor ve geriye
salınıyor.
Kol sola : burnu dikleziyor ve öne
doğru hareket ediyor.
Kol arkaya : sola doğru gidiyor.

Yani makineniz emirlerinize boyun eğiyor ama
etkilerini ... 90° üzerinde kullanabiliyor.

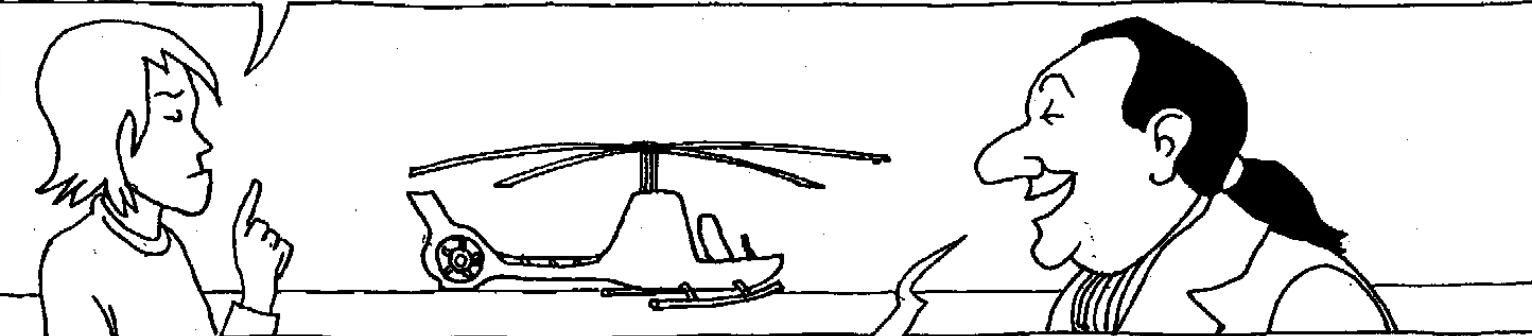

Anlaşlamaz ama tamamen doğru.

Eh pekala, çözüm elinizde.
O halde
kumandalarınızı
modifiye edin !

Nasıl davranışları belli olmayan böyle bir makineye oturmanın doğru olacağını sanmıyorum. Dikkatli olmak gerek

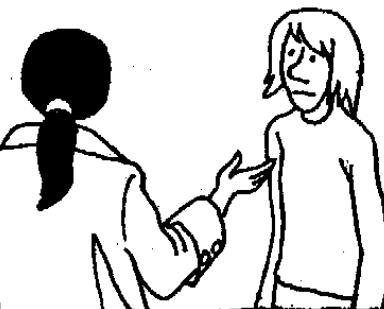
Candide, Candide, özleri yabancı gelmesine rağmen görüntülerinde bizim için ne kadar da tanındık şeyler var

Bakın :

Güneş Dünya'nın etrafında dönüyor ve biz nedenini bilmiyoruz.
Civayı barometrede yukarı çıkartan doğadaki boşluk korkusunun sırına varmaya daha başaramadık

Kosmosumuzun tekrar hızlanması neden olan bu kara enerjinin yeter nedeni bizim için hala yok

Peki o zaman Doğa'nın bize sunduğu tüm bu fenomenleri gözlemlemekten ve ölçmekten geri mi duracağız ?

Madam Cunegonde'a olan aşkınu çok iyi
anlıyorum ama çok zor bi iş içindesin

Eğer bu uçuş mekanığı mümkün
uçuş mekaniklerinin en iyisiyse
diğerleri nasıl acaba...

DÖNGÜDEKİ FARK

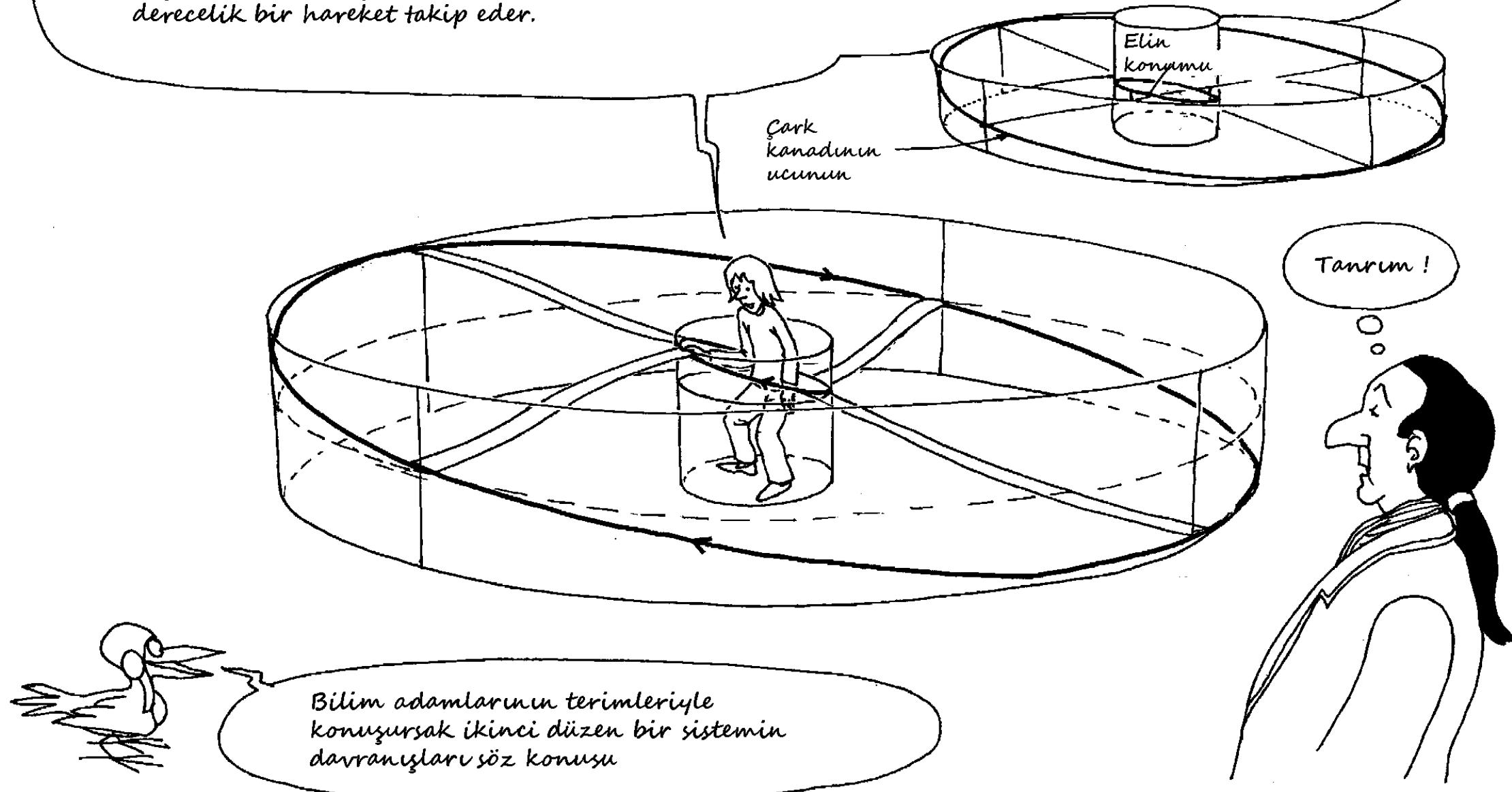
Burada çok iyi fark ediyorsunuz ki bir helikopterin mekaniği bir uçağından çok daha karmaşık

Hareketleniyorum,
hareketleniyorum...

Tüm bu bilim, tüm bu teknik asla anlayamadığım bu budalaca fenomenin gizemini öğrenmek için

Nedeni olmayan
bir sonuç yoktur.
Bu için arkasındaki
yeter nedeni
bulmam gerekiyor.

Pangloss, sanırım anladım. Bu çark kanadını yukarıdan aşağıya hareket ettirdiğim zaman, kendime doğru çevirdiğimde ve buna verdığım salıncık periyodunun rotasyon periyoduyla aynı olması için eylemsizliği ile elastikliğini ilişki içine sokmuş olurum ve bunun sonunda söz konusu hareketi doksan derecelik bir hareket takip eder.

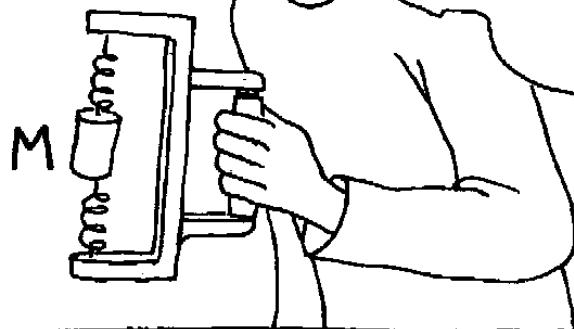
Bu bahsedilen yeter neden itiraf ediyorum
ki benim anlamam kurvetimi aşıyor

Tek fonksiyonlu helikoper
çark kanatlarının
davranışını açıklamak olan
bu aletin pratik kullanımını
boşuna aramayın

Merak etme iştat, bu
elastotron adı verilen
alet sayesinde her şeyi
anlayacaksınız

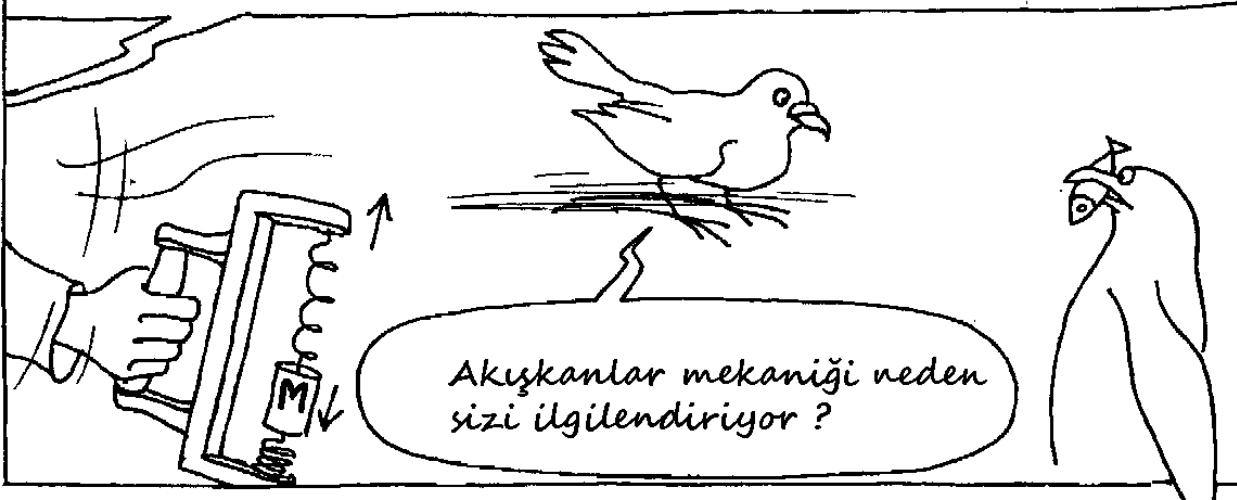
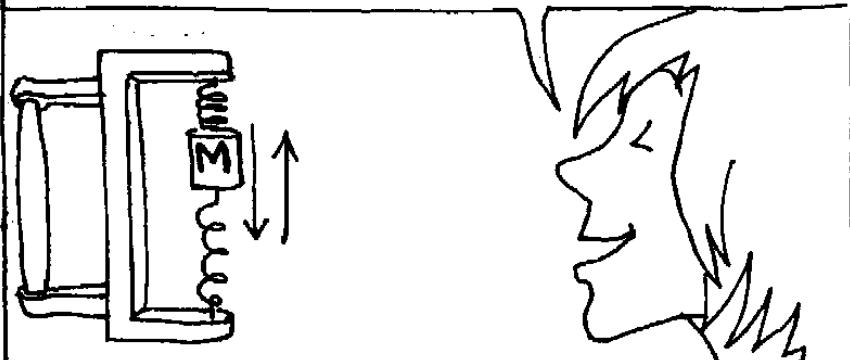
Akuşkanlar mekanığında olduğumuzu sanıyordu

Açıklama:
Eğer M kütlesini denge konumundan
uzaklaştırsak sistem periyodu adı
verilen belli bir periyorla salınım
hareketi yapacaktır

Eğer aynı T periyoduyla yukarıdan aşağıya doğru
aygitı hareket ettirirsem M maselotu ters zamanda
buna cevap verecektir.

Akuşkanlar mekanığı neden
sizi ilgilendiriyor?

Bir ayak gibi yüzmeniz
gerektiğini eminim !

Yüzme

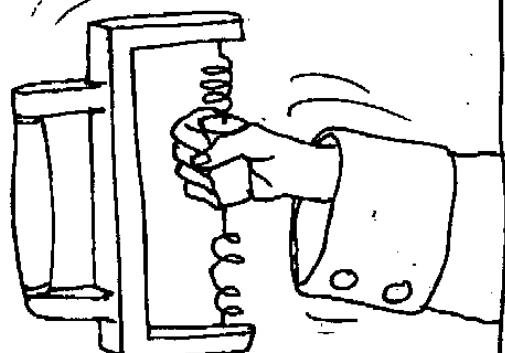
Elastotronu al, küçük ağırlığı değil, ve onu kendine
aıt T periyodunda bırak

Pekala, onu bu şekilde
kavruyorum ve onu ...
kendi periyodunda
tutuyorum

Bina da ters zamanlı olarak
cevap veriyor.

Helikoptere yerleştir.
Biraz önce kendi üzerine dönmeye hareketiyle çark
kanatlarının sağlam kalmasını sağladım.
Uçuş sırasında makineyi « kurtaran » çark
kanatları.

Hmm... görüyorum

Helikopterin yer
değiştirme yönü

İkinci artikülasyon sürünenin artikülasyonu ve çark
kanatlarının bu şekilde salınmasını sağlıyor.

Eğer bu artikülasyonlar (veya hassas sabitlemek) var
olmasaydı helikopter korkunç titreşimlere maruz kalacaktı ve
pervanenin parçalanmasına sabep olacaktı (*)

İkinci düzen sistemlerde cevap alma problemlerim var mı?

(*) İlk otojir denemelerinden itibaren, İspanyol de la Cierva bu « artiküle çark kanatları ve
amörtisörler »den meydana gelen sistemi ortaya koydu ve bu sirada pervaneleri kırıldı.

Candide'in ne yaptığını
soruyorum kendime
Bir süredir ondan haber
alamıyoruz
Bu beni endişelendiriyor

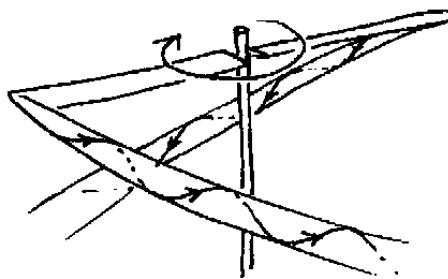
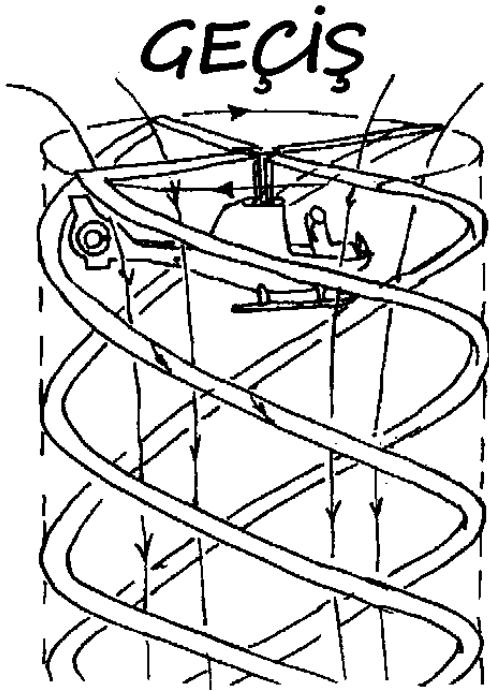
Daha fazla ne icat
edebileceğini soruyorsun
kent+di kendine

Bu çocuk bu kadar sapken
fikirleri nereden buluyor böyle !

Tamam bu iyi
bir mühendis

Ama hani su yıldızlararası yolculukla
ilgili... söylediğini beğenmiyorum

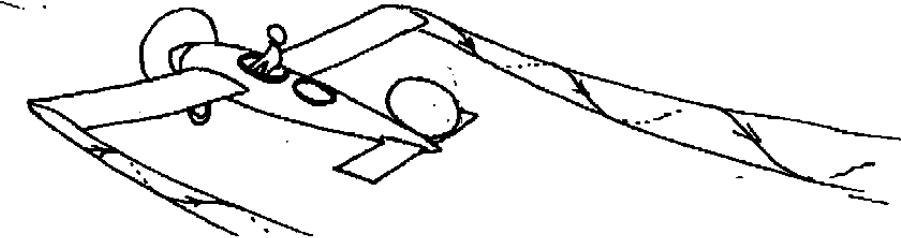
Her ne olursa olsun, isterse bilimlerde yetkin olsun
kezim bir avcuya evlenmeyecek

Helikopter çark kanatlari çok geniş kanatlara sahiptir ve arkalarında büyük girdaplar bırakırlar

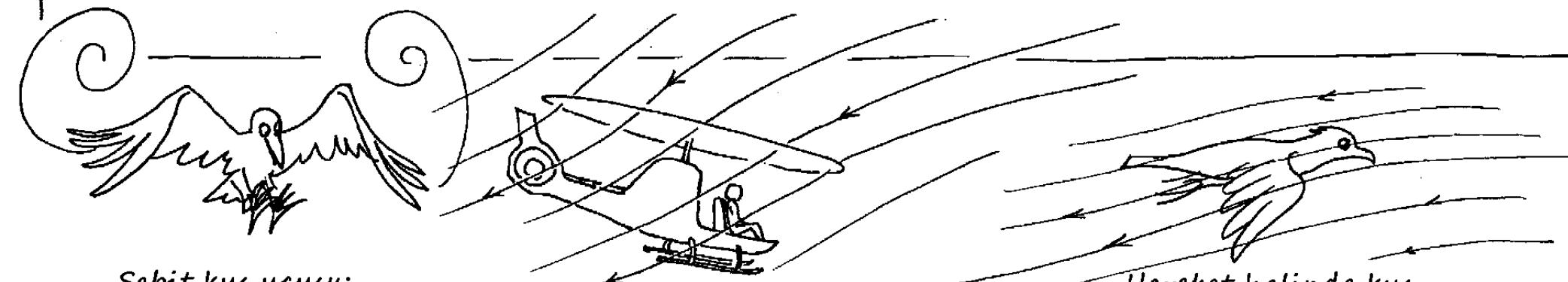
Bu yararsız türbülans enerjinin bir kısmını temsil ediyor

Bu girdaplar kanadın ucunda meydana geliyorlar ve yüksek irtifada su buharı yoğunlaşmalarına neden oluyorlar (yögenlaşma sürünlümleri)

Helikopter yer değiştirdiğinde akış tamamen modifiye olmuş şekilde ortaya çıkar. Girdaplar önemlerini yitirirler ve bu nedenle makine çok az miktarda enerji harcayarak istediği hareketleri yapabilir

YÖNETİM

Sabit kuş uçuşu:
Kurvetli türbülans

Hareket halinde kuş

Bu geçiş hikayesiyle ilgili hiçbir şey hatırlamadığımı itiraf ediyorum

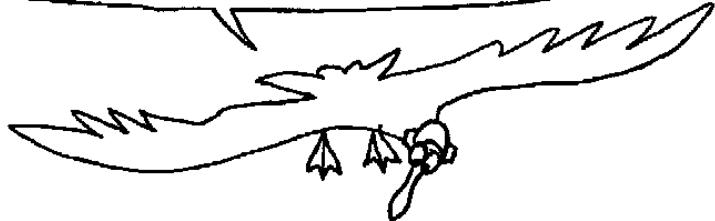
Aslunda oldukça basit.
Bak nasıl havalandıryoruz.

Sabit konumda kalmak
için türbülans yaratarak
enerji harcarız.

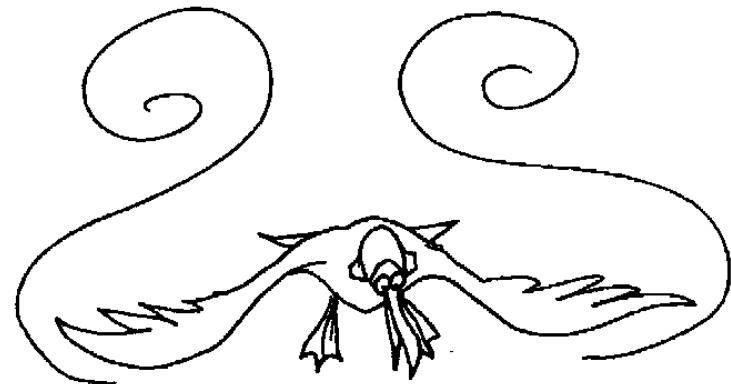
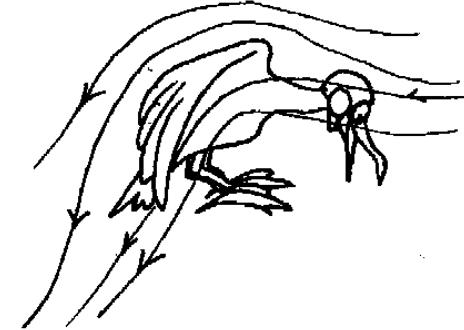
Yer değiştirmeye sırasında hava tüylerin arasından daha az
turbülans yaratarak geçer.
Hava her zaman yukarıdan aşağıya doğru akar ama hep
daha az enerji harcayarak

Peki ya ters akış?

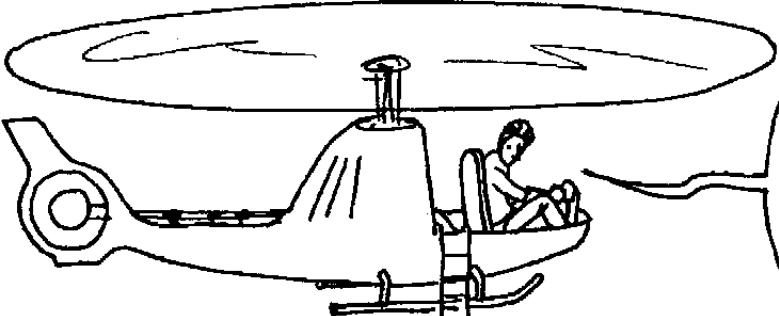
O kadar zor değil.
Aşağıda ilginç bir şey var, bir balık

Hızını kırmak için ve havada
hareketsiz kalmak için burnunu

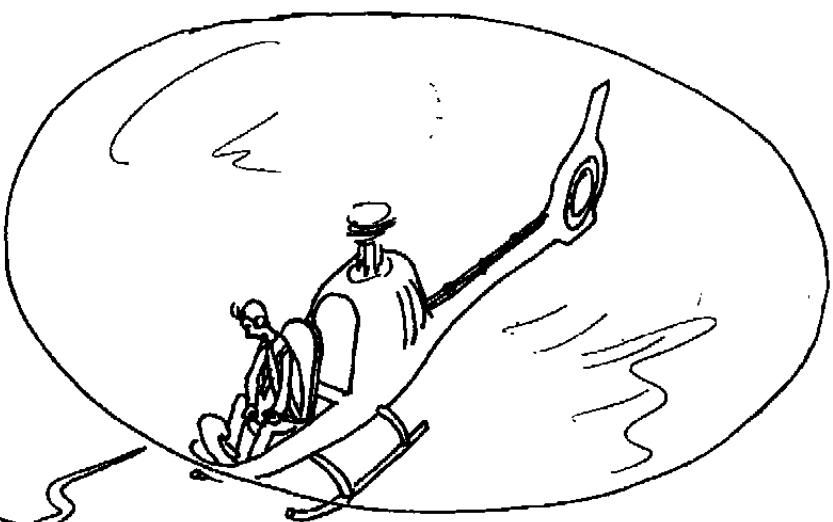
Ve bu şekilde bir türbüfans yaratarak ve daha fazla enerji harcayarak
sabit bir uçuş rejimini yakalamış oldun

Pangloss, artık hazırım.
Bu makine artık son derece sabit ve her hareketi yapmaya
hazır.
Cunégonde biner binmez en hızla şekilde oradan
uzaklaşacağım ki baronun okçularının menziliinin dışına
çıkalım

Harika!

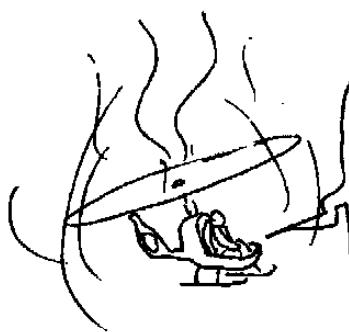
Sadece yeterince yükseğe yaklaşacağım.
İnsanlar hiçbir zaman havaya bakmazlar.
Daha sonra çaktırmadan terasa ineceğim.

Oh la la, hiç sabit değil.

Ve dahası, titreşiyor.

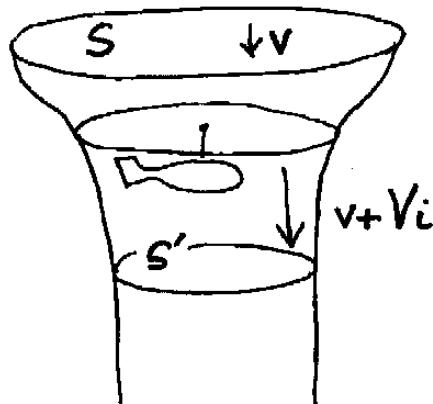
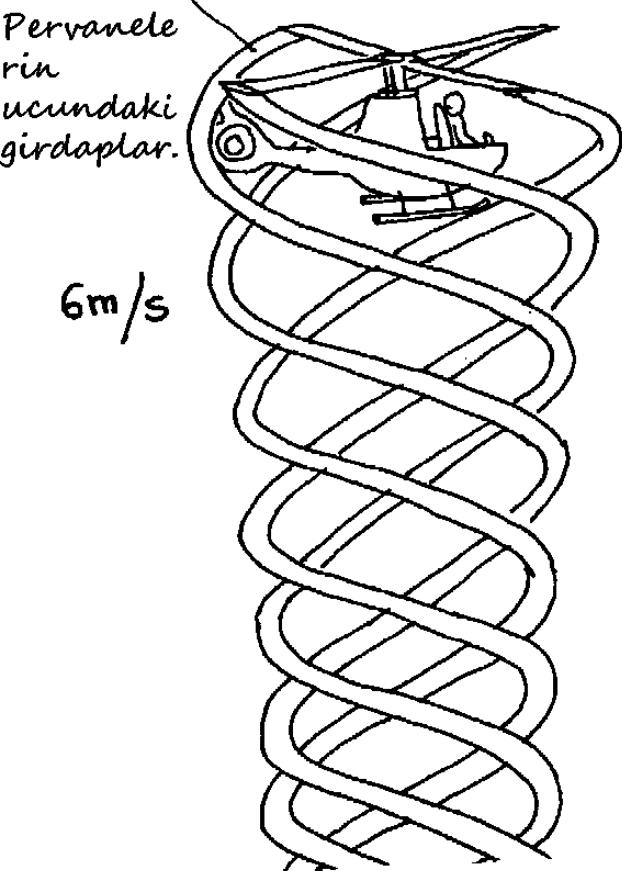

Sanki helikopterim şeksiz ve tamamen oynak bir kütlenin üzerinde duruyor gibi. Buradan hızla çıkmam lazım.
Hedefi kaçurdum, Pangloss.
Tamamen dikey yaklaşınca olmuyor.

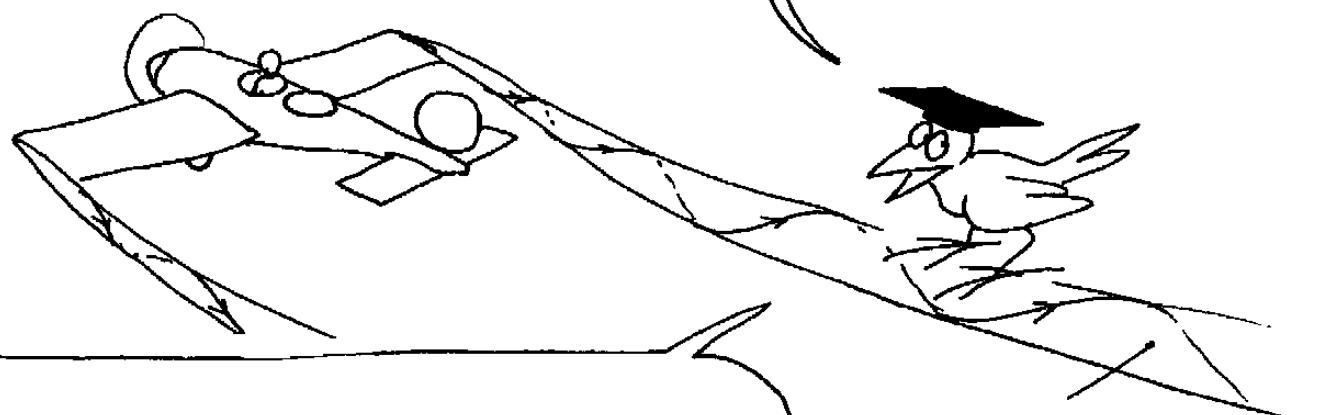
Hedefi kaçurdum, Pangloss.
Tamamen dikey yaklaşınca olmuyor.

ENDÜKLENMİŞ HİZ

$$\rho v S = \rho (v + V_i) S' (*)$$

Helikopterin « havayı aşağı itirmesiyle » sabit kalması onun aşağı yukarı 6 m/s civarında V_i endüklendiş hızı sahip olduğu anlamına gelir.
Duman yayarak ve pervanelerin ucunda bu fenomenin nasıl cismleştiği görülebilir.

Bir uçak da « havayı aşağıya kovalayarak » uçabilir ama endüklendiş hız burada daha hafif görülür.

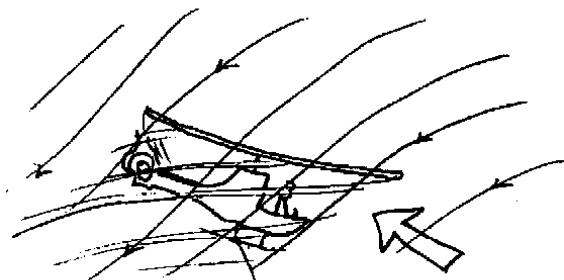
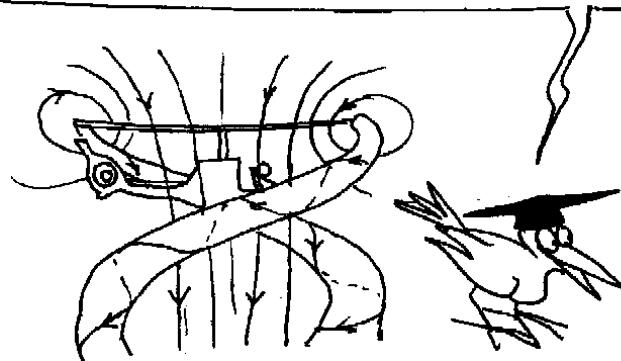
Marjinal girdap.

(*) bu ilişki ρ sabit kütle hacminin hava akımının korunumunu ifade eder. Ve bu durumda S' kesiti diğer S kesitinden daha küçüktür.

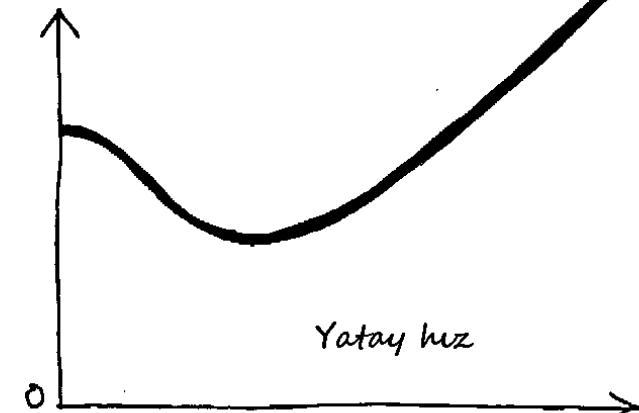
Girdaplı olan her şeyle bir enerji kaybı temsil olunur.

Hareket halindeki uçuş türbülanslı rejimin kurulumuna karşı durur.

Yüksekliği bu şekilde sabit tutmak daha az enerji harcanmasına neden olur.

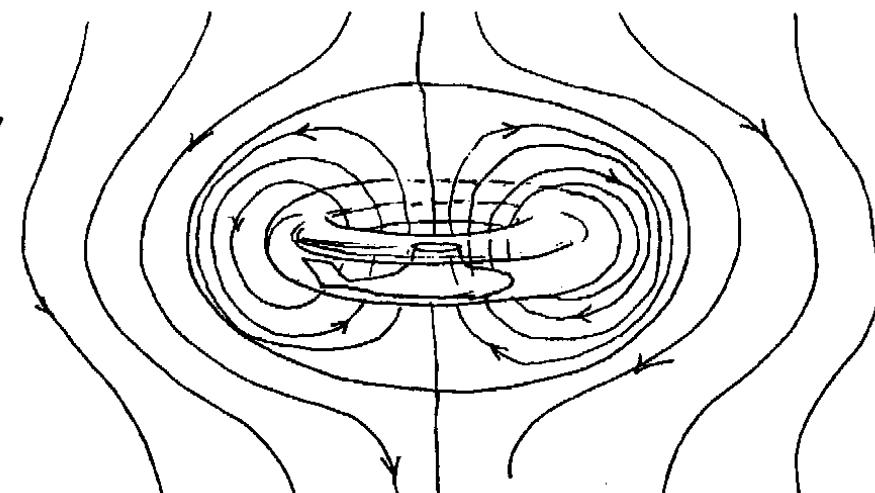
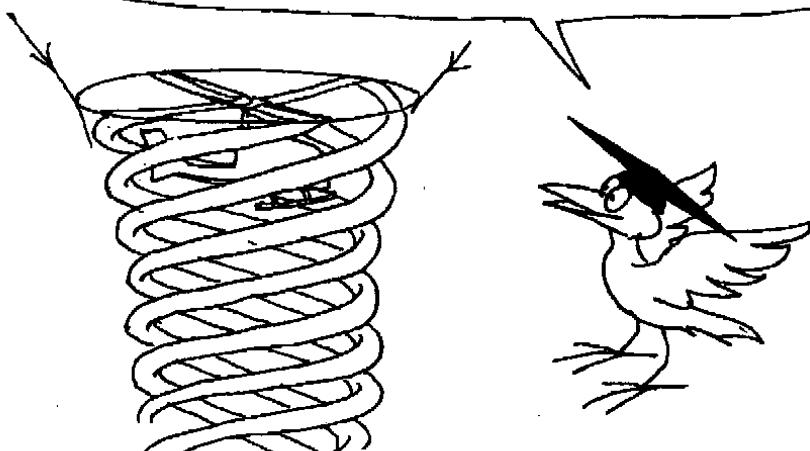

Uçuşa zorunlu güç

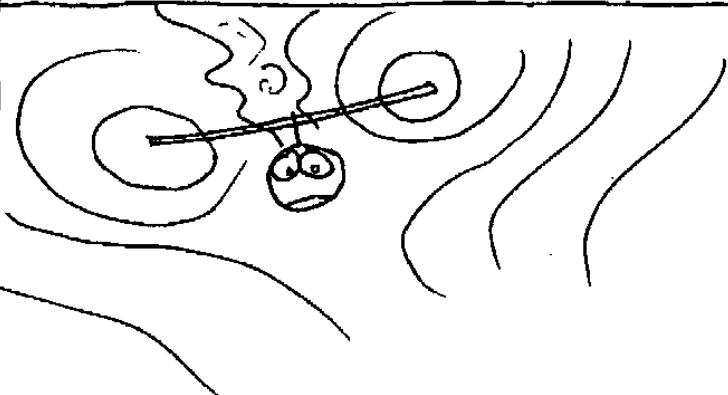
Pervanelerin ucundaki girdaplara bağlı kayıplar daha az oluyor.

Helikopter dikey bir iniş gerçekleştirdiği zaman marginal girdaplar dikey hız $\frac{1}{4} V_i$ 'ye ulaştığı zaman kendi aralarında etkileşirler.

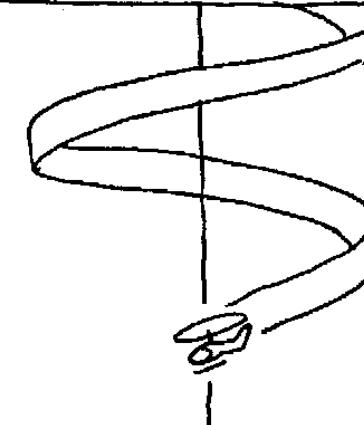

İniş hızı V_i endüklelenmiş hızının dörtte üçüne ulaşlığı zaman girdaplar torik şeklinde büyük vortekslerin oluşmasına neden olarak eriyip yok olurlar.

Her pervane bir önceki marginal girdaptan nöbeti devralır ve onu büyütür.
Kayıplar büyür.
Dahası bu geometri kararsızdır.

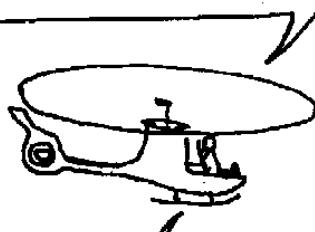

Ayrıca, bir kalkış alanına dalmak için, pilotlar spiral şeklinde yaklaşmayı tercih edecekler ve bir hareket rejimini muhafaza edecekler.

Çıkan Sonuç :

Kulenin tepesine yatay uçuşla yaklaşacağım.
Son anda hızımı keseceğim, sabit uçuş durumuna geçeceğim ve dikey ve uygun bir hızda son bir iniş gerçekleştireceğim, saniyede bir metre diyelim.

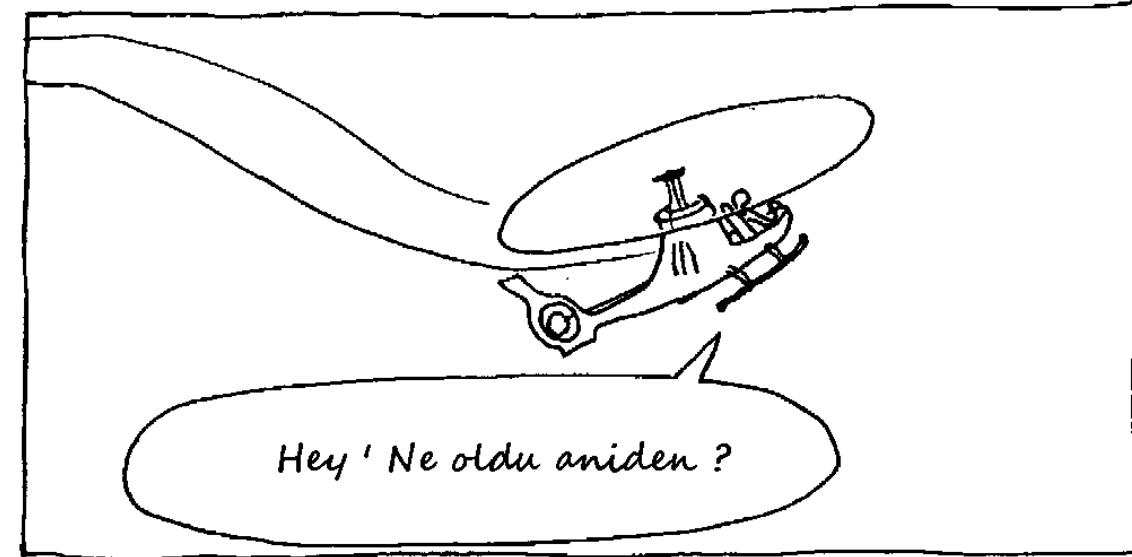
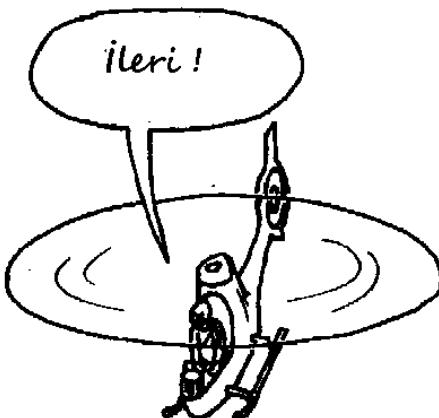

Bahsedilen belalı girdaplardan kurtulmak için..

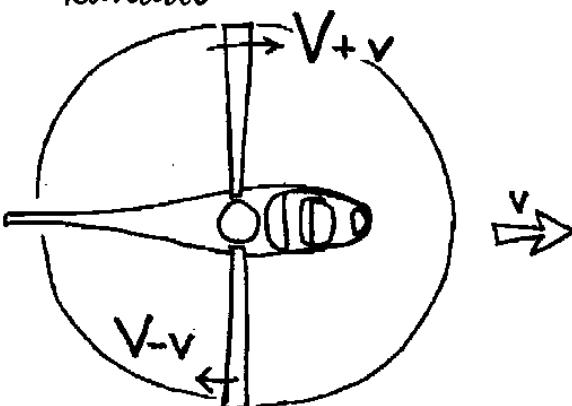
Şimdi uçuş denemelerimize geri dönelim..

GERİ ÇEKİLEN ÇARK KANADININ KANCADAN ÇIKARILMASI

Bakalım bu alet
içinde neler taşıyor.

ilerleyen çark
kanadı

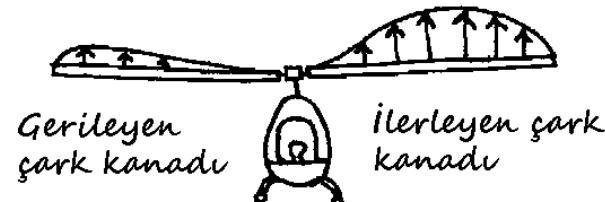
Gerileyen çark
kanadı

V pervanenin çevresindeki hızı olsun
 v helikopterin uçuş hızı olsun

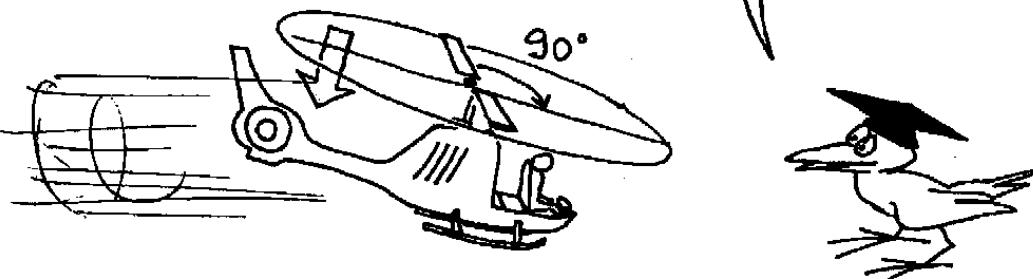
ilerleyen pervanenin maruz kaldığı görelî rüzgar $V + v$

gerileyen pervanenin maruz kaldığı görelî rüzgar $V - v$

İki pervaneye uygulanan basınç kurvetleri o halde oldukça farklıdır.

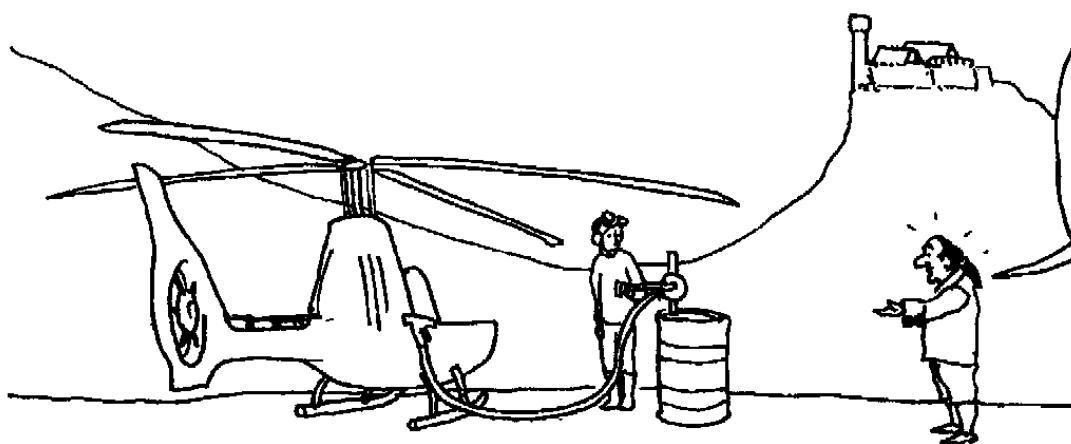

Büyük hızlara ulaşığı zaman helikopterin kenarlara ağırlığını vereceğini düşünme eğilimindeyiz. Fakat makinenin verdiği « cevapta » 90° lik gecikme olması nedeniyle burnunu havaya kaldırma eğilimi görülür.

Pervanelerin dönüş yönü ülkesine göre değişir. Sonuç olarak fransız helikopterlerinde ilerleyen çark kanadı solda iken amerikan helikopterlerinde sağdadır. Ama bu biraz önce söylemenleri değiştiren bir etkide bulunmaz.

YÖNETİM

Candide, bir şey düşünüyorum. Baron tüm bu projelerinden bıhabaer Ama bayan Cunégonde'un da bunlardan haberi yok. Kulenin tepesine ulaşığın zaman orada olacağından nasıl emin olabiliyorsun ?

Haklısun üstat
Pangloss
Ama ne yapabilirim ?

Şatoda yemek yemem gerek
Bunu öğrenmenin bir
yolunu bulacağım.

Üstat
Pangloss'un
çantasında
bir fikir
daha var.

Ah üstat Pangloss bize şöye içi felsefe
dolu güzel bir hikaye anlatsanız da
şu aptal kızımız biraz nasiplense,
olmaz mı ?

Ah evet üstat, burada sizin
felsefi hikayelerinizden çok
bahsedilir.

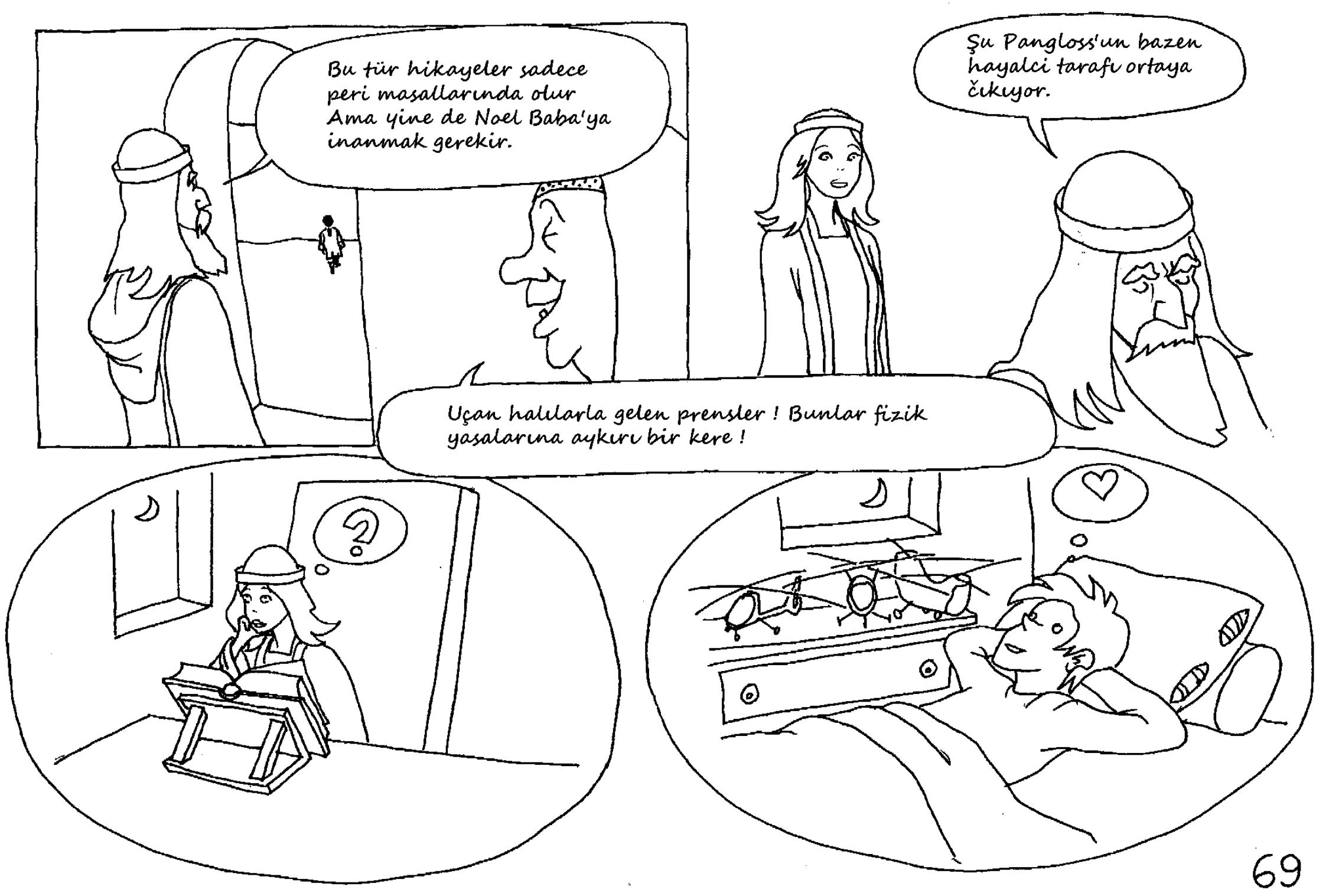
Ervel zaman içinde...

...ve daha sonra, prens, saat çanı tam on ikiyi çalarken uçan halisine atladı ve gidip kocaman bir şatonun tepesinde hapis tutulan prensesi oradan kurtardı.

Güzel bir hikayeydi, Pangloss, her ne kadar tam kavrayamam
da...Hmmm..felsefi içeriimleri biraz kafa karıştırıcı

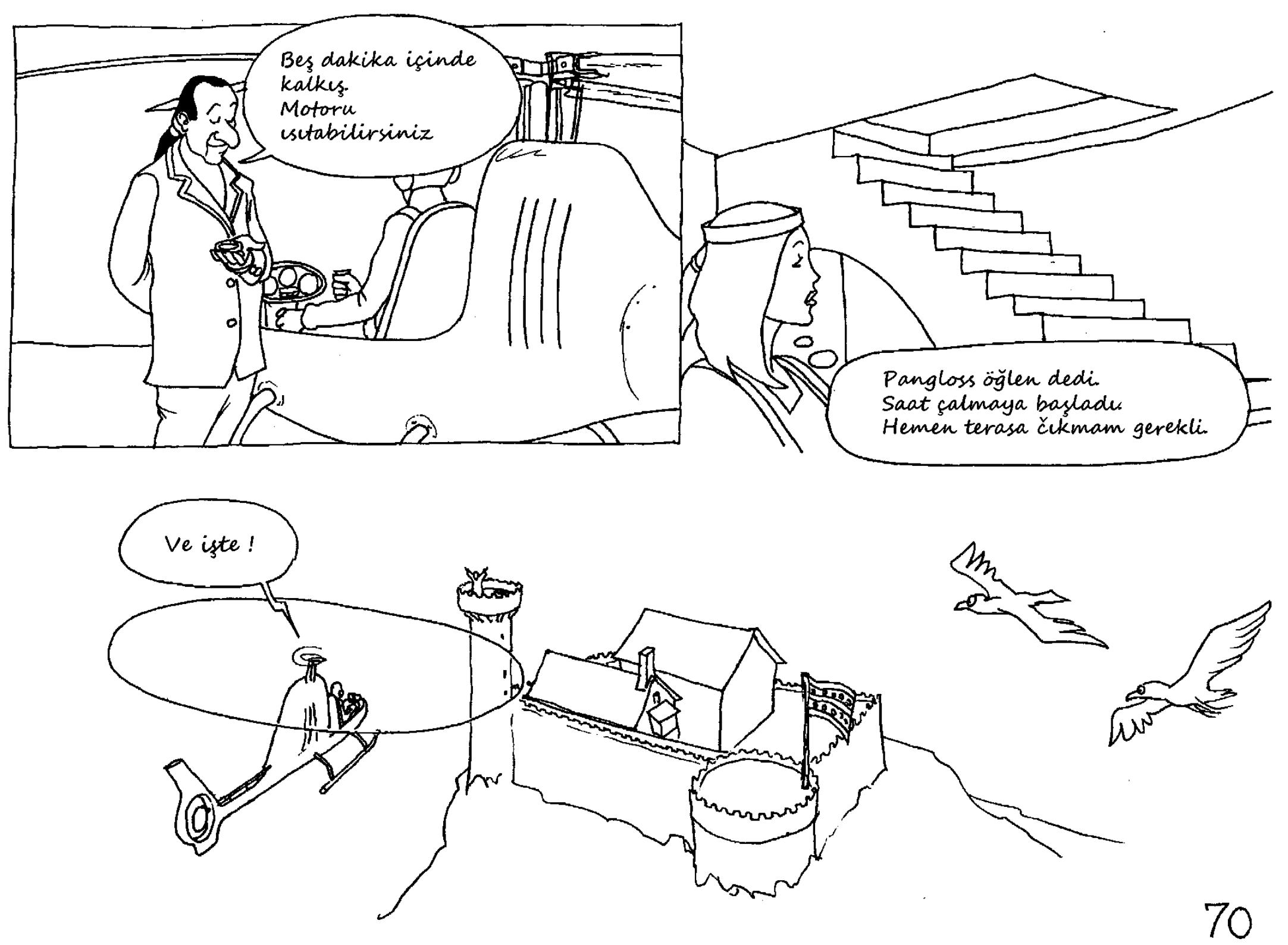

Bu tür hikayeler sadece
peri masallarında olur
Ama yine de Noel Baba'ya
inanmak gereklidir.

Şu Pangloss'un bazen
hayalci tarafı ortaya
çıkıyor.

Uçan halılarla gelen prensler ! Bunlar fizik
yasalarına aykırı bir kere !

Beş dakika içinde
kalkış.
Motoru isatabilirsiniz

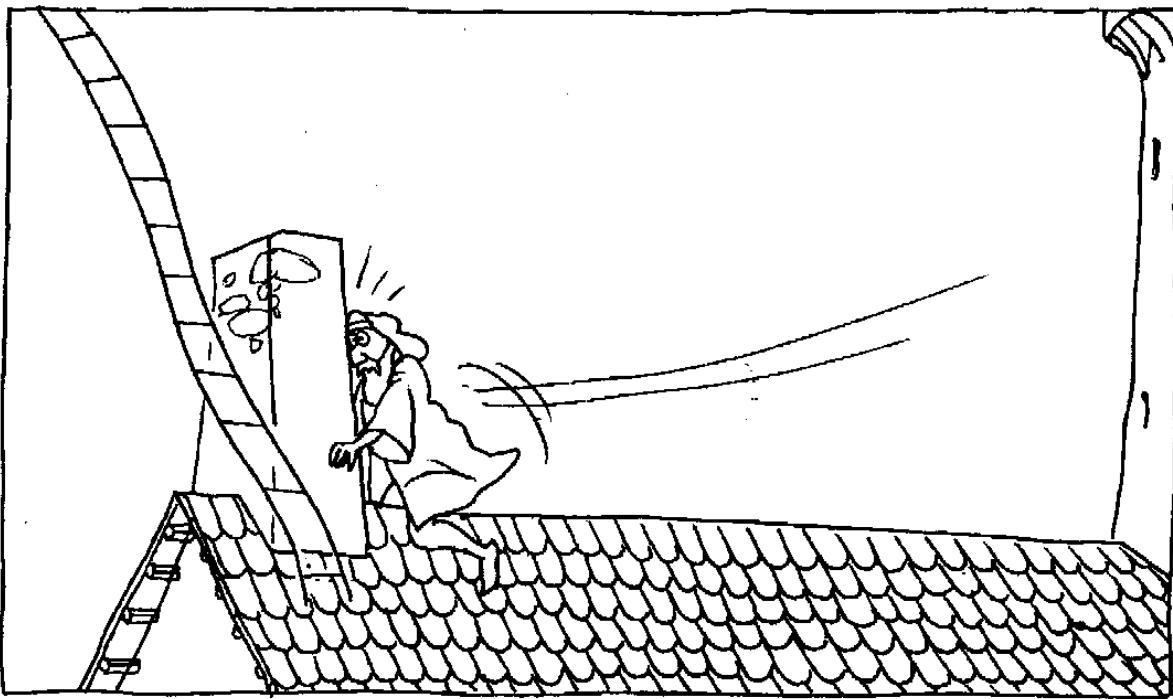
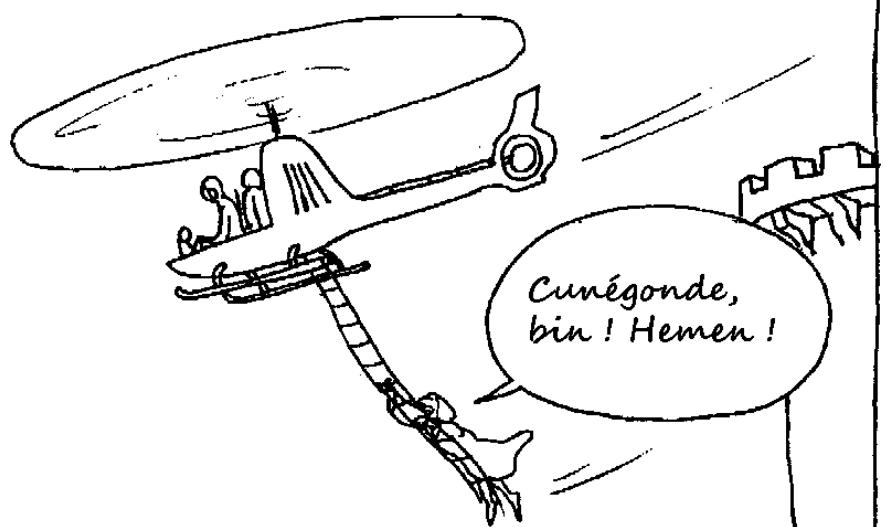
Pangloss öğlen dedi.
Saat çalışmaya başladı.
Hemen terasa çıkmam gereklili.

Ve işte !

Cunégonde ne yapıyor?
Yemek zamanı geç
kalmasından hoşlanmıyorum.

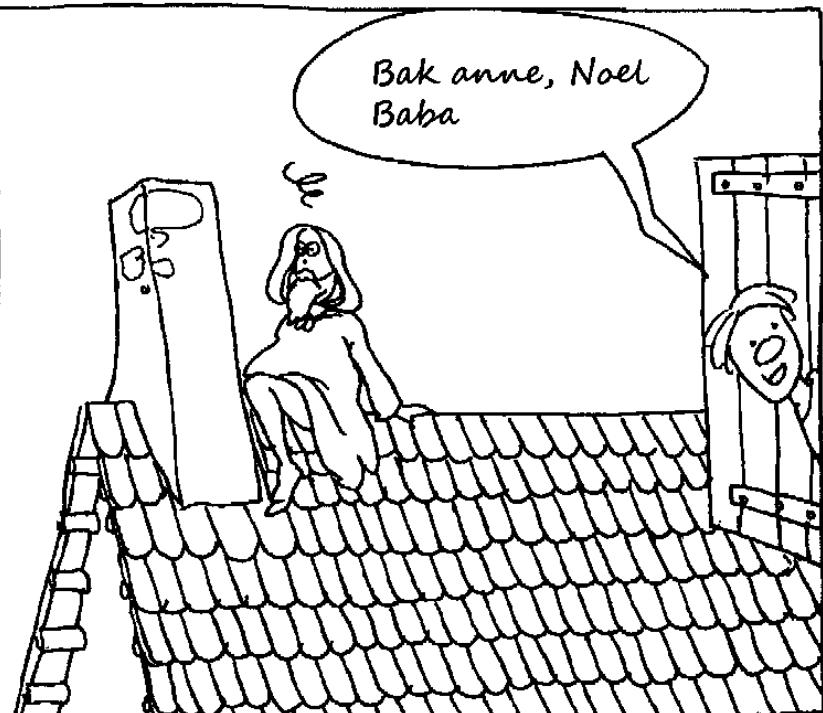
Şimdi
gösteririm
ona.

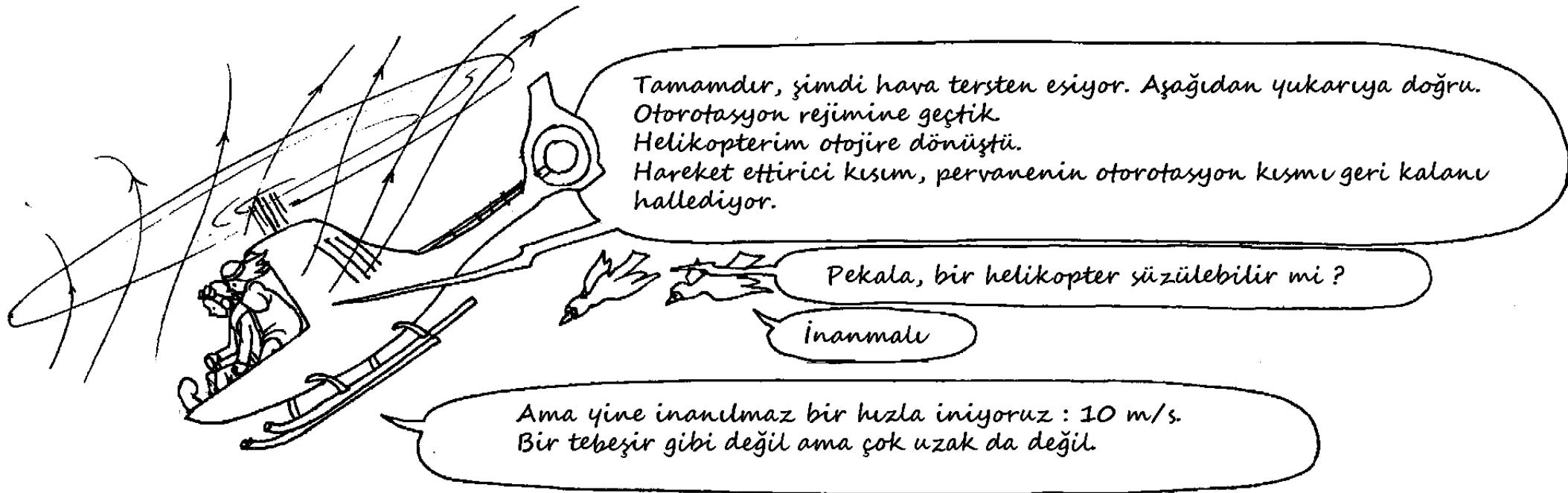
Çabuk!

Bak anne, Noel
Baba

Kahretsin! Motorda sorun var. Kesinlikle pervane rejimini,
attığım turları ve hızımı korumam gereklidir. Kolektif adımı
minimumda tutmalı.

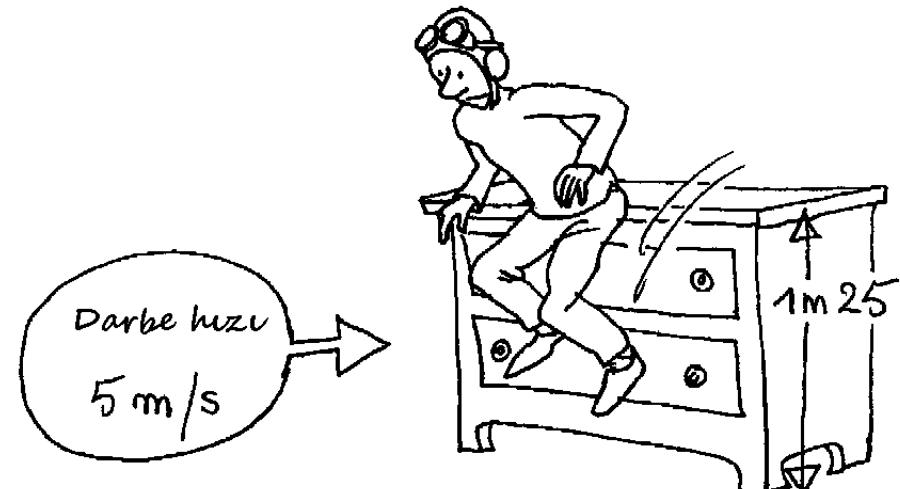
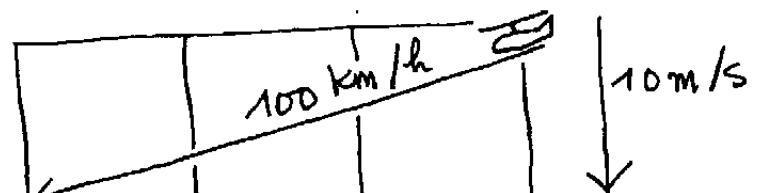

Otorotasyon rejiminde bir helikopter saatte 100 km hızı sahiptir bu da 3 numaralı ustalığa karşılık gelir.

Dikey otorotasyonda ise düğme hızı saniyede 20 metre olacaktır ve bu bile tüm yolcuların ölmesine yetecektir.

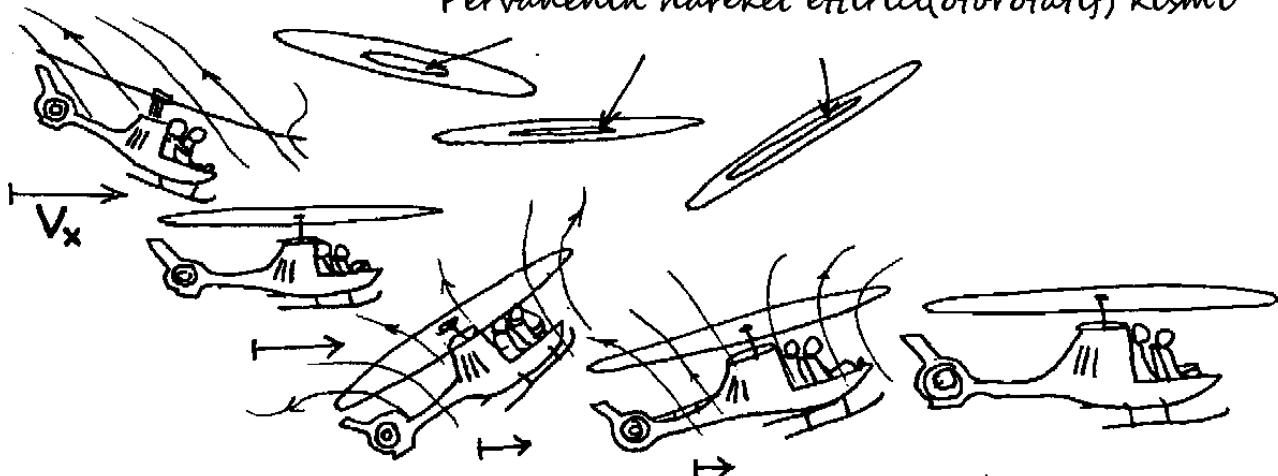
Fikirlerini sabitlemek için bir kişi saniyede 5 metre hızlık bir darbeye katlanabilir. Ama saniyede 10 metre hızla bir darbe beş metre yükseklikten aşağıya atlamaktan farksızdır.

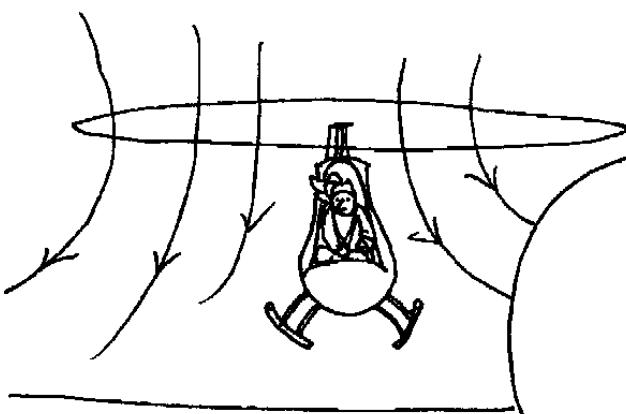
$$(*) V_{(m/s)} = \sqrt{2gZ} = \sqrt{20 Z \text{ (metre)}}$$

İzaret Işığu

Doğaçlama yapmam lazım
Son bir manevra

On metre yükseklikte Candide kolektif adımı minimumda tutarak kolu hafifçe çekiyor.
Makine burnunu kaldırıyor ve pervaneler ve çark kanatları daha kuvvetli bir göreli rüzgar insidansı ile harekete geçiriliyor. Bu da « hareket ettirici » ve otorotatif kısmı arttırıyor.
Bunu yaparak kinetik hareket enerjisi dönme enerjisine çevrilir.

Bu durumda kolektif adının tervesini çekiyor.
Hava akımı tersine dönüyor.
Pervane o halde « otojir » rejiminden « helikopter » rejimine geçer.
Zemin etkisinden yararlanarak pervane enerjisi artırır.

(*) bu manevra adrenali muazzam artturur.

Başım

Majesteleri uçan atmacanıza atlayıp
yaptığınız gösteriden çok etkilendi.

Ah seni gidi zavallı, aşağılık ayartıcı!
Hayatının geri kalanını zindanlarda
geçireceksin!

Tüm bu
gürültü de ne
?

Benim
neyim ?

Oh, efendim, sizi tanıyalmadum.
Bu çocuk kızımı evlenmek istiyor. Ama
böyle bir istekte bulunması için gerekli
soyluluğa sahip değil.

Baronun canı ne kadar da sıkkin
Biraz gönül eğlendiren bir şey
ortaya çıktı mı yaratıcısını zindana
atmaktan başka hiçbir şey akıma
gelmiyor.

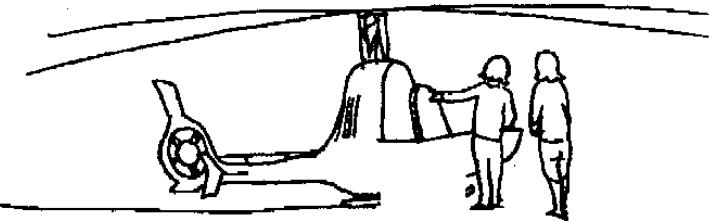
Bunu halledeceğiz.

Plissonneau bana kılçımı verir
misin lütfen ?

Bir dizinizi yere koyar misiniz genç adam ?
Sizi Helicoland markizi yapıyorum.
Bundan böyle her türlü
ulazımından sorumlu
bakanım
olacaksınız.

Ve markız, barondan çok da
iyidir Peki artık baba şimdibizi
rahat bırakır misin...

SON

Görüyorsun sevgili Candide, mümkün dünyaların en iyisinde her şeye bir iyilik vardır aslında. Çünkü baron tarafından kiçine bir tekme yiyip şatosundan kapı dışarı edilmeseydin helikopteri de icat edemezdin.

77

Teknik tavsiyeleri için Pascal Chrétien'e sonsuz teşekkürler.